

2019

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
Z DZIAŁALNOŚCI FABRYKI OBRABIAREK RAFAMET S.A.
W KUŹNI RACIBORSKIEJ
ZA ROK 2019

WSTĘP	4
1. STAN PRAWNY I CHARAKTERYSTYKA RAFAMET S.A.	4
2. INFORMACJA O AKCJACH EMITENTA	5
3. INFORMACJA O POWIĄZANIACH ORGANIZACYJNYCH I KAPITAŁOWYCH	6
4. SYTUACJA FINANSOWA	8
4.1. Omówienie podstawowych wielkości ekonomiczno – finansowych.....	8
4.2. Wskaźniki finansowe i niefinansowe.....	14
4.3. Nietypowe zdarzenia mające wpływ na wynik finansowy Spółki.....	16
4.4. Aktualna i przewidywana sytuacja finansowa.....	16
4.5. Zarządzanie ryzykami finansowymi.....	17
4.6. Ocena zarządzania zasobami finansowymi.....	18
4.7. Informacja o zaciągniętych i wypowiedzianych umowach dotyczących kredytów i pożyczek.....	19
4.8. Informacja o udzielonych pożyczkach.....	20
4.9. Informacja o udzielonych i otrzymanych poręczeniach i gwarancjach.....	21
4.10. Objasnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym, a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na 2019 r.....	21
5. OPIS ISTOTNYCH CZYNNIKÓW RYZYKA I ZAGROŻEŃ	22
6. OFEROWANE PRODUKTY, SPRZEDAŻ I RYNKI ZBYTU	27
6.1. Produkty i usługi.....	27
6.2. Struktura asortymentowa sprzedaży.....	30
6.3. Informacje o rynkach zbytu z uwzględnieniem podziału na rynki krajowe i zagraniczne.....	31
7. INFORMACJA O ZAWARTYCH UMOWACH ZNACZĄCYCH	33
8. INWESTYCJE	35
8.1. Inwestycje zrealizowane w roku 2019.....	35
8.2. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków, z uwzględnieniem możliwych zmian w strukturze finansowania tej działalności.....	36
9. ZAOPATRZENIE	37
10. BADANIA I ROZWÓJ, ZARZĄDZANIE JAKOŚCIĄ	38
11. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA	42
12. WYNAGRODZENIA OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH	44
13. INFORMACJA O WSZELKICH UMOWACH ZAWARTYCH Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI	44
14. INFORMACJE O WSZELKICH ZOBOWIĄZANIACH WYNIKAJĄCYCH Z EMERYTUR I ŚWIADCZEŃ O PODOBNYM CHARAKTERZE DLA BYŁYCH OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH, NADZORUJĄCYCH ALBO BYŁYCH CZŁONKÓW ORGANÓW ADMINISTRUJĄCYCH ORAZ O ZOBOWIĄZANIACH ZACIĄGNIĘTYCH W ZWIĄZKU Z TYMI EMERYTURAMI	45
15. ZASADY ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM EMITENTA	45
16. DZIAŁALNOŚĆ SPONSORINGOWA I CHARYTATYWNA EMITENTA	46
17. INFORMACJA O ŁĄCZNEJ LICZBIE I WARTOŚCI NOMINALNEJ AKCJI SPÓŁKI, BĘDĄCYCH W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH	46
18. OCHRONA ŚRODOWISKA	47
19. TRANSAKCJE ZAWARTE PRZEZ EMITENTA Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE	48
20. INFORMACJE O POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH	48
21. UMOWY ZAWARTE Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	48

---

22. INFORMACJE O PRZYJĘTEJ STRATEGII ROZWOJU RAFAMET S.A I JEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ ORAZ DZIAŁANIACH PODJĘTYCH W RAMACH JEJ REALIZACJI W OKRESIE OBJĘTYM RAPORTEM WRAZ Z OPISEM PERSPEKTYW ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI EMITENTA CO NAJMNIJ W NAJBLIŻSZYM ROKU OBROTOWYM.....	49
22.1. Przewidywany rozwój Emitenta.....	49
22.2. Czynniki zewnętrzne i wewnętrzne istotne dla rozwoju Spółki.....	50
23. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO	51
24. OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH.....	51

WSTĘP

Sprawozdanie z działalności Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej, a także zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29.03.2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U.2018.757).

Sprawozdanie przedstawia istotne wydarzenia mające znaczący wpływ na działalność Spółki w badanym roku obrotowym, a także rzutujące na wyniki lat następnych.

1. STAN PRAWNY I CHARAKTERYSTYKA RAFAMET S.A.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. („RAFAMET S.A.”, „Spółka”, „Emitent”) jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej RAFAMET z siedzibą w Kuźni Raciborskiej, przy ul. Staszica 1. Spółka nie posiada oddziałów (zakładów).

Spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Fabryka Obrabiarek RAFAMET, na mocy aktu z dnia 22 maja 1992 r.

W dniu 01.07.1992 r. Spółka została wpisana do rejestru handlowego pod nr RHB 8368, 14.12.2001 r. do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 000069588, który jest prowadzony przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Głównym przedmiotem działalności Emitenta jest:

- produkcja obrabiarek,
- działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji obrabiarek do obróbki metalu,
- obróbka mechaniczna elementów metalowych.

Podstawowy asortyment produkcyjny Emitenta to obrabiarki specjalistyczne do obróbki kół zestawów kołowych pojazdów szynowych (kolej, tramwaje, metro), w produkcji których Spółka zajmuje pozycję wiodącego producenta na skalę światową oraz karuzelowe, wielkogabarytowe obrabiarki specjalne dla przemysłu zaleczonego energetycznego oraz maszynowego, w produkcji których Spółka jest rozpoznawalnym producentem na rynkach światowych. Spółka działa zdecydowanie w obszarach produkcji niszowej. Wyroby Emitenta są realizowane na jednostkowe zamówienia.

Działalność remontowa realizowana przez Spółkę obejmuje naprawy i modernizacje obrabiarek produkcji własnej i innych producentów.

Pozostała działalność usługowa Spółki dotyczy:

- realizacji usług obróbki wiórowej, w tym detali wielkogabarytowych,
- opracowywania dokumentacji konstrukcyjnej w zakresie modernizacji maszyn i urządzeń,
- opracowywania programów technologicznych w zakresie obróbki części dla obrabiarek sterowanych numerycznie,
- wykonywania pomiarów geometrycznych maszyn urządzeń z wykorzystaniem precyzyjnych urządzeń laserowych,
- realizacji posprzedażnych usług montażowych i serwisowych.

2. INFORMACJA O AKCJACH EMITENTA

Kapitał zakładowy RAFAMET S.A. wynosi 43.187.010 PLN i składa się z 4.318.701 akcji zwykłych na okaziciela, emitowanych w seriach:

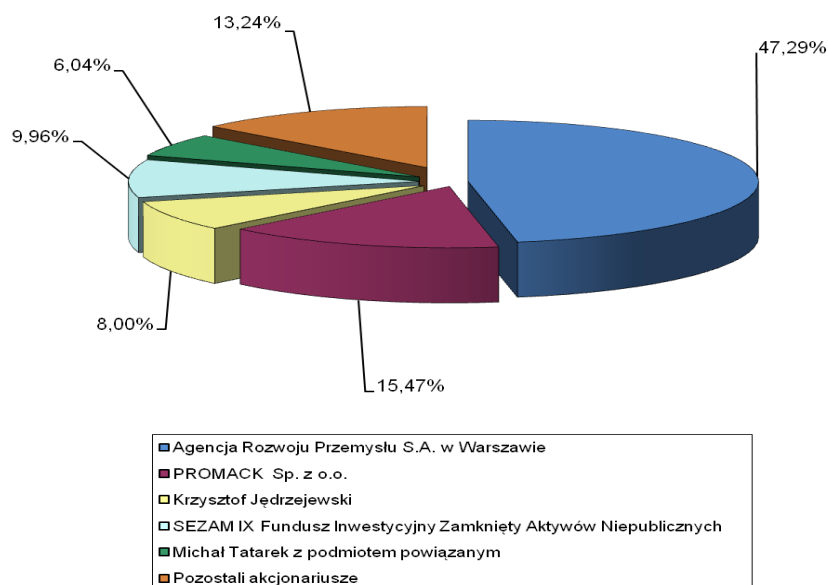
- seria A od nr 00000001 do nr 00068165,
- seria B od nr 00068166 do nr 00340823,
- seria C od nr 00340824 do nr 00890195,
- seria D od nr 00890196 do nr 01363290,
- seria E od nr 01363291 do nr 01439567,
- seria F od nr 01439568 do nr 04318701.

Akcje serii A-D powstały w wyniku konwersji funduszy przedsiębiorstwa państwowego na kapitał akcyjny.

Cena emisyjna akcji serii E wynosiła 10 zł, natomiast cena emisyjna akcji serii F 15 zł.

Wszystkie akcje RAFAMET S.A. są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Wykres 1 Struktura akcjonariatu na dzień 31.12.2019 r.

W dniu 24.06.2019 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAMET S.A. podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku za rok obrotowy 2018 oraz niepodzielonego zysku z lat ubiegłych.

Po zapoznaniu się z wnioskiem Zarządu oraz z opinią Rady Nadzorczej zatwierdzono przekazanie zysku netto za rok obrotowy 2018 w wysokości 69.186,11 zł oraz niepodzielonego zysku z lat ubiegłych (wynikającego z wyceny przychodów według nowego standardu MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”, który zaczął obowiązywać z dniem 1 stycznia 2018 r.) w wysokości 70.777,30, tj. łącznie kwotę 139.963,41 zł, z przeznaczeniem na kapitał zapasowy Spółki w kwocie 129.561,03 zł oraz Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych w wysokości 10.402,38 zł.

W okresie objętym raportem Spółka nie przeprowadziła emisji papierów wartościowych.

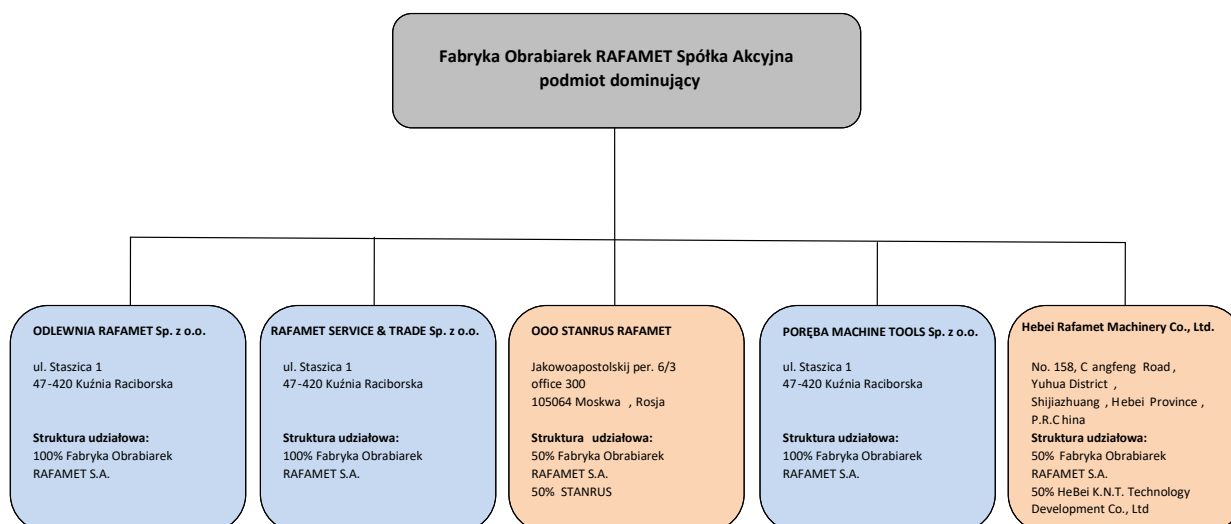
W 2019 r. Emitent nie nabywał akcji własnych.

Spółka nie posiada informacji o umowach, w tym również zawartych po dniu bilansowym, w wyniku których mogą nastąpić w przyszłości zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

Emitent nie prowadzi programów akcji pracowniczych.

3. INFORMACJA O POWIĄZANIACH ORGANIZACYJNYCH I KAPITAŁOWYCH

Wykres 2 Struktura powiązań organizacyjnych i kapitałowych Grupy Kapitałowej RAFAMET .

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej RAFAMET w skład której wchodzi następujące spółki zależne:

ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o.

ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. w dniu 17.04.2003 r. została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego, Wydział X Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod nr KRS 0000159084.

Kapitał zakładowy spółki zależnej wynosi 17.000.000,00 zł i dzieli się na 34.000 równych i niepodzielnych udziałów o wartości 500,00 zł każdy. Emitent posiada 100% udziałów.

ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o. o. prowadzi działalność w zakresie produkcji i sprzedaży odlewów żeliwnych, modeli odlewniczych oraz usług obróbki mechanicznej. Ponadto spółka zależna wykonuje m.in. usługi śrutowania oraz szeroko pojęte usługi laboratoryjne.

Odlewnia specjalizuje się w produkcji żeliwa szarego (w zakresie ciężarowym: 500 – 40000 kg), sferoidalnego (w zakresie ciężarowym: 500 – 30000 kg) oraz austenitycznego (Ni-hard i Ni-resist).

Odlewy wykonywane przez Spółkę mają zastosowanie w:

- przemyśle obrabiarkowym (łóża, stoły, belki suportowe, stojaki, płyty montażowe),
- przemyśle maszynowym (elementy pomp, korpusy, koła zamachowe, piasty),
- przemyśle okrętowym (obudowy przekładni, obudowy łożysk),
- przemyśle górniczym (korpusy przekładni),
- przemyśle energetycznym (korpusy i pokrywy silników),
- przemyśle motoryzacyjnym (elementy matryc i tłoczników, formy do opon),
- przemyśle gazowniczym.

„RAFAMET- SERVICE & TRADE” Sp. z o.o.

Spółka w dniu 27.06.2003 r. została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców w Sądzie Rejonowym w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000165886.

Kapitał zakładowy wynosi 353.000,00 zł i dzieli się na 706 równych i niepodzielnych udziałów o wartości 500,00 każdy. Emitent posiada 100% udziałów.

Przedmiotem działalności „RAFAMET- SERVICE & TRADE” Sp. z o.o. jest świadczenie usług przemysłowych w obszarach uzupełniających i ułatwiających proceduralnie aktywność Emitenta, serwis pogwarancyjny na rzecz podmiotów eksploatujących obrabiarki produkcji RAFAMET S.A. oraz usługi montażowe, remonty obrabiarek i innych urządzeń technicznych. Ponadto spółka zależna zajmuje się usługami projektowo – konstrukcyjnymi podzespołów obrabiarek tłumaczeniami tekstów technicznych.

“PORĘBA MACHINE TOOLS” Sp. z o.o.

Spółka w dniu 23.05.2016 r. została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców w Sądzie Rejonowym w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000618904.

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 200.000,00 zł i dzieli się na 400 równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej 500,00 zł każdy. Emitent posiada 100% udziałów.

Przedmiotem działalności PORĘBA MACHINE TOOLS Sp. z o.o. jest pozycjonowanie marketingowe marki PORĘBA.

OOO „STANRUS-RAFAMET”

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. jest udziałowcem w firmie OOO „STANRUS-RAFAMET” z siedzibą w Moskwie, w której posiada 50% udziałów. Spółka ta została powołana dla uczestnictwa w przetargach handlowych, w których wymagane jest wykazanie się rejestracją podmiotu prawnego na terenie Federacji Rosyjskiej i pełni ona jedynie funkcję pośrednika handlowego na rynku rosyjskim. Obroty z tą firmą za rok 2019 wyniosły z tytułu dostaw i pozostałych kwotę 431 tys. zł, natomiast obroty z tytułu kontraktów nie wystąpiły.

HEBEI RAFAMET MACHINERY Co., Ltd.

W dniu 22.11.2017 r. pomiędzy RAFAMET S.A. a spółką Hebei K.N.T. Technology Development Co., Ltd, została podpisana umowa spółki joint venture pod nazwą HEBEI RAFAMET MACHINERY Co., Ltd.

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 3 mln CNY. Każdy z udziałowców objął 50% kapitału zakładowego.

Przedmiotem działalności Spółki jest montaż urządzeń mechanicznych i elektrycznych oraz wyposażenia pomiarowego, produkcja, sprzedaż i usługi posprzedażne, badania i rozwój technologii urządzeń mechanicznych i elektrycznych, doradztwo techniczne, usługi techniczne, a także sprzedaż, wywóz i przywóz wszelkiego rodzaju towarów i technologii.

4. SYTUACJA FINANSOWA

4.1. Omówienie podstawowych wielkości ekonomiczno – finansowych.

Emitent za 2019 rok osiągnął zysk netto w wysokości 771 tys. zł. Za okres 12 miesięcy roku poprzedniego Emitent uzyskał zysk netto w wysokości 69 tys. zł. Na poziom wyniku finansowego wpłynęły następujące wyniki cząstkowe:

- zysk brutto na sprzedaży 19.449 tys. zł (okres porównywalny 19.753 tys. zł),
- zysk (strata) na sprzedaży 1.796 tys. zł (okres porównywalny 2.022 tys. zł),
- zysk (strata) na pozostałej działalności operacyjnej 448 tys. zł (okres porównywalny (428) tys. zł),
- strata na operacjach finansowych (1.205) tys. zł (okres porównywalny (1.251) tys. zł),
- zysk (strata brutto) 1.039 tys. zł (okres porównywalny 343 tys. zł).

W 2019 r. przychody ze sprzedaży ogółem wyniosły 83.729 tys. zł i były wyższe o 1.390 tys. zł od przychodów uzyskanych w porównywalnym okresie 2018 roku. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług były o 2.102 tys. zł wyższe od przychodów uzyskanych za okres porównywalny. Niższe natomiast uzyskano przychody z tytułu sprzedaży towarów i materiałów o 712 tys. zł. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów zwiększyły się o 1.694 tys. zł. Koszt wytworzenia sprzedanych wyrobów i usług zwiększył się o 2.362 tys. zł. Wypracowany zysk brutto na sprzedaży w wysokości 19.449 tys. zł wystarczył na pokrycie kosztów ogólnozakładowych i sprzedaży. Koszty ogólnozakładowe wzrosły o 515 tys. zł, natomiast koszty sprzedaży obejmujące: prowizję za pośrednictwo, transport, ubezpieczenie, opakowanie, zmniejszyły się o 593 tys. zł.

Przedstawione dane tabelarycznie obrazują sytuację gospodarczą na wszystkich poziomach rachunku zysków i strat oraz prezentują bilansowe źródła finansowania majątku.

Tabela 1 Dynamika rachunku zysków i strat (w tys. zł).

Lp.	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (w tys. zł)	01.-12.2019	01.-12.2018	Dynamika 2019/2018
1.	2.	3.	4.	5
1.	Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	83 729	82 339	1,7%
2.	Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	64 280	62 586	2,7%
3.	Zysk (strata) brutto na sprzedaży	19 449	19 753	-1,5%
4.	Koszty ogólnozakładowe	15 802	15 287	3,4%
5.	Koszty sprzedaży	1 851	2 444	-24,3%
6.	Zysk na sprzedaży	1 796	2 022	-11,2%
7.	Pozostałe przychody operacyjne	1 010	311	224,8%
8.	Pozostałe koszty operacyjne	562	739	-24,0%
9.	Zysk (strata) na działalności operacyjnej	2 244	1 594	40,8%
10.	Przychody finansowe	236	302	-21,9%
11.	Koszty finansowe	1 441	1 553	-7,2%
12.	Zysk (strata) przed opodatkowaniem	1 039	343	202,9%
13.	Podatek dochodowy	268	274	-2,2%
14.	Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	771	69	1017,4%

Koszty w układzie rodzajowym.

Tabela 2 Struktura i dynamika kosztów w układzie rodzajowym (w tys. zł).

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2019	31.12.2018	Struktura 2019 (%)	Struktura 2018 (%)	Dynamika 2019/2018 (%)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Materiały	34 163	31 203	40,0%	37,9%	9,5%
2.	Energia	1 185	1 088	1,4%	1,3%	8,9%
3.	Usługi obce	11 422	11 536	13,4%	14,0%	-1,0%
4.	Wynagrodzenia	22 967	22 383	26,9%	27,2%	2,6%
5.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	5 266	5 218	6,2%	6,3%	0,9%
6.	Podatki i opłaty	1 297	1 390	1,5%	1,7%	-6,7%
7.	Amortyzacja	6 048	6 171	7,1%	7,5%	-2,0%
8.	Pozostałe koszty	2 959	3 283	3,5%	4,0%	-9,9%
	RAZEM	85 307	82 2172	82 272	100,0%	3,7%

Poniesione koszty za okres 01-12.2019 r. wyniosły 85.307 tys. zł i były o 3.035 tys. zł (tj. o 3,7%) wyższe w stosunku do kosztów poniesionych za okres porównywalny 2018 r. Wzrost poniesionych kosztów wystąpił w pozycji „materiały” o 2.959 tys. zł, tj. o 9,5%, „energia” o 97 tys. zł, tj. o 8,9%, „wynagrodzenia” o 583 tys. zł, tj. o 2,6%, natomiast w pozycji „ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia” o 48 tys. zł. Zmniejszyły się koszty w pozycjach: „usługi obce” o 113 tys. zł, „amortyzacja” o 122 tys. zł, „pozostałe koszty” o 324 tys. zł oraz „podatki i opłaty” o 93 tys. zł.

Pozostała działalność operacyjna.

Na pozostałej działalności operacyjnej uzyskano zysk w wysokości 448 tys. zł, a w roku poprzednim osiągnięto stratę w wysokości 428 tys. zł. Pozostałe przychody operacyjne wyniosły 1.010 tys. zł i były wyższe o 699 tys. zł. od pozostałych przychodów osiągniętych za okres za 01-12.2018 roku.

Tabela 3 Pozostałe przychody operacyjne (w tys. zł).

POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	01-12.2019	01-12.2018
Rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość należności	2	15
Uzyskane kary, grzywny i odszkodowania	187	23
Przychody ze sprzedaży odpadów	2	1
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	533	53
Nota uznaniowa za poniesione koszty	228	-
Zwrot kosztów sądowych		4
Zakończenie umowy leasingu		42
Przedawnienie zobowiązań		3
Refundacja szkoleń	8	-
Nadwyżki inwentaryzacyjne	3	140
Pozostałe przychody	47	30
RAZEM	1 010	311

Pozostałe koszty operacyjne wyniosły 562 tys. zł i były niższe o 177 tys. zł od pozostałych kosztów poniesionych w okresie 01-12.2018 r.

Tabela 4 Pozostałe koszty operacyjne (w tys. zł).

POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	01-12.2019	01-12.2018
Odpis aktualizujący wartość należności	34	82
Darowizny	64	31
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	-	-
Umorzenie należności	-	15
Kary i odszkodowania	196	210
Szkody losowe	206	22
Spisanie materiałów zbędnych	39	
Pozostałe koszty	23	2
Podatek VAT nieodzyskany	-	377
RAZEM	562	739

Działalność finansowa.

W 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, Spółka uzyskała ujemny wynik na działalności finansowej w wysokości 1. 205 tys. zł (w 2018 r. strata wynosiła 1.251 tys. zł).

Przychody finansowe wyniosły 236 tys. zł i obejmują:

Tabela 5 Przychody finansowe (w tys. zł).

PRZYCHODY FINANSOWE	01-12.2019	01-12.2018
Przychody z tytułu odsetek od kontrahentów	-	1
Przychody z tytułu udzielonych pożyczek	103	100
Przychody z tytułu odsetek od lokat bankowych	-	-
Zysk ze sprzedaży aktywów finansowych rozliczanych przez wynik finansowy	-	166
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych z tytułu wyceny zobowiązań leasingowych	57	-
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych na środkach pieniężnych	-	1
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych od forwardów	29	-
Umorzenie odsetek od zobowiązań	12	-
Rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość należności	-	4
Prowizja za udzielone poręczenie	7	29
Zwrot kosztów gwarancji bankowych	28	-
Pozostałe (suma pozycji nieistotnych)	-	1
RAZEM	236	302

Koszty finansowe za 2019 r. wyniosły 1.441 tys. zł i obejmują:

Tabela 6 Koszty finansowe (w tys. zł).

KOSZTY FINANSOWE	01-12.2019	01-12.2018
Odsetki i prowizje od kredytów	801	890
Odsetki od zobowiązań handlowych i budżetowych	66	13
Część odsetkowa od leasingu	201	227
Odpisy aktualizujące naliczone odsetki	-	-
Ujemne różnice kursowe od wyceny zobowiązań leasingowych	-	17
Ujemne różnice kursowe od wyceny forwardów	-	29
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych na środkach pieniężnych	7	-
Przychody z tytułu prowizji od udzielonych gwarancji	366	377
RAZEM	1 441	1 553

Podatek dochodowy.

Pozycja „podatek dochodowy” wynosi 268 tys. zł i obejmuje tylko część odroczoną.

Główne pozycje różnic przejściowych, które spowodowały utworzenie aktywa obejmują 19% od następujących pozycji:

- rezerwa na świadczenia pracownicze,
- zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów,
- pozostałe rezerwy,
- odpisy aktualizujące.

Główne pozycje różnic przejściowych, które spowodowały utworzenie rezerwy obejmują 19% od następujących pozycji:

- różnice pomiędzy wartością podatkową i księgową środków trwałych i wartości niematerialnych,
- oszacowane zyski na umowach długoterminowych,
- niezrealizowane dodatnie różnice kursowe.

Bilans – sytuacja majątkowa Spółki.

Tabela 7 Struktura i dynamika majątku (w tys. zł).

AKTYWA	31.12.2019	31.12.2018	Struktura 2019 (%)	Struktura 2018 (%)	Dynamika 2019/2018 (%)
A. Aktywa trwałe	79 312	81 344	44,2	47,4	-2,5
1. Rzeczowe aktywa trwałe	52 921	55 507	29,5	32,3	-4,7
2. Wartości niematerialne	2 586	3 173	1,4	1,8	-18,5
3. Nieruchomości inwestycyjne	111	116	0,1	0,1	-4,3
4. Udziały w jednostkach zależnych	18 369	18 369	10,2	10,7	0,0
5. Pożyczki długoterminowe	1 440	418	0,8	0,2	244,5
6. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3 576	3 346	2,0	1,9	6,9
7. Pozostałe aktywa trwałe	309	415	0,2	0,2	-25,5
B. Aktywa obrotowe	100 108	90 302	55,8	52,6	10,9
1. Zapasy	10 964	10 285	6,1	6,0	6,6
2. Należności handlowe	23 343	29 085	13,0	16,9	-19,7
3. Należności z tytułu kontraktów	61 089	43 441	34,0	25,3	40,6
4. Pozostałe należności	2 411	2 620	1,3	1,5	-8,0
5. Pożyczki krótkoterminowe	1 138	2 710	0,6	1,6	-58,0
6. Rozliczenia międzyokresowe	777	296	0,4	0,2	162,5
7. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	386	1 865	0,2	1,1	-79,3
A k t y w a r a z e m	179 420	171 646	100,0	100,0	4,5

Suma aktywów na dzień 31.12.2019 r. wyniosła 179.420 tys. zł i była wyższa o 7.774 tys. zł od sumy bilansowej z dnia 31.12.2018 r. Aktywa trwałe stanowią 44,2% majątku Spółki, z czego największą pozycję stanowią rzeczowe aktywa trwałe (29,5% sumy aktywów). Wartość rzeczowych aktywów trwałych spadła o 2.586 tys. zł. Wzrosła wartość długoterminowych pożyczek udzielonych spółce zależnej OD-LEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. o 1.022 tys. zł tytułem reklasyfikacji z pozycji krótkoterminowej, zgodnie z aneksem do umowy i wydłużeniem okresu spłaty. Pożyczki krótkoterminowe zmniejszyły się o 1.572 tys. zł. Aktywa obrotowe wzrosły o 9.806 tys. zł, tj. o 10,9% i stanowiły 55,8% udziału w majątku Spółki. Wzrost wystąpił w pozycjach: należności z tytułu kontraktów o 17.648 tys. zł, tj. o 40,6%, przy spadku należności handlowych o 5.742 tys. zł. Stan środków pieniężnych zmniejszył się o 1.479 tys. zł. Wartość zapasów wzrosła o 679 tys. zł., a rozliczeń międzyokresowych o 481 tys. zł.

Tabela 8 Struktura i dynamika źródeł finansowania (w tys. zł).

PASYWA	31.12.2019	31.12.2018	Struktura 2019 (%)	Struktura 2018 (%)	Dynamika 2019/2018 (%)
A. Kapitał własny	91 617	90 969	51,1	53,0	0,7
1. Kapitał zakładowy	43 187	43 187	24,1	25,2	0,0
2. Kapitał zapasowy	35 891	35 761	20,0	20,8	0,4
3. Kapitał zapasowy (aggio)	13 034	13 034	7,3	7,6	0,0
4. Zyski/straty aktuarialne	-1 266	-1 153	-0,7	-0,7	9,8
5. Zyski zatrzymane	-	71	-	0,0	-100,0
6. Zysk (strata) netto	771	69	0,4	0,0	1 017,4
B. Zobowiązania długoterminowe	17 092	17 716	9,5	10,3	-3,5
1. Kredyty i pożyczki	600	0	0,3	0,0	-!
2. Zobowiązania finansowe	3 054	4 762	1,7	2,8	-35,9
3. Inne zobowiązania długoterminowe	48	96	0,0	0,1	-50,0
4. Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	6 449	5 977	3,6	3,5	7,9
5. Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne	6 941	6 881	3,9	4,0	0,9
C. Zobowiązania krótkoterminowe	70 711	62 961	39,4	36,7	12,3
1. Kredyty i pożyczki	21 507	23 271	12,0	13,6	-7,6
2. Zobowiązania finansowe	1 797	2 834	1,0	1,7	-36,6
3. Zobowiązania handlowe	13 567	12 996	7,6	7,6	4,4
4. Zaliczki z tytułu kontraktów	23 780	13 155	13,3	7,7	80,8
5. Zobowiązania z tytułu wyceny kontraktów długoterminowych	1 312	1 858	0,7	1,1	-29,4
6. Zobowiązania pozostałe	5 002	5 039	2,8	2,9	-0,7
7. Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne	1 559	1 641	0,9	1,0	-5,0
8. Pozostałe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne	2 187	2 167	1,2	1,3	0,9
Pasywa razem	179 420	171 646	100,0	100,0	4,5

Podstawowe źródło finansowania aktywów Spółki stanowi kapitał własny, którego udział w sumie bilansowej wyniósł 51,1 %. Na dzień 31.12.2018 r. wskaźnik ten wynosił 53,0%. Wartość kapitału obcego wzrosła z poziomu 80.677 tys. zł na koniec 2018 roku do poziomu 87.803 tys. zł, tj. o 7.126 tys. zł. Zadłużenie z tytułu kredytów zmniejszyło o 1.164 tys. zł, a zobowiązania finansowe z tytułu leasingu zmniejszyły się o 2.745 tys. zł. Ważne źródło finansowania Spółki stanowią otrzymywane zaliczki do realizowanych kontraktów. Na dzień 31.12.2019 r. stan zaliczek wynosił 23.780 tys. zł i zwiększył się o 10.625 tys. zł w porównaniu do 2018 roku. Zobowiązania handlowe wzrosły o 571 tys. zł i wynosiły 13.567 tys. zł.

W analizowanym okresie Spółka zwiększyła stan rezerw o 469 tys. zł.

Na dzień 31.12.2019 r. Spółka wykazuje następujące rezerwy:

- rezerwę na świadczenia pracownicze 8.500 tys. zł (spadek o 22 tys. zł),
- rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego 6.449 tys. zł (wzrost o 472 tys. zł),
- rezerwę na inne koszty dotyczące prowizji i gwarancji sprzedanych maszyn 2.187 tys. zł (wzrost o 20 tys. zł).

Łączna wartość rezerw ujętych w pasywach bilansu wynosi 17.136 tys. zł i stanowi 9,6% sumy bilansowej.

Przepływy finansowe.

Za 2019 rok Spółka uzyskała dodatnie przepływy z działalności operacyjnej oraz ujemne przepływy z działalności inwestycyjnej i finansowej.

Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej wynosiły „+” 4.945 tys. zł. Za okres porównywalny 2018 r. ukształtowały się na poziomie „-” 3.106 tys. zł. Osiągnięty za 2019 r. zysk przed opodatkowaniem w wysokości 1.039 tys. zł został skorygowany m.in. o:

- wzrost stanu zobowiązań z wyłączeniem pożyczek i kredytów w kwocie 10.395 tys. zł,
- amortyzację o 6.048 tys. zł,
- wzrost stanu należności o 11.697 tys. zł,
- wzrost zapasów o 680 tys. zł,
- spadek stanu rezerw o 142 tys. zł.

Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej są ujemne i wynosiły „-” 1.479 tys. zł. Za 2018 r. wynosiły „+” 2.558 tys. zł.

Wpływy z działalności inwestycyjnej stanowiły wartość 6.085 tys. zł i pochodziły głównie ze spłaty pożyczki przez podmiot zależny w wysokości 4.920 tys. zł i zbycia rzeczowych aktywów trwałych w wysokości 1.063 tys. zł.

Wydatki na działalność inwestycyjną wyniosły 7.564 tys. zł. Główne pozycje wydatków inwestycyjnych to: udzielone pożyczki spółce zależnej w wysokości 4.370 tys. zł oraz nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych w wysokości 3.194 tys. zł.

Przepływy pieniężne z działalności finansowej były ujemne i wyniosły „-” 4.945 tys. zł. Za okres porównywalny 2018 r. ukształtowały się na poziomie „-” 2.854 tys. zł. Wpływy z działalności finansowej dotyczyły zaciągniętych kredytów w wysokości 6.298 tys. zł. Wydatki dotyczyły płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego w wysokości 2.779 tys. zł., spłaty kredytów w wysokości 7.462 tys. zł oraz spłaty odsetek od kredytów i leasingu w wysokości 1.002 tys. zł.

Stan środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych i w kasie zmniejszył się o 1.479 tys. zł w porównaniu ze stanem na dzień 01.01.2019 r.

4.2. Wskaźniki finansowe i niefinansowe.

Wskaźniki struktury.

Tabela 9 Wskaźniki struktury.

Wskaźniki struktury		j.m.	31.12. 2019	31.12. 2018
Wskaźnik struktury pasywów (źródeł finansowania)	(kapitał własny / kapitał obcy) * 100	%	104,3	112,8
Wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem własnym	(kapitał własny / aktywa trwałe) * 100	%	115,5	111,8
Wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym	(kapitał stały / aktywa trwałe) * 100	%	137,1	133,6

Wzrost kapitału obcego o 7.126 tys. zł przy wzroście kapitału własnego o 648 tys. zł spowodował pogorszenie wskaźnika struktury pasywów (źródeł finansowania) o 8,5 pkt. % z poziomu 112,8% do poziomu 104,3%.

Spadek aktywów trwałych o 2.032 tys. zł miał wpływ na poprawę wskaźnika pokrycia aktywów trwałych kapitałem własnym z poziomu 111,8% do poziomu 115,5%. Aktywa trwałe Spółki są nadal w całości finansowane kapitałem własnym i spełniona została (podobnie jak w latach poprzednich) złota reguła bilansowa.

Poprawił się również wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym (rozumianego jako suma kapitału własnego, rezerw długoterminowych, zobowiązań długoterminowych i rozliczeń międzyokresowych długoterminowych) z poziomu 133,6% na koniec 2018 r. do 137,1 % na koniec 2019 r.

Wskaźniki rentowności.

Tabela 10 Wskaźniki rentowności.

Wskaźniki rentowności		j.m.	31.12.2019	31.12.2018
Rentowność aktywów (ROA)	(wynik netto / przeciętny stan aktywów) * 100	%	0,4	0,0
Rentowność kapitałów własnych (ROE)	(wynik netto / przeciętny stan kapitałów własnych) * 100	%	0,8	0,1
Rentowność przychodów	(wynik netto / przychody ogółem) * 100	%	0,9	0,1

Uzyskanie za 2019 r. zysku netto znacznie wyższego od zysku roku ubiegłego spowodowało poprawę wszystkich wskaźników rentowności i poprawę efektywności funkcjonowania Spółki.

Wskaźnik rentowności aktywów ROA informujący o efektywności wykorzystania całego majątku Spółki wynosi 0,4% i poprawił się o 0,4 pkt. %. Wskaźnik rentowności kapitałów własnych ROE wynosi 0,8% i poprawił się o 0,7 pkt. %. Rentowność przychodów wzrosła z poziomu 0,1 % na koniec 2018 roku do poziomu 0,9%.

Wskaźniki zadłużenia.

Tabela 11 Wskaźniki zadłużenia.

Wskaźniki zadłużenia		j.m.	31.12.2019	31.12.2018
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	(zobowiązania ogółem (bez rezerw) / aktywa ogółem) * 100	%	39,4	37,3
Stopa zadłużenia (wskaźnik zadłużenia kapitału własnego)	(zobowiązania ogółem (bez rezerw) / kapitały własne) * 100	%	77,1	70,4
Wskaźnik zadłużenia długoterminowego	(zobowiązania długoterminowe (bez rezerw) / kapitały własne) * 100	%	4,0	5,3

Wzrost zobowiązań ogółem o 6.656 tys. zł, a szczególnie wzrost zaliczek z tytułu kontraktów wpłynął na pogorszenie wskaźników zadłużenia.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia określa udział wszystkich zobowiązań (bez rezerw) w pasywach bilansu. Na koniec 2019 r. wynosi 39,4% sumy bilansowej (na koniec 2018 r. wynosił 37,3%). W oparciu o wielkość wskaźnika zadłużenia kapitału własnego należy stwierdzić, że ogół zobowiązań Spółki stanowi równowartość 77,1% jej kapitału własnego. Na koniec 2018 r. zobowiązania ogółem stanowiły 70,4% wartości kapitału własnego.

Spadek zobowiązań długoterminowych spowodował poprawę wskaźnika zadłużenia długoterminowego z poziomu 5,3% w 2018 r. do 4,0% na koniec 2019 r.

Wskaźniki efektywności.

Tabela 12 Wskaźniki efektywności.

Wskaźniki efektywności		j.m.	31.12.2019	31.12.2018
Szybkość obrotu zapasów	przeciętny stan zapasów * liczba dni w okresie / przychody ze sprzedaży	ilość dni	46	48
Szybkość obrotu należności z tytułu dostaw i usług	przeciętny stan należności z tytułu dostaw, robót i usług+ należności z tyt. kontraktów * liczba dni w okresie / przychody ze sprzedaży	ilość dni	342	290
Szybkość obrotu zobowiązań z tytułu dostaw i usług	przeciętny stan zobowiązań z tytułu dostaw, robót i usług+ otrzymane zaliczki do kontraktów * liczba dni w okresie / przychody ze sprzedaży	ilość dni	138	117

Wskaźnik szybkości obrotu zapasów uległ niewielkiej poprawie, natomiast wydłużyły się wskaźniki obrotu należnościami i zobowiązaniami co oznacza, że cykl obrotu się minimalnie skrócił.

4.3. Nietypowe zdarzenia mające wpływ na wynik finansowy Spółki.

W 2019 r. nie wystąpiły nietypowe zdarzenia mające wpływ na wynik finansowy Spółki.

4.4. Aktualna i przewidywana sytuacja finansowa.

Aktualna sytuacja handlowo - kontraktowa oraz finansowa RAFAMET S.A. jest dobra. Spółka posiada według stanu na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania znaczące pokrycie planu produkcji i sprzedaży na rok 2020 w formie zamówień i kontraktów klientów. Spółka koncentruje swoje wysiłki marketingowe na powiększaniu stanu kontraktacji na lata następne po roku 2020.

Na dzień 31.12.2019 r. Spółka posiadała zobowiązania kredytowe z tytułu kredytów obrotowych oraz w rachunku bieżącym w wysokości 19.107 tys. zł, a stan należności handlowych krótkoterminowych oraz z tytułu wyceny kontraktów wynosił 84.432 tys. zł. Jest to o 11.906 tys. zł więcej niż w roku poprzednim. Spółka na koniec roku sprawozdawczego korzystała z kredytu inwestycyjnego wykorzystanego na budowę hali montażu II, z zadłużeniem pozostającym do spłaty w wysokości 3.000 tys. zł.

Zarząd Spółki dostrzega następujące zagrożenia w zakresie działań dotyczących zarządzania zasobami finansowymi:

- wysokość kosztów finansowych może ulegać wzrostowi ze względu na przewidywane w roku 2020 korzystanie ze zwiększonej akcji kredytowej spółki jako następstwo powstrzymywania się klientów przez kontraktowymi terminami odbiorów maszyn (problem blokady granic dla zagranicznych delegacji odbierających obrabiarki (FAT), przesuwanie realizacji inwestycji klientów w następstwie

wstrzymywania prac inwestycyjnych na podstawie decyzji przeciwstawiających się rozprzestrzenieniu epidemii (np. powstrzymywanie prac budowlanych),

- wysokość kosztów finansowych będzie ulegać zmianom ze względu na wahania kursowe walut,
- zakres oraz długość kryzysu wywołanego COVID-19.

Aby przeciwdziałać mogącym wystąpić zagrożeniom, Zarząd Spółki podjął działania minimalizujące powyższe ryzyka, na które narażony jest Emitent poprzez pozyskanie nowych linii kredytowych, nowych kredytów celowych oraz rozpoczęcia procedury zwiększania wielkości zobowiązań pożyczkowych. Spółka zamierza zwiększyć linie gwarancyjne (również poprzez zwrócenie się do Bank Gospodarstwa Krajowego, tj. podmiotu, który ma realizować zapowiadane przez rząd w marcu br. działania wspierające wychodzenie firm z kryzysu COVID-19. Działania Zarządu koncentrują się również wokół problematyki dostosowania systemu informacji ekonomicznej do potrzeb nowoczesnego zarządzania finansami, jak też wyposażenia przedsiębiorstwa w niezbędne zasoby majątkowo-kapitałowe.

W obecnej chwili nie jest możliwy do oszacowania wpływ na sytuację finansową Emitenta pandemii koronawirusa SARS-Cov-2 i choroby COVID-19. Liczymy na znaczącą poprawę sytuacji w tym zakresie po 31.05.2020 roku.

4.5. Zarządzanie ryzykami finansowymi.

Ryzyko utraty płynności finansowej

Emitent monitoruje ryzyko potencjalnego braku środków pieniężnych i funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Celem Spółki jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania poprzez korzystanie z różnych źródeł finansowania, takich jak linia kredytowa wielocelowa (kredyt w rachunku bieżącym, kredyt odnawialny, kredyt celowy, linia do finansowania gwarancji bankowych), kredyt obrotowy, leasing finansowy oraz kredyt kupiecki. Utrzymanie płynności finansowej firmy na przestrzeni poszczególnych miesięcy roku 2020 jest nadrzędnym, najważniejszym celem zarządczym firmy w dobie „COVID-19”.

Ryzyko wzrostu cen materiałów

Produkcja Spółki ma charakter materiałochłonny. Udział materiałów bezpośrednich takich jak wyroby hutnicze, odlewnicze czy części maszyn, podzespołów oraz urządzeń elektrotechnicznych i hydraulicznych w kosztach produkcji jest wysoki, dlatego też wzrost cen materiałów zaopatrzeniowych w istotny sposób może wpłynąć na ryzyko wzrostu kosztów produkcji, co może mieć bezpośrednie przełożenie na rentowność sprzedaży. Tendencja wzrostu cen zaopatrzeniowych bezpośrednio przekłada się na zwiększenia zapotrzebowania na środki pieniężne oraz zmniejszenie realizowanych marż zysku ze sprzedaży wyrobów przedsiębiorstwa. Spółka stale analizuje poziom cen materiałów zaopatrzeniowych kwalifikowanych dostawców w oparciu o procedury i instrukcje wynikające z Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

Ryzyko utraty zdolności kredytowej

Ryzyko zdolności kredytowej Spółki analizowane jest poprzez przestrzeganie kowenantów finansowych ustalonych przez Spółkę z bankami ją finansującymi a w odniesieniu do odbiorców Spółki monitorowane jest poprzez poddawanie potencjalnych klientów wstępnej weryfikacji i w zależności od oceny sytuacji zobowiązania ich do przedstawienia zabezpieczeń finansowych lub większej partycypacji w procesie realizacji kontraktu.

Ryzyko kursu walutowego

Ryzykiem zewnętrznym, na które Spółka nie ma wpływu będą skokowe zmiany kursowe na przestrzeni roku 2020 związane z napięciami gospodarki światowej w następstwie COVID-19 oraz przerwania łańcucha dostaw pomiędzy kooperującymi firmami, co może powodować duże wahania waluty w poszczególnych miesiącach roku 2020. Ryzyko kursowe w przypadku generowania w 2020 r. około 65% przychodów ze sprzedaży w walutach wymiernych, stanowić będzie największą zmienną wpływającą na działalność firmy. Jednym ze sposobów ograniczenia ryzyka jest zawieranie kontraktów z odbiorcami z poza Europy w walucie EUR oraz obecnie również w USD, co pozwala znacznie ograniczyć ryzyko kursowe walut z krajów o zmiennym ratingu. Produkcja Emitenta w znacznym stopniu opiera się o części, podzespoły, których ceny zależą od kursu EUR. Kompensowanie sprzedaży w EUR zakupami komponentów do produkcji w EUR jest jednym ze sposobów ograniczenia ryzyka kursowego. Ograniczanie ryzyka walutowego następuje także poprzez wykonywanie płatności z krajowymi importerami w walucie EUR. Innym sposobem eliminowania ryzyka kursowego jest zawieranie terminowych, walutowych transakcji zabezpieczających typu forward. W roku 2020 zawieranie transakcji zabezpieczających będzie szczególnie ryzykowne, gdyż Spółka nie będzie umiała precyzyjnie wskazywać przyszłych dat wpływu środków pieniężnych z tytułu realizacji kontraktów (częste, wielomiesięczne przesuwanie odbiorów maszyn). Potencjalna ujemna wycena pozycji zabezpieczającej w danym momencie może być nieakceptowalnym ryzykiem ze strony Spółki, większym aniżeli podążanie za rynkiem walut na poziomach rozliczeniowych dla PLN / EUR wyższych, aniżeli na dzień 31.12.2019 roku.

Ryzyko stóp procentowych

Rok 2019 Emitent rozpoczął z kredytem inwestycyjnym, kredytem obrotowym i kredytem w rachunku bieżącym w łącznej wysokości 23.271 tys. zł. Zaciągane zobowiązania kredytowe w roku sprawozdawczym miały swoje odzwierciedlenie w ponoszonych kosztach odsetkowych. Racjonalne zadłużenie kredytowe w roku 2019, jak również brak zmienności stóp procentowych, pozwoliły w znacznym stopniu ograniczyć przedmiotowe ryzyko. Obniżka stóp procentowych dokonana w marcu br. przez NBP zmniejsza to ryzyko na rok bieżący w stopniu znaczącym.

4.6. Ocena zarządzania zasobami finansowymi.

Emitent na przestrzeni roku 2019 r. nie miał problemów z utrzymaniem płynności finansowej na poziomie operacyjnym. Spółka posiada zdolność do regulowania zobowiązań bieżących przez spieniężenie aktywów obrotowych.

Budżety przepływów gotówkowych oraz pozytywny wynik negocjacji z dostawcami towarów i usług wydłużający dotychczasowe terminy płatności, poprawiły zdolność płatniczą RAFAMET S.A.

Tabela 13 Analiza porównawcza podstawowych wskaźników płynności.

Wskaźniki płynności	31.12.2019 r.	31.12.2018 r.	Optymalna wartość
Wskaźnik płynności I	1,49	1,53	1,3-2,0
Wskaźnik płynności II	1,33	1,35	1,0

Wskaźniki płynności ukształtowały się na porównywalnym poziomie co w 2018 r. Wartość wskaźnika bieżącej płynności, który określa stopień wypłacalności jednostki wyniosła 1,49, natomiast wskaźnik szybkiej płynności na koniec grudnia 2019 r. wyniósł 1,33 (są to wartości określane jako optymalne).

4.7. Informacja o zaciągniętych i wypowiedzianych umowach dotyczących kredytów i pożyczek.

Na dzień 31.12.2019 r. Emitent posiadał zadłużenie z tytułu kredytu inwestycyjnego w wysokości 3.000 tys. zł na budowę hali montażu, kredytów w rachunku bieżącym na łączną kwotę 17.107 tys. zł oraz kredytu obrotowego na kwotę 2.000 tys. zł.

Emitent wykorzystywał w ciągu roku środki kredytowe (kredyt w rachunku bieżącym) wynikające z umowy o limit kredytowy wielocelowy. Dostępność limitu w ramach wyżej wymienionej linii kredytowej w wysokości 15.000 tys. zł, zgodnie z aneksem nr 9 z dnia 15.02.2017 r. upłynął dnia 15.02.2020 r. Oprocentowanie zostało ustalone na warunkach rynkowych Wibor 1M + marża banku. Umowę zawarto z PKO BP S.A. w Warszawie. Końcowy okres spłaty kredytu inwestycyjnego przypada na dzień 20.03.2021 r., rozpoczęcie spłaty nastąpiło dnia 30.04.2016 r. Oprocentowanie zostało ustalone na warunkach rynkowych Wibor 3M + marża banku. Umowę zawarto z PKO BP S.A. w Warszawie. Zadłużenie z tytułu kredytu inwestycyjnego na dzień 31.12.2019 r. wynosiło 3.000 tys. zł.

W dniu 10.10.2019 roku Spółka zawarła umowę o kredyt obrotowy na realizację kontraktu w kwocie 3.000 tys. zł. z bankiem mBank S.A. z siedzibą w Warszawie. Umowa została zawarta na warunkach finansowych Wibor1M + marża banku. Okres spłaty kredytu przypada na dzień 31.07.2020 r. Zabezpieczenie kredytu stanowi weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową oraz cesja należności z kontraktów. Zadłużenie z tytułu kredytu obrotowego na dzień 31.12.2019 r. wynosiło 2.000 tys. zł.

Dnia 21.05.2019 roku Spółka podpisała z HSBC France S.A. Oddział w Polsce aneks nr 21 do umowy z dnia 14.10.2009 r. o udzielenie kredytu w rachunku bieżącym, gwarancji i akredytyw do wysokości 6.000 tys. EUR. Emitent może wykorzystywać niniejszy limit na gwarancje bankowe do wysokości 6.000 tys. EUR oraz kredyt w rachunku bieżącym do wysokości 1.000 tys. EUR. Oprocentowanie kredytu w rachunku bieżącym zostało ustalone w oparciu o stawkę EURIBOR 1M + marża bankowa. Prowizje bankowe zostały ustalone w oparciu o ceny rynkowe. Zabezpieczenie umowy stanowią: cesje wierzytelności przysługujące Emitentowi z tytułu zawartych kontraktów handlowych, poddanie się egzekucji w trybie art.777 § 1 pkt. 5 Kodeksu postępowania cywilnego, pełnomocnictwo do rachunków bankowych Emitenta w ban-

ku, zastaw rejestrowy na karuzelowym centrum tokarskim KCI 600/800, zastaw rejestrowy na pionowym centrum obróbczym TBI VC 1270 Smart Mill, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej. Termin dostępności limitu określono na dzień 26.06.2020 r. Zadłużenie z tytułu kredytu w rachunku bieżącym na dzień 31.12.2019 r. wynosiło 764 tys. EUR.

W dniu 26.07.2016 r. z bankiem mBank S.A. w Warszawie została podpisana umowa o kredyt w rachunku bieżącym do kwoty 2.000 tys. zł z terminem spłaty do dnia 30.08.2019 r. (na mocy aneksu nr 5/18). Aneksem nr 6/19 z dnia 28.08.2019 roku ustalono nowy termin spłaty kredytu przypadający na dzień 27.08.2020 roku. Umowa została zawarta na warunkach finansowych WIBOR O/N + marża banku, prowizje od kredytu ustalono w oparciu o ceny rynkowe, zabezpieczenie spłaty kredytu stanowią m.in.: weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową Emitenta oraz cesja wierzytelności z kontraktu. Zadłużenie z tytułu ww. kredytu na dzień 31.12.2019 r. wynosiło 1.926 tys.zł.

Dnia 14.02.2019 r. Emitent zawarł aneks nr 20 do umowy o limit wierzytelności z BNP Paribas Bank Polska S.A. z dnia 29.07.2009 r. Na mocy niniejszego aneksu spółka w ramach limitu na poziomie 8.000 tys. zł, będzie mogła korzystać z kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 2.000 tys. zł w okresie do dnia 15.02.2020 r.

Na podstawie aneksu Emitent może wykorzystywać przedmiotowy limit na:

- a) gwarancje bankowe: przetargowe, zwrotu zaliczki, dobrego wykonania umowy, rękojmi oraz gwarancje mieszane; w ramach obowiązującego limitu będą wystawiane gwarancje do kwoty 8.000 tys. zł z terminem ważności do dnia 15.02.2021 r., natomiast gwarancje do kwoty 3.500 tys. zł z terminem ważności do dnia 15.02.2023 r.,
- b) walutowe transakcje terminowe do kwoty stanowiącej równowartość 2.000 tys. zł z terminem spłaty do 15.02.2020,
- c) kredyt w rachunku bieżącym w kwocie 2.000 tys. zł z okresem spłaty do dnia 15.02.2020 r.

Zadłużenie z tytułu kredytu w rachunku bieżącym na dzień 31.12.2019 r. wynosiło 0 tys. zł.

4.8. Informacja o udzielonych pożyczkach.

W 2019 roku Emitent udzielił 15 pożyczek spółce zależnej ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. ogółem na wartość 4.370 tys. zł. Otrzymano spłatę pożyczek na wartość 4.920 tys. zł.

Dnia 01.10.2019 roku został podpisany aneks do umowy pożyczek zawartych w miesiącach 04-09.2019 roku ze spółką zależną ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o., w którym ustalono nowy termin spłaty skumulowanych pożyczek w wysokości 2.174 tys. zł, jak niżej:

- jedna rata kapitałowa w wysokości 13,9 tys. zł płatna do 31.12.2019 roku,
- 36 miesięcznych rat kapitałowych w wysokości 60 tys. zł płatne od 31.01.2020 roku.

Oprocentowanie skumulowanych pożyczek ustalono w wysokości średniomiesięcznej stopy WIBOR 3M+marża 1,3%. Zabezpieczeniem kwoty pożyczek jest weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową.

Na dzień 31.12.2019 r. zadłużenie ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. z tytułu wszystkich pożyczek zmniejszyło się o 550 tys. zł i wynosiło 2.578 tys. zł.

4.9. Informacja o udzielonych i otrzymanych poręczeniach i gwarancjach.

Spółka w 2019 r. nie udzieliła żadnych poręczeń a ich stan ogółem wynosił 731 tys. zł., w tym:

Tabela 14 Poręczenia udzielone ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. wg stanu na 31.12.2019 r. (w tys. zł).

Kredytodawca /Pożyczkodawca	Data udzielenia poręczenia	Data wygaśnięcia poręczenia	Kwota kredytu poręczenia	Efektywna stopa procentowa [%]	Termin spłaty kredytu leasingu
PKO BP S.A.	06.08.2015 r.	31.12.2021 r.	731,0 tys. zł	-	31.12.2021 r.

Emitent na dzień 31.12.2019 r. korzystał z gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych o łącznej wysokości 23.203 tys. zł. Uzyskane gwarancje dotyczyły zabezpieczenia zwrotu zaliczki, dobrego wykonania kontraktu oraz rękojmi, gwarancji, regwarancji przetargowych, a także regwarancji zwrotu zaliczki. Gwarancje bankowe Spółka uzyskała odpowiednio w PKO BP S.A. w Warszawie, BNP Paribas Polska S.A. w Warszawie, HSBC France S.A. oddział Polska S.A. oraz Generali TU S.A.

W porównaniu z końcem roku poprzedniego, na dzień 31.12.2019 r. nastąpił wzrost wartości gwarancji bankowych, z których korzystał Emitent o kwotę 4.013 tys. zł.

4.10. Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym, a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na 2019 r.

Emitent raportem bieżącym nr 16/2019 z dnia 04.06.2019 r. przedstawił prognozę wyników finansowych RAFAMET S.A. na rok 2019. Podstawą zaprezentowanej prognozy był stan posiadanych zamówień i prognoz handlowych oraz plan przychodów i kosztów na 2019 rok. Powyższa prognoza obejmowała okres od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r.

W dniu 25.09.2019 r. raportem bieżącym nr 26/2019 zostało opublikowane stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej opublikowanej prognozy wyników, która zakładała osiągnięcie przychodów ze sprzedaży produktów, usług i towarów w wysokości 89 mln zł, zysku netto w wysokości 2,25 mln zł, zaś wskaźnika EBITDA na poziomie 10,3 mln zł. Parametry skorygowanej prognozy w relacji do wyników finansowych wykazanych w raporcie rocznym za 2019 r. prezentuje poniższa tabela.

Tabela 15 Realizacja prognozy RAFAMET S.A. na 2019 r.

Wyszczególnienie	Prognoza * (w tys. zł)	Realizacja prognozy (w tys. zł)	Odchylenie (w tys. zł)	Odchylenie (w %)
Przychody ze sprzedaży produktów, usług i towarów	83.000	83.729	729	8,8
Zysk netto	830	771	(59)	(7,1)
Wskaźnik EBITDA	8.300	8.292	(8)	(0,01)

* zgodnie z raportem bieżącym nr 26/2019

5. OPIS ISTOTNYCH CZYNNIKÓW RYZYKA I ZAGROŻEŃ

Ryzyko wynikające z COVID-19

Wymienione poniżej ryzyka i zagrożenia prowadzenia działalności przez Emitenta w roku 2020 będą większe niż opisano poniżej lub niewiadome do oszacowania czy przewidzenia już obecnie w następstwie sytuacji umownie nazywanej w tym Rozdziale jako „COVID-19”, tj. jako skutek działań zmierzających do powstrzymania rozprzestrzeniania się koronawirusa SAR2-COV-19 (kwarantanny pracowników, przerwy w dostawach materiałów oraz podzespołów kooperacyjnych) lub jako następstwo sytuacji epidemiologicznej w Spółce lub u poddostawców (powstrzymanie się od pracy).

Ryzyko konkurencji

Charakter prowadzonej działalności Emitenta i stosunkowo niewielki rozmiar rynku powodują, iż zagrożenie konkurencyjne należy uznać za porównywalne z innymi sektorami przemysłu maszynowego. Największe zagrożenie konkurencyjne występuje ze strony firm włoskich, niemieckich, hiszpańskich i czeskich, które posiadają wieloletnie doświadczenie w działalności na rynku światowym i ugruntowaną pozycję. Istotnym czynnikiem przewagi konkurencyjnej – w ocenie Emitenta – jest elastyczność i szybkość dostosowania oferty produkcyjnej do specyficznych wymogów poszczególnych odbiorców. Istotnym elementem konkurencyjności jest także skuteczne rozpoznanie rynku ostatecznych odbiorców-użytkowników obrabiarek. Emitent w swoich działaniach handlowych na rynkach międzynarodowych korzysta z usług pośredników handlowych i lokalnych agentów, zatem potencjalnym czynnikiem ryzyka jest nietrafny dobór agenta na obsługiwany rynek i ewentualne konsekwencje w zakresie skutecznego konkurowania na danym rynku. Zamknięcie lub ograniczenia swobodnego przepływu towarów i ludzi w następstwie COVID-19 może powodować przedkładanie przez klientów lokalnych dostaw nad zagranicznymi na wybranych rynkach sprzedaży obrabiarek.

Ryzyko dotyczące specyfiki działalności operacyjnej i charakteru produktów Emitenta

Produkcja RAFAMET S.A. ma charakter jednostkowy lub małoseryjny, a zawierane kontrakty charakteryzują się wysoką wartością jednostkową i długim czasem realizacji, co stwarza potencjalne zagrożenie związane z relatywnie wysokim wpływem pojedynczych kontraktów na wyniki finansowe oraz ryzyko niepełnej i nieterminowej realizacji płatności za produkt. Celem minimalizacji powyższego ryzyka w kontraktach stosowany jest etapowy tryb płatności. W przypadku kontrahentów z rynków charakteryzujących się małą wiarygodnością wykorzystywane są akredytywy bankowe. Corocznie istotna część produktów Spółki kierowana jest do odbiorców, których właścicielami są podmioty państwowe (w segmencie kolejowym). Emitent jest w stanie wytwarzać zróżnicowany asortyment obrabiarek, jednakże struktura posiadanego parku maszynowego generalnie jest dostosowana do produkcji obrabiarek o średnich gabarytach (kolejnictwo) oraz wielkogabarytowych (zaplecze przemysłu energetycznego). W przypadku znaczącej zmiany w strukturze popytu na rzecz obrabiarek wielkogabarytowych ograniczeniem w sferze produkcji może być obróbka dużych elementów i ich montaż.

Jednostkowy i małoseryjny charakter produkcji i ograniczenia w elastyczności dostosowania struktury produkcji do zmian popytu mogą powodować wahania przychodów ze sprzedaży i rentowności osiąganą przez Emitenta.

Istotne ryzyko związane jest także z pozyskiwaniem, w skorelowany sposób z procesem produkcyjnym i cyklem finansowania produkcji niektórych istotnych komponentów takich jak: łożyska wielkogabarytowe czy ciężkie odlewy.

Istotnym czynnikiem ryzyka może stać się skumulowanie zamówień od klientów, co może wpływać na czas realizacji zamówienia. Głównym czynnikiem mającym wpływ na czas produkcji pozostaje wydajność spółki zależnej Emitenta – ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. W celu ograniczenia tego ryzyka RAFAMET S.A. podjął działania, mające na celu zwiększenie mocy produkcyjnych odlewni oraz zmianę profilu produkcji tej spółki, polegające na odejściu od produkcji detali lekkich na rzecz skoncentrowania się na produkcji detali ciężkich żeliwa szarego i sferoidalnego oraz wprowadzenia na większą skalę produkcji odlewów w oparciu o technologię Lost Foam.

W przypadku przerywania lub przerwania przez COVID-19 międzynarodowego łańcucha dostaw mogą wystąpić przerwy w dostawach towarów osiągalnych z preferowanych rynków i trudności w utrzymaniu rytmu pracy maszyn i ludzi.

Ryzyko rynków zbytu

Emitent sprzedaje produkty głównie na rynkach zagranicznych, w krajach o zróżnicowanej sytuacji makroekonomicznej. Cykl zakupów produktów Emitenta wiąże się co prawda bardziej z koniecznością odnawiania parku maszynowego użytkowników i nie jest bezpośrednio powiązany z bieżącą koniunkturą, ale dłuższe pogorszenie sytuacji makroekonomicznej w danym kraju stanowi zagrożenie dla uzyskiwania stabilnych przychodów i marż na danym rynku. Emitent prowadzi swoją działalność handlową także na rynkach o podwyższonym ryzyku politycznym i w krajach, wobec których społeczność międzynarodowa wprowadziła ograniczenia swobody obrotu. Zaostrzenie sytuacji politycznej i konieczność uzyskiwania licencji eksportowej stanowią zatem czynnik ryzyka.

Sygnały dochodzące z rynków zagranicznych oraz krajowego nie wskazują na szybką poprawę sytuacji związanej z COVID-19, co powoduje, że perspektywa stabilnego wzrostu rynku sprzedaży obrabiarek ciężkich na świecie jest wątpliwa. Dlatego uważamy, że rok 2020 będzie okresem wyjątkowo trudnym w aspekcie precyzyjnego lokowania zdolności produkcyjnych i ludzkich oraz selekcjonowania wypłacalnych płatników. Obawy stagnacyjne w gospodarce światowej są uzasadnione, w tym dotyczące gospodarki europejskiej, co dodatkowo może wzmacniać walkę cenową pomiędzy firmami konkurującymi o spadające wolumeny zamówień, co z kolei musi powodować spadek rentowności wyrobów.

Ryzyko kursowe

Wysoki udział sprzedaży eksportowej w przychodach Emitenta generuje wysokie ryzyko kursowe, szczególnie istotne w przypadku kontraktów zawartych na dłuższe okresy czasu. Dla ograniczenia ryzyka kontraktów z odbiorcami z krajów o mniej stabilnych walutach, umowy zawierane są w EUR lub USD. Na ograniczenie ryzyka kursowego wpływa realizacja zakupów komponentów i materiałów w walutach sprzedaży wyrobów gotowych (materiały importowane, denominowane stanowią około 37% wartości

materiałów ogółem stosowanych w produkcji). Instrumentem ograniczania ryzyka kursowego może stać się zawieranie walutowych transakcji zabezpieczających. Produkcja RAFAMET S.A. w znacznym stopniu opiera się o komponenty, których ceny zależą od kursu EUR. Kompensowanie sprzedaży w EUR z zakupami komponentów do produkcji w EUR ogranicza ryzyko walutowe. Spółka posiada politykę zarządzania ryzykiem walutowym jednak ryzyko zawierania w 2020 transakcji zabezpieczających będzie szczególnie ryzykowne, gdyż Spółka nie będzie umiała precyzyjnie wskazywać przyszłych dat wpływu środków pieniężnych z tytułu realizacji kontraktów (częste, wielomiesięczne przesuwania odbiorów maszyn). Potencjalna ujemna wycena pozycji zabezpieczającej w danym momencie może być nieakceptowalnym ryzykiem ze strony Spółki, większym aniżeli podążanie za rynkiem walut na poziomach rozliczeniowych dla PLN / EUR wyższych aniżeli na dzień 31.12.2019 roku.

Ryzyko stóp procentowych

Działalność Emitenta w przypadku zwiększenia finansowania obcego może w przypadku wzrostu rynkowych stóp procentowych (mało prawdopodobne po obniżce stóp procentowych w marcu br. przez NBP) wiązać się ze zwiększonymi kosztami finansowymi z tytułu obsługi zaciąganych zobowiązań.

Ryzyko współpracy z instytucjami finansowymi

W strukturze finansowania bieżącej działalności istotną rolę odgrywa finansowanie z wykorzystaniem kredytów bankowych. Istnieje ryzyko, że Spółka nie będzie w stanie wypełnić wszystkich warunków umów kredytowych (covenants). Wpływ COVID-19 na możliwość uzyskania uzgodnionych z bankami kowenantów jest jednoznacznie negatywny, jednak należy przyjąć, iż banki finansujące gospodarkę w okresie „kryzysu COVID-19” odstąpią od przestrzegania tych reguł. Powyższy czynnik może mieć jednak negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową oraz osiągnięte wyniki.

Ryzyko wzrostu cen materiałów zaopatrzeniowych

Wzrost cen materiałów zaopatrzeniowych w istotny sposób wpływać może na ryzyko wzrostu kosztów produkcji i kształtowania się rentowności, bowiem produkcja ma charakter materiałochłonny, a udział wyrobów hutniczych i komponentów w postaci części maszyn i urządzeń elektrotechnicznych w kosztach produkcji jest wysoki. Emitent zabezpiecza się przed zmianami cen importowanych materiałów zaopatrzeniowych wykorzystując tzw. hedging naturalny (dostawę dewiz pozyskanych z eksportu). Kolejnym sposobem na ograniczenie ryzyka wzrostu cen jest dokonywanie zakupu materiałów i usług do produkcji w oparciu o politykę kilku dostawców jednego materiału, usługi i towaru, co powoduje poprawne relacje rynkowe skutkujące możliwością oddziaływania w znacznym stopniu na poziom cen. W przypadku dostawców – monopolistów istnieje duże uzależnienie i mała możliwość oddziaływania na cenę. Rynek w okresie COVID-19 będzie charakteryzował się wzrostem cen, trudnymi warunkami finansowymi potencjalnych dostaw, brakiem gwarancji ich terminowości. Emitent jest firmą realizującą swoje kontrakty w długich terminach 8-12 miesięcy i jest sprzedawcą finalnym dóbr inwestycyjnych, który nie może realizować polityki stosowanej przez podwykonawców.

Ryzyko pracownicze

Istnieją ograniczenia w pozyskaniu wykwalifikowanych i wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz osób chętnych do podjęcia się prac ciężkich przy spełnianiu optymalnych oczekiwań pracodawcy. Ewentualna utrata wykwalifikowanych pracowników kadry inżyniersko – technicznej w związku z obniżeniem ustawowego wieku emerytalnego oraz ograniczenia w pozyskaniu nowych pracowników na zastępstwa zatrudnieniowe (wysoka średnia wieku załogi), a także procedury rekrutacji i koszty związane z wdrażaniem nowozatrudnionych pracowników, mogą skutkować spadkiem wydajności pracy i wpływać na efektywność działalności. Niewystarczające kompetencje nowych pracowników i wysoki wskaźnik odejść mogą powodować zdemotywowanie załogi i możliwość wystąpienia konfliktów.

Z uwagi na tendencje panujące na rynku pracy (rynek pracownika) i specyfikę lokalnego rynku pracy (położenie Spółki na terenie polsko - czeskiego przygranicza, bliskość aglomeracji śląskiej) dostrzega się ryzyko utraty młodszych stażem, ale wysoko wyspecjalizowanych pracowników, a zatem ryzyko utraty przez organizację kluczowych kompetencji. Dla przedsiębiorstwa produkcyjnego, które buduje swoją przewagę konkurencyjną na wiedzy i innowacyjności odpływ wiedzy i umiejętności na rzecz innych podmiotów, w tym konkurencyjnych, jest szczególnie niewskazany.

COVID-19 może mieć duży wpływ na rytm i efektywność (wydajność) pracy pracowników firmy. Każda kwarantanna nałożona na pracowników, a szczególnie kluczowych, może potęgować problemy w realizacji zadań kontraktowych, a co za tym idzie nieterminowego ich wykonania.

Ryzyko społeczne

W związku z brakiem sformalizowanej polityki w zakresie zaangażowania społecznego (darowizny na cele charytatywne i sponsoring) istnieje ryzyko postrzegania Spółki przez interesariuszy jako niedostatecznie transparentnej w wyborze partnerów społecznych.

Ryzyko związane z otoczeniem makroekonomicznym

Otoczenie gospodarcze charakteryzujące się brakiem oznak możliwego wzrostu koniunktury światowej w branży obrabiarek ciężkich i stabilizacją ilości nowych zamówień na wyroby dla branży kolejowej produkowane przez Spółkę - to najważniejsze zewnętrzne czynniki wpływające na warunki funkcjonowania Emitenta. Ze względu na specyfikę produktów na poziom sprzedaży wpływa ogólne tempo wzrostu gospodarczego, a przede wszystkim poziom realizowanych inwestycji (zakupy nowych maszyn). Aktualna sytuacja ekonomiczna wpływa na spadek nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw, co przekłada się na spadek sprzedaży, osiągane wyniki i sytuację finansową. Pogorszenie globalnej sytuacji gospodarczej może negatywnie oddziaływać na sytuację finansową odbiorców i przełożyć się na sytuację finansową Emitenta.

Ryzyko niestabilnego otoczenia prawnego

Istnieje ryzyko wdrożenia sankcji gospodarczych na eksport wyrobów do wybranych państw świata lub wskazanych odbiorców, np. firm lub osób (przeciwdziałanie: dywersyfikacja rynków zbytu).

Ryzyko niedostosowania się do wymogów w zakresie ograniczenia emisji

Zidentyfikowano ryzyko niespełnienia w niedługim czasie wymogów w zakresie emisji pyłów z obecnie eksploatowanej kotłowni węglowej (przeciwdziałanie: wspieranie działań mających na celu doprowadzenie gazu ziemnego do miasta Kuźnia Raciborska i budowa systemu ogrzewania hal fabrycznych w oparciu o ogrzewanie gazowe).

Ryzyko środowiskowe

W obszarze gospodarki wodą występuje ryzyko związane z bezpieczeństwem funkcjonowania systemów technicznych w zakresie wartości zdrowotnych wody do spożycia oraz ilości i jakości zasobów środowiskowych wody. W związku z tym Spółka posiada opracowaną ocenę ryzyka środowiskowego w zakresie podstawowych zasad zarządzania kryzysowego, którego celem jest przygotowanie zasobów i społeczeństwa na wypadek wystąpienia zdarzenia niepożądanego, powodującego zagrożenia dla życia, mienia, środowiska i infrastruktury.

Spółka na bieżąco prowadzi monitorowanie procesów technologicznych, istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska, polegających na bieżącym prowadzeniu obserwacji parametrów technologicznych instalacji oczyszczalni (czas pracy przepompowni ścieków i osadów, rejestracja ilości oczyszczonych ścieków). Stałe monitorowanie i rejestrowanie danych technologicznych pozwala na szybką reakcję w razie wystąpienia nieprawidłowości i natychmiastowe podjęcie prac remontowo-naprawczych i konserwacyjnych. Awarie i niesprawności w oczyszczalni ścieków mogą wystąpić na każdym etapie tego procesu, mogą też powodować różne skutki. Działając zapobiegawczo na wypadek zajścia tych zdarzeń, opracowana została analiza zarządzania ryzykiem środowiskowym dla instalacji oczyszczalni ścieków.

Ryzyko w obszarze poszanowanie praw człowieka i przeciwdziałanie korupcji

W przypadku wystąpienia zjawisk dyskryminacji skutkujących wszczęciem postępowań sądowych przeciwko Spółce może wystąpić ryzyko finansowe i wizerunkowe. W ocenie Emitenta Spółka jest w małym stopniu narażona na wystąpienie ryzyka we wskazanym obszarze.

W ocenie Zarządu Spółka jest w średnim stopniu narażona na działanie opisanych czynników ryzyka i zagrożeń, z zastrzeżeniem, iż wpływ COVID-19 na działalność firmy w roku 2020 oraz na wyniki finansowe tego roku nie jest możliwy do oszacowania liczbowego już obecnie. Plan rzeczowo – finansowy roku 2020 będzie ulegał stałym zmianom jako rezultat wpływu COVID-19 na poszczególne obszary życia Spółki. Utrzymanie płynności finansowej firmy na przestrzeni poszczególnych miesięcy roku 2020 jest nadrzędnym, najważniejszym celem zarządczym firmy w dobie „COVID-19”, któremu to zostaną podporządkowane inne cele zarządcze, w tym poziom wyniku finansowego. Jego realizacja ma pozwolić na utrzymanie miejsc pracy w firmie gwarantujących utrzymanie zdolności produkcyjnych oraz rozwój RAFAMET S.A. w długim okresie.

6. OFEROWANE PRODUKTY, SPRZEDAŻ I RYNKI ZBYTU

6.1. Produkty i usługi.

Rynek kolejowy – obrabiarki (lekkie i ciężkie) dla przedsiębiorstw eksploatujących tabor szynowy

Tokarki podtorowe UGE 180, UGE 300, UGE 400

Cechą charakterystyczną tokarek podtorowych jest wysoka sztywność konstrukcji oraz stabilność geometryczna. Tokarka podtorowa UGE 180, UGE 300 i UGE 400 N są dwusuportowymi sterowanymi numerycznie tokarkami specjalnymi, przeznaczoną do obróbki kół jezdnych zestawów kołowych pojazdów trakcji szynowej. Ich zasadniczym przeznaczeniem jest reprofilowanie kół pojazdów szynowych, bez konieczności demontażu zestawów kołowych z pojazdu. Zapewnia to radykalne skrócenie czasu wyłączenia pojazdu z ruchu, przez co znacznie wzrasta efektywność jego eksploatacji. Obrabiarki chwalone za wysokie osiągi, zarówno w zakresie wydajności i dokładności obróbki oraz działania wyposażenia pomiarowego.

Tokarki nadtorowe UDA 125, UBF 112, TCG 135

Tokarki nadtorowe przeznaczone są do regeneracji profilu kół pojedynczych zestawów kołowych, tzn. wywiązanych z wózka jezdnego. Mogą być wykonane w wersji przelotowej, umożliwiającej transport zestawu kołowego przez obrabiarkę w linii technologicznej lub w układzie nieprzelotowym, gdzie zestawy kołowe są podawane i odbierane z tej samej strony maszyny. Wysokowydajna obróbka profilu odbywa się w automatycznym cyklu kontrolowanym przez numeryczny układ sterowania sprzężony z cyfrowymi napędami.

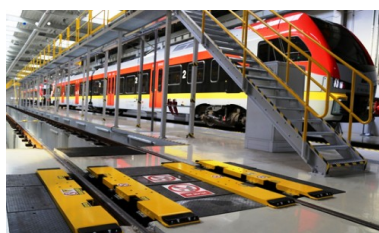
Tokarki podtorowe tandem 2UGE 180 i 2UGE 300

Prace nad obrabiarkami typu tandem są odpowiedzią Rafametu na rosnące zapotrzebowanie na maszyny do obróbki profilu jezdnego dla KDP. Tabor ten stawia najwyższe wymagania, dotyczące dokładności obróbki profilu jezdnego kół z powodu zarówno bezpieczeństwa transportu osobowego, jak i komfortu jazdy. Obróbka profilu kół w pojazdach KDP podlega ocenie jej wyników z normami dotyczącymi zależności pomiędzy wszystkimi kołami pojazdu, co implikuje dodatkowe problemy pomiarowo-obróbkowe. Jeżeli obróbka profilu kół odbywa na tokarkach podtorowych, to zestawy kołowe nie wymagają ich wymontowania z pojazdu. Zestawienie dwóch tokarek podtorowych przystosowanych do symultanicznej obróbki czterech kół (dwóch zestawów kołowych zamontowanych w jednym wózku jezdnym) skraca cykl reprofilowania kół i, tym samym, czas wyłączenia pojazdu z eksploatacji.

Tokarka cierna przelotowa UFD 140

W odpowiedzi na rosnącą konkurencję oraz coraz wyższe wymagania odbiorców w obszarze kolei dużych prędkości, Rafamet podjął decyzję projektu nowej tokarki mającej za zadanie lepiej odpowiedzieć na potrzeby odbiorców niż dotychczas oferowane modele UDA 125 oraz UFB 125. Nowa obrabiarka ma cechować się wydajnością porównywalną do produktów najważniejszych konkurentów Spółki (możliwość skrawania, przy przekroju wióra do 18 mm²) jak również ma być pozbawiona uchwytów szczękowych którym towarzyszy ryzyko ewentualnego skaleczenia koła i w efekcie pęknięć zmęczeniowych.

System laserowego pomiaru zestawów kołowych

Spółka we współpracy z firmą Graw Sp. z o.o. oferuje przejezdne laserowe stanowiska pomiarowe. Skanery laserowe 2D umożliwiają pomiar kilku parametrów geometrycznych kół kolejowych. Specjalistyczne oprogramowanie umożliwia analizę zapisanych obrazów i określenie istotnych parametrów, charakteryzujących m.in. kształt profilu. Dane te, w połączeniu z parametrami badanego pojazdu, mogą służyć do analiz zużycia profilu i prognozowania okresu dalszej eksploatacji poszczególnych pojazdów przed wykonaniem regeneracji profilu. Mogą być również przekazane do systemu sterowania tokarką podtorową, umożliwiając optymalne zaplanowanie procesu regeneracji kół.

Rynek kolejowy – producenci taboru kolejowego i zestawów kołowych

Tokarki nadtorowe UDA 125, UFB 125, UFD 140

Tokarki przeznaczone są do regeneracji profilu kół pojedynczych zestawów kołowych. Mogą być wyposażone albo w klasyczny, zabieraczowy system mocowania zestawów kołowych lub w mechanizm przenoszący napęd za pomocą rolek ciernych.

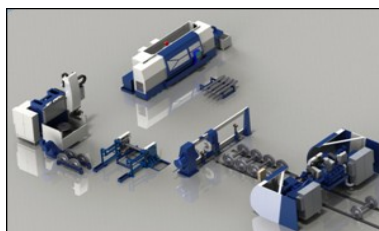
Tokarka do kół KKB 150

Tokarka do kół zbudowana jest na bazie jednostojakowej tokarki karuzelowej wyposażonej w jeden suport pionowy, magazyn narzędzi i system chłodzenia narzędzi. W zależności od potrzeb, może być wykonana w konfiguracji umożliwiającej obróbkę wykańczającą otworu piasty koła, obróbkę obręczy, średniowydajną obróbkę całego koła lub - po doposażeniu jej w mocniejszy napęd główny i drugi suport narzędziowy - wysokowydajną obróbkę całego koła.

Tokarka do osi TOK 80 S

Tokarka do osi TOK 80 CNC jest sterowaną numerycznie obrabiarką specjalną przeznaczoną do toczenia osi zestawów kołowych pojazdów szynowych. Zastosowanie sterowania numerycznego pozwala na automatyczną i wydajną obróbkę według programu technologicznego. Można na niej wykonywać obróbkę zgrubną i wykańczającą osi regenerowanych lub nowych.

Prasa do zestawów kołowych

Prasa do zestawów kołowych przeznaczona jest do montażu i demontażu kół i innych elementów jak tarcze hamulcowe i koła zębate z osi zestawów kołowych. Może być wykonana w różnych wariantach: od podstawowej wersji z jednym cylindrem do prostych zastosowań o niskiej wydajności do w pełni zautomatyzowanych konfiguracji z dwoma cylindrami i bogatym wyposażeniem peryferyjnym do wysokowydajnej pracy, w tym w liniach technologicznych.

Frezarka do ram wózków

Frezarka do obróbki ram wózków jezdnych pojazdów szynowych jest frezarką typu Gantry umożliwiającą frezowanie przestrzenne 3-osiowe, wiercenie i inne operacje wykonywane za pomocą narzędzi obrotowych we wszystkich płaszczynach obróbczych. Zastosowanie układu sterowania CNC zapewnia wydajną i automatyczną obróbkę detali według programu.

Rynek wielkogabarytowych obrabiarek jednostkowych (rynek pozakolejowy)

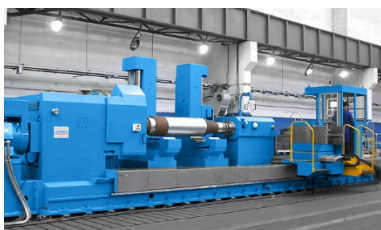
Tokarki karuzelowe trzech serii: KDC, KCI, KCM

Uniwersalne tokarki karuzelowe o szerokim zakresie średnic stołów roboczych od 1.000 mm do 8.000 mm i średnicy toczenia do 13.000 mm, zróżnicowanych prędkościach obrotowych stołu (od 25 do 400 obr./min.) i zróżnicowanym obciążeniu stołu (od 6 do 350 ton). Obrabiarki wyposażone w dodatkowe wrzeciono wiertarsko-frezarskie oraz specjalizowany napęd dla dokładnego kąтового pozycjonowania stołu. Sterowane wyłącznie przez układy sterowania CNC oraz odpowiednio precyzyjne napędy cyfrowe. Obrabiarki posiadają bogate wyposażenie do automatycznej wymiany narzędzi i głowic narzędziowych, jak również do realizacji automatycznego pomiaru narzędzi skrawających i obrabianego detalu.

Frezarki GMC, FBA, HSM

Frezarki bramowe uniwersalne z przesuwym stołem lub przesuwną bramą (Gantry) dla precyzyjnej i wydajnej obróbki różnorodnych detali o dużych wymiarach. Wyposażone w nowoczesne komponenty składowe oraz układy sterowania numerycznego o wszechstronnych możliwościach technicznych i technologicznych. Wyposażone w głowice narzędziowe stałe i przestawne, z napędem wrzeciona o szerokim zakresie regulacji obrotów i wysokiej dokładności biegu wrzeciona.

Ciężkie tokarki poziome TZL, TCE, TCF, TCM

Uniwersalne i specjalizowane tokarki poziome zapewniają precyzyjną obróbkę ciężkich detali. Posiadają budowę modułową, pozwalającą na ich łatwą rozbudowę celem przystosowania do indywidualnych wymagań użytkownika. Wyposażone są w wielopozycyjne głowice rewolwerowe z narzędziami tokarskimi i obrotowymi. Dodatkowy napęd zapewnia dokładne pozycjonowanie kątowe obrabianego detalu, np. dla wykonania prac wiertarskich lub frezarskich. Obrabiarki sterowane są układami CNC i sprzężonymi z nimi napędami regulowanymi cyfrowo. Posiadają precyzyjne systemy pomiaru położenia narzędzia oraz detalu.

Rynek usług wielkogabarytowej obróbki skrawaniem

Firma dysponuje parkiem maszynowym umożliwiającym wykonywanie obróbki wiórowej wielkogabarytowych elementów stalowych i żeliwnych w zakresie toczenia, frezowania, wiercenia, wytaczania. W ramach wolnych mocy przerobowych może zaoferować do 10.000 godzin roboczych.

Remonty i modernizacje obrabiarek

1. Remonty obrabiarek.

Spółka wykonuje remonty obrabiarek produkcji własnej i obcej. W ramach remontu dokonuje się regeneracji podstawowych elementów obrabiarki, takich jak łoża, stojaki, belki suportowe, suporty, itp. Wymienia się elektryfikację i hydraulikę. Wykonuje się nowe szafy sterownicze i agregaty hydrauliczne.

2. Modernizacje obrabiarek.

Modernizacja polega na wyposażeniu obrabiarki w układ sterowania numerycznego CNC, integrujący wszystkie dotychczasowe funkcje robocze, zapewniający skrawanie dowolnej ilości profili, w tym profili ekonomicznych oraz umożliwiającą określenie zużycia profilu i przygotowanie optymalnych danych do skrawania.

Usługi

1. Opracowania dokumentacji konstrukcyjnej na modernizację maszyn i urządzeń produkcji własnej i obcej. Dotyczy to modernizacji w zakresie mechanicznym, hydraulicznym, smarowania oraz elektrycznym wraz z opracowaniem oprogramowania PLC.
2. Opracowania programów technologicznych dla obrabiarek sterowanych numerycznie dla obróbki części.
3. Obróbka detali (zasadniczo w zakresie obróbki wiórowej).
4. Pomiary geometryczne maszyn i urządzeń przy użyciu precyzyjnych urządzeń laserowych.
5. Oprogramowania specjalistyczne do stosowania w produkowanych obrabiarkach.
6. Serwisy i montaż obrabiarek.

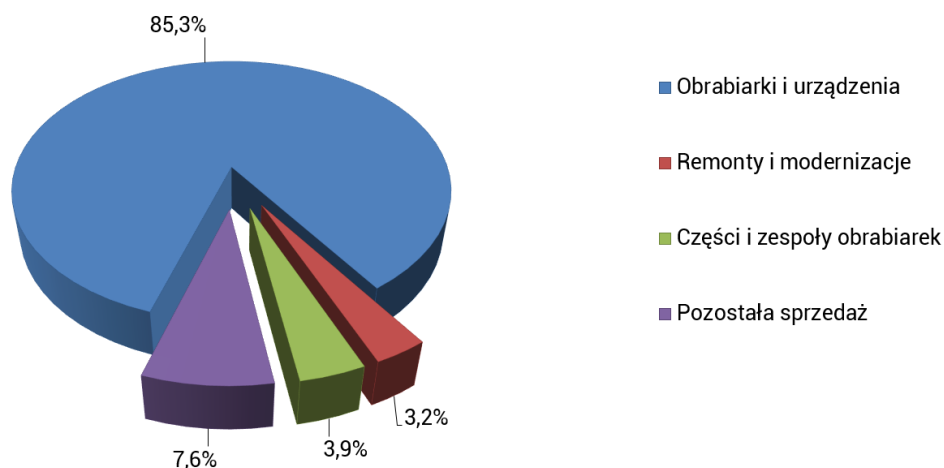
6.2. Struktura asortymentowa sprzedaży.

Podstawowym produktem w 2019 roku, ze sprzedaży którego Spółka osiągnęła swoje przychody w największej części (wg zestawienia „Struktura asortymentowa sprzedaży RAFAMET S.A. w 2019 r.”), bo ponad 85% całości obrotów była grupa „obrabiarki i urządzenia”. Sprzedaż Spółki w zakresie nowych obrabiarek i urządzeń w wyrażeniu wartościowym w 2019 r. osiągnęła poziom o 11% wyższy niż w 2018r. W grupie asortymentowej „remonty i modernizacje obrabiarek” nastąpił spadek sprzedaży w stosunku do roku 2018 o 68%. Również w grupie asortymentowej „pozostała sprzedaż” odnotowano spadek sprzedaży w wysokości około 11% w stosunku do wyniku roku poprzedniego. W grupie asortymentowej „części i zespoły obrabiarek” odnotowano wzrost sprzedaży na poziomie 13% w stosunku do roku 2018.

Tabela 16 Struktura asortymentowa sprzedaży RAFAMET S.A. w 2019 r.

Asortyment	Wykonanie 2019		Wykonanie 2018		Dynamika
	Wartość (tys. zł)	Udział w sprzedaży (%)	Wartość (tys. zł)	Udział w sprzedaży (%)	
Obrabiarki i urządzenia ogółem: w tym: kraj eksport	71 458 19 455 52 003	85,3	64 222 11 196 53 026	78,0	111,3%
Remonty i modernizacje obrabiarek ogółem: w tym: kraj eksport	2 639 1 989 650	3,2	8 085 3 398 4 687	9,8	32,4%
Części i zespoły obrabiarek ogółem: w tym: kraj eksport	3 254 1 074 2 180	3,9	2 874 727 2 147	3,5	113,2%
Pozostała sprzedaż ogółem: w tym: kraj eksport	6 378 3 946 2 432	7,6	7 158 4 410 2 748	8,7	89,1%
Sprzedaż ogółem: w tym: kraj eksport	83 729 26 464 57 265	100	82 339 19 731 62 608	100	101,7%

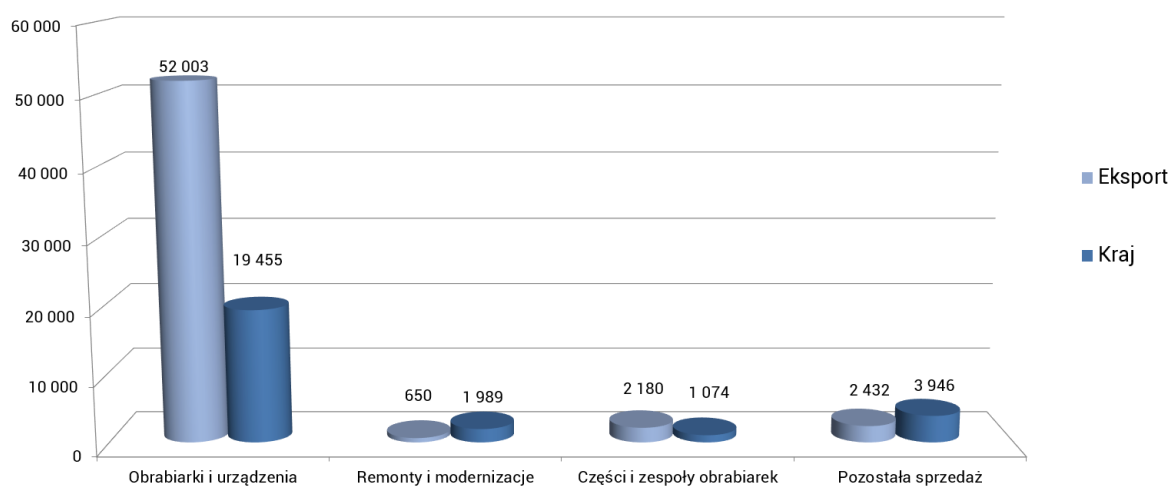
Wykres 3 Struktura asortymentowa sprzedaży RAFAMET S.A. w 2019 r.

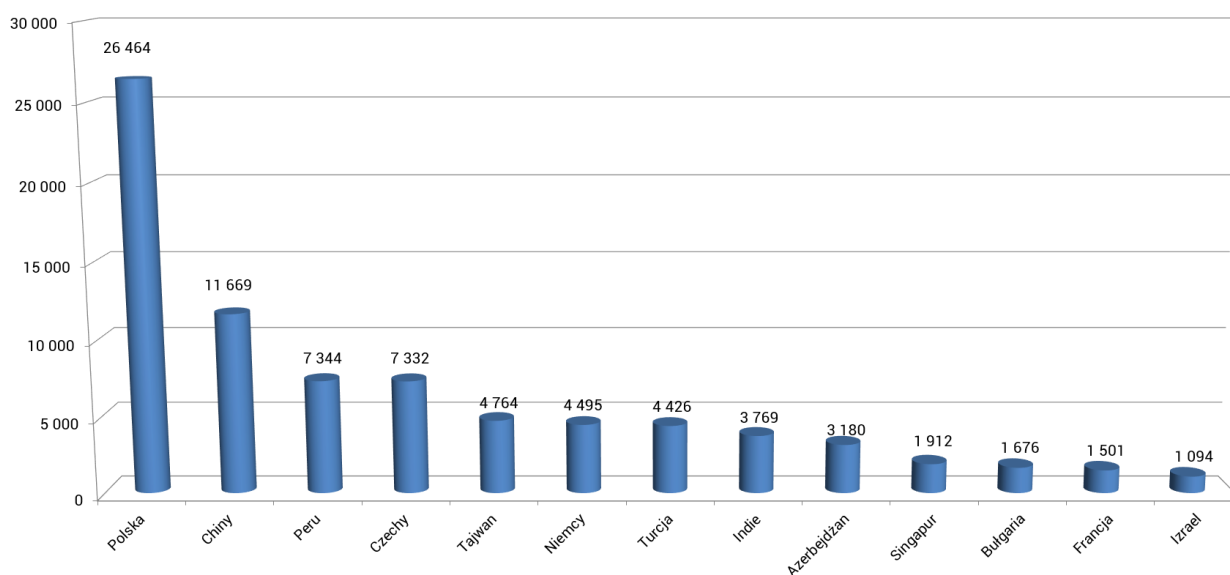
6.3. Informacje o rynkach zbytu z uwzględnieniem podziału na rynki krajowe i zagraniczne.

W 2019 r. Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. osiągnęła przychody na ogólną wartość 83.729 tys. zł. Jest to poziom sprzedaży porównywalny do osiągniętego w poprzednim roku sprawozdawczym (82.339 tys. zł w 2018 r.).

Wykres 4 Struktura asortymentowa sprzedaży RAFAMET S.A. w 2019 r. z uwzględnieniem sprzedaży zagranicznej i krajowej.

Wykres 5 Sprzedaż RAFAMET S.A. w 2019 r. na wybrane rynki (w tys. PLN).

W 2019 r. większą część swoich przychodów Spółka zrealizowała na rynkach zagranicznych. Sprzedaż na te rynki w omawianym okresie wyniosła 57.265 tys. zł, co stanowi ponad 68% ogółu sprzedaży produktów i usług RAFAMET S.A. W 2018 r. sprzedaż na rynki zagraniczne wyniosła 62.608 tys. zł, więc jest to niewielki, bo 9% spadek w stosunku do roku poprzedniego. Największym odbiorcą, na rzecz którego sprzedaż Spółki wyniosła prawie 14% ogółu sprzedaży był w omawianym okresie rynek chiński, gdzie sprzedaż wyrobów i usług wyniosła 11.669 tys. zł. Rynki takie jak peruwiański i czeski osiągnęły poziom prawie 9% wartości sprzedaży, sprzedaż na te rynki wyniosła odpowiednio 7.344 tys. zł oraz 7.332 tys. zł. Innymi istotnymi rynkami sprzedaży eksportowej dla RAFAMET S.A. były rynki: tajwański (odpowiednio 4.764 tys. zł, czyli 5,7% ogółu sprzedaży), niemiecki (4.495 tys. zł, czyli 5,4% ogółu sprzedaży), turecki (4.426 tys. zł, czyli 5,3% ogółu sprzedaży), indyjski (3.769 tys. zł, co stanowi 4,5% ogółu sprzedaży), oraz azerbejdżański (3.180 tys. zł, czyli 3,8% ogółu sprzedaży). Innymi ważnymi rynkami sprzedaży eksportowej dla RAFAMET S.A. były: Singapur, Bułgaria, Francja oraz Izrael. Wartość sprzedaży na te rynki wyniosła 6.183 tys. zł, czyli 7,4% ogółu sprzedaży.

Tabela 17 Sprzedaż RAFAMET S.A. w 2019 r. na wybrane rynki.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość w tys. PLN	Udział w sprzedaży ogółem w %
I.	Sprzedaż ogółem	83 729	100%
II.	Polska, w tym:	26 464	31,6%
1.	NEWAG Spółka Akcyjna	8 502	10,2%
2.	PKP INTERCITY Remtrak Sp. z o.o.	3 588	4,3%
3.	PKP INTERCITY S.A.	1 978	2,4%
4.	Metro Warszawskie Spółka z o.o.	1 975	2,4%
5.	Wagon Serwis Ostróda Sp. z o.o.	1 746	1,1%
III.	Sprzedaż zagraniczna, w tym:	57 265	68,4,0%
1.	Chiny	11 669	13,9%
2.	Peru	7 344	8,8%
3.	Czechy	7 332	8,8%
4.	Taiwan	4 764	5,7%
5.	Niemcy	4 495	5,4%
6.	Turcja	4 426	5,3%
7.	Indie	3 769	4,5%
8.	Azerbejdżan	3 180	3,8%
9.	Singapur	1 912	2,3%
10.	Bułgaria	1 676	2,0%
11.	Francja	1 501	1,8%
12.	Izrael	1 094	1,3%
13.	Inne	4 103	4,9%

W okresie sprawozdawczym sprzedaż krajowa Emitenta wyniosła 26.464 tys. zł, czyli prawie 32% wolumenu sprzedaży ogółem, co oznacza znaczny, bo ponad 34-ro procentowy wzrost w porównaniu do roku 2018. Największym krajowym odbiorcą Spółki była firma NEWAG Spółka Akcyjna z siedzibą w Nowym Sączu. Emitent zrealizował zamówienia na rzecz tej firmy na łączną kwotę 8.502 tys. zł, czyli 10,2% ogółu sprzedaży. Kolejnym dużym odbiorcą była firma PKP INTERCITY Remtrak Sp. z o.o z siedzibą w Toruniu, na rzecz której Spółka zrealizowała zamówienia na kwotę 3.588 tys. zł, czyli 4,3% ogółu sprzedaży. Należy również wspomnieć o firmach PKP INTERCITY S.A. z siedzibą w Warszawie, Metro Warszawskie Spółka z o.o. z siedzibą w Warszawie oraz Wagon Serwis Ostróda Sp. z o.o. z siedzibą w Ostródzie. Emitent zrealizował zamówienia na rzecz tych spółek na łączną wartość 5.700 tys. zł, czyli 6,8% ogółu sprzedaży.

7. INFORMACJA O ZAWARTYCH UMOWACH ZNACZĄCYCH

W 2019 roku zawarto następujące umowy znaczące dla działalności Emitenta:

- aneks nr 20 zawarty z Bankiem BGŻ BNP Paribas S.A. do umowy o limit wierzytelności z dnia 29.07.2009 r. Na podstawie aneksu limit wierzytelności został ustalony na poziomie 8.000.000,00 zł, a okres wykorzystania limitu został wydłużony do dnia 15.02.2020 r.
O zawarciu aneksu Emitent informował raportem bieżącym nr 2/2019 z dnia 22.02.2019 r.
- umowa z dnia 28.03.2019 r. z firmą STADLER SERVICE AG ze Szwajcarii na dostawę tokarki podtorowej UGE 300 N przeznaczonej dla zakładu Klienta w Baku w Azerbejdżanie. Wartość przedmiotu umowy wynosi 939.650,00 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 3/2019 z dnia 28.03.2019 r.
- umowa z dnia 29.03.2019 r. z firmą NEWAG S.A. na dostawę, montaż i uruchomienie tokarki portalowej z napędem ciernym typu UFD 140 N oraz dwóch sztuk tokarek kłowych typu TCG 135 N. Wartość przedmiotu umowy wynosi 9.438.000,00 PLN.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 4/2019 z dnia 29.03.2019 r.
- umowa z dnia 05.04.2019 r. z firmą ThyssenKrupp Industrial Solutions (Perú) S.A. na dostawę tokarki karuzelowej KCI 500 N. Wartość przedmiotu umowy wynosi 2.100.000,00 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 6/2019 z dnia 05.04.2019 r.
- zawarcie z HSBC France (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce aneksu nr 21 do umowy o kredyt w rachunku bieżącym, gwarancje i akredytywy z dnia 14.10.2009 r. Przedmiotem umowy było udzielenie kredytu w rachunku bieżącym oraz gwarancji do wysokości określonego limitu 6.000.000,00 EUR, w aneksie nr 21 został określony nowy termin dostępności limitu na dzień 26.06.2020 r.
O zawarciu aneksu Emitent informował raportem bieżącym nr 13/2019 z dnia 03.06.2019 r.

- umowa z dnia 26.06.2019 r. z firmą Ryko a.s. z Czech na dostawę tokarki portalowej z napędem ciernym typu UFD 140N. Wartość przedmiotu umowy wynosi 1.199.000,00 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 21/2019 z dnia 26.06.2019 r.
- powzięcie w dniu 22.07.2019 r. informacji o zawarciu przez spółkę zależną ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. następujących aneksów:
  - aneksu do umowy o kredyt obrotowy w wysokości 3.000.000,00 zł.; oprocentowanie kredytu zostało ustalone w oparciu o stawkę WIBOR 1M + marża banku; okres kredytowania upływa w dniu 04.08.2020 r.,
  - aneksu do umowy o kredyt w rachunku bieżącym w wysokości 6.200.000,00 zł.; oprocentowanie kredytu zostało ustalone w oparciu o stawkę WIBOR 1M + marża banku; okres kredytowania upływa w dniu 06.08.2020 r.,
  - aneksu do umowy faktoringu odwrotnego - limit w wysokości 900.000,00 zł; oprocentowanie kredytu zostało ustalone w oparciu o stawkę WIBOR 1M + marża banku; okres kredytowania upływa w dniu 06.08.2020 r.,
  - aneksu do umowy o linię na gwarancje bankowe - limit do maksymalnej wysokości 1.000.000,00 zł; okres obowiązywania linii upływa w dniu 03.08.2020 r.Łączna kwota zaangażowania spółki zależnej w banku Millennium S.A. na dzień publikacji raportu wynosiła 11.100.000,00 zł.
- umowa z dnia 30.08.2019 r. z firmą Tangshan Baichuan Intelligent Machine Co., Ltd. z Chin na dostawę tokarki podtorowej typu tandem 2 UGE 180 N, która będzie dostarczona dla Tel Aviv Light Rail w Izraelu. Wartość przedmiotu umowy wynosi 1.399.000,00 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 24/2019 z dnia 30.08.2019 r.
- umowa z dnia 10.10.2019 r. z mBank S.A. o kredyt obrotowy w wysokości 3.000.000,00 zł. Łączna kwota zaangażowania kredytowego Emitenta w banku mBank S.A. na dzień publikacji raportu wynosiła 5.000.000,00 zł.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 27/2019 z dnia 16.10.2019 r.
- zamówienie z dnia 22.10.2019 r. z firmą KOLIN Construction Tourism Industry and Trading Co. Inc. z Turcji na dostawę dwóch tokarek podtorowych typu UGE 300 N, dwóch wózków manewrowych, prasy do zestawów kołowych oraz przyrządów pomiarowych do profili kół zestawów kołowych, które będą dostarczone do dwóch warsztatów naprawczych Kolei Azerbejdżańskich ADY. Wartość przedmiotu umowy wynosi 2.923.321,00 EUR.
O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 29/2019 z dnia 22.10.2019 r.
- zawarcie w dniu 22.11.2019 r. sześciu umów z PKP Intercity Remtrak Sp. z o.o. na dostawę maszyn produkcyjnych do naprawy zestawów kołowych w pełnym zakresie na łączną wartość 17.940.000,00

zł. Umową o największej wartości jest umowa na dostawę dwusuportowej tokarki do obróbki zestawów kołowych UFB125N o wartości 4.200.000,00 zł.

O zawarciu umów Emitent informował raportem bieżącym nr 32/2019 z dnia 22.11.2019 r.

- umowa z dnia 17.12.2019 r. zawarta z firmą DB Cargo Polska S.A. na dostawę sterowanej numerycznie tokarki portalowej do obróbki zestawów kołowych z napędem ciernym typu UFD 140 N. Wartość przedmiotu umowy wynosi 5.307.600,00 zł.

O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 33/2019 z dnia 17.12.2019 r.

- umowa z dnia 20.12.2019 r. zawarta z firmą ODIG - Ostdeutsche Instandhaltungsgesellschaft mbH z Niemiec na dostawę tokarki podtorowej UGE 300 N. Wartość przedmiotu umowy wynosi 970.000,00 EUR.

O zawarciu umowy Emitent informował raportem bieżącym nr 34/2019 z dnia 20.12.2019 r.

8. INWESTYCJE

8.1. Inwestycje zrealizowane w roku 2019.

Działalność inwestycyjna Spółki w 2019 r. realizowana była m.in. w zakresie: zakupu maszyn, modernizacji maszyn i urządzeń, zakupu sprzętu komputerowego i środków łączności, zakupu aparatury kontrolno pomiarowej, zakupu środków transportu, modernizacji obiektów budowlanych, zakupu urządzeń i narzędzi oraz zakupu wyposażenia biur. Nakłady inwestycyjne w okresie sprawozdawczym wyniosły łącznie 4.103,5 tys. zł. Do najważniejszych zadań inwestycyjnych zrealizowanych w 2019 r. należy zaliczyć:

1) modernizację maszyn i urządzeń,

Najważniejszą grupą asortymentową co do wielkości nakładów finansowych w roku 2019 była modernizacja maszyn i urządzeń, w ramach której wydatkowano łącznie 3.018,1 tys. zł., co pozwoliło zakończyć modernizację między innymi wiertarko-frezarki WFM 100 N oraz maszyny pomiarowej KMZ-S-12.12 oraz kontynuować inne prace modernizacyjne maszyn i urządzeń (na te prace w okresie sprawozdawczym nakłady wyniosły 1.556,5 tys. zł).

2) zakup maszyn i urządzeń,

W roku 2019 wykupiono na własność, po zakończonym leasingu operacyjnym, suwnice zainstalowane w Hali Montażu II za kwotę 534,4 tys. zł.

3) Zakup sprzętu komputerowego i środków łączności,

W roku 2019 na doposażenie stanowisk pracy w sprzęt komputerowy i środki łączności Emitent wydatkował kwotę 345,6 tys. zł. Za kwotę 133,8 tys. zł zakupiono komputery, monitory i laptopy. Na urządzenia sieci komputerowej wydatkowano kwotę 123,8 tys. zł.

Na urządzenia wielofunkcyjne, niszczarki, czytniki, drukarki oraz skanery wydatkowano kwotę 49,5 tys. zł., natomiast koszt zakupu programów i licencji to kwota 23,3 tys. zł. Na wyposażenie stanowisk dydaktycznych przeznaczono w 2019 roku kwotę 15,2 tys. zł.

4) zakup środków transportu,

W roku 2019 nabyto w ramach umowy leasingu operacyjnego samochód osobowy.

5) zakup urządzeń i narzędzi,

Główną pozycję wydatków w tej grupie asortymentowej stanowi zakup transformatora suchego za kwotę 41,5 tys. zł. Na pozostałe urządzenia, m.in. do monitoringu, znakowania przewodów, sprzężania gazów oraz odolejaczy wydatkowano kwotę 26,5 tys. zł. Łączna kwota wydatków to 68,1 tys. zł.

6) zakup mebli biurowych,

Na wyposażenie pomieszczeń biurowych w okresie sprawozdawczym wydatkowano kwotę 19,8 tys. zł.

7) zakup aparatury kontrolno pomiarowej,

Nakłady na ten cel w okresie sprawozdawczym wyniosły 7,6 tys. zł.

8.2. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków, z uwzględnieniem możliwych zmian w strukturze finansowania tej działalności.

Zarząd RAFAMET S.A. w ramach studiów nad strategicznymi opcjami rozwojowymi Spółki wskazał w raporcie bieżącym nr 24/2018 r. z dnia 21.12.2018 r. w sprawie podjęcia decyzji o rozpoczęciu studium wykonalności projektu inwestycyjnego dotyczącego budowy linii technologicznej na biznesowy segment produkcji kół kolejowych oraz zestawów kołowych, jako na kompatybilny z profilem biznesowym Spółki i postanowił przeprowadzić analizę celowości i zasadności tego pomysłu rozwojowego. Zarząd, pod datą niniejszego sprawozdania Zarządu, podjął decyzję o zamrożeniu tych rozważań do odwołania. Powodem takiej decyzji w mniejszym stopniu są trudne do przewidzenia już obecnie skutki COVID-19, a w większym stopniu dokonana już obecnie ocena zakresu możliwości Spółki co do realizacji tego potencjalnego przedsięwzięcia, która wskazała, iż brak krajowego zaplecza kuźniczego dla tego przedsięwzięcia oraz bariery wejścia w gwarantowany rynek długoterminowych dostaw surowych (nie obrobionych) kół kolejowych są przesądzające dla podjęcia takiej decyzji.

W roku 2020 inwestycje maszynowe będą skoncentrowane na wytworzeniu na własne potrzeby tokarki poziomej typu TRB 155 N, zakupie trzy osiowego centrum frezarskiego, specjalistycznego centrum frezarsko – wytaczarskiego średniej wielkości oraz przeprowadzenie kilku modernizacji w parku maszynowym Spółki. Spółka jednocześnie zrezygnowała z prac własnych pod nazwami: Frezarka Bramowa GMC 320 CNC typu Gantry oraz Karuzelowe Centrum Obróbcze KCI 500 CNC.

9. ZAOPATRZENIE

Źródła zaopatrzenia Spółki w 2019 roku nie uległy zasadniczej zmianie, z uwagi na stabilny asortyment produkowanych wyrobów i usług. Spółka posiada dobrze rozwiniętą i zdywersyfikowaną bazę dostawców dla grupy materiałów i usług o strategicznym znaczeniu dla produkcji. Wartość zakupu tych materiałów w wartości zakupów ogółem wynosi 74,82%, a ich udział w wartości przychodów ze sprzedaży stanowi 34,77%, zaś udział kosztów zakupu ogółem w wartości sprzedaży wynosi 46,48%.

Udział wartości zakupów poszczególnych kategorii w wartości sprzedaży i w zakupach ogółem kształtuje się następująco:

Tabela 18 Struktura udziału kosztów zakupów RAFAMET S.A.

L.p.	Kategoria	Udział wartości zakupów	
		w wartości sprzedaży	w wartości zakupów ogółem
1.	Odlewy odkuwki i inne materiały hutnicze	8,86%	19,07%
2.	konstrukcje spawane i usługi obróbcze	3,67%	7,90%
3.	Sterowania i napędy oraz osprzęt elektryczny	7,14%	15,36%
4.	Aparatura i osprzęt hydrauliki siłowej	2,51%	5,40%
5.	Łożyska, prowadnice i przekładnie śrubowe	2,56%	5,52%
6.	Reduktory i komponenty mechaniczne	5,32%	11,45%
7.	Narzędzia uszczelnienia i elementy złączne	2,80%	6,02%
8.	Opakowania, oleje, farby i usługi produkcyjne	1,91%	4,10%
9.	Pozostałe kategorie (w tym węgiel)	11,71%	25,18%
	Ogółem	46,48%	100,00%

Główni dostawcy kluczowego asortymentu w 2019 r.:

- ODLEWNIA RAFAMET Sp. z o.o. - modele i odlewy żeliwne,
- „EMSTAL” Dąbie - odkuwki i materiały stalowe,
- „STAL – TRANS” Piekary Śląskie - wyroby walcowane,
- PPHU „KON- BUD” Motkowice - osłony i konstrukcje,
- „KMTM” S.C. Racibórz - konstrukcje spawane i wypałki,
- „SIEMENS” Sp. z o.o. - sterowania i napędy,
- ZPAS Przygórze S.A. - szafy sterownicze i osłony
- „ELEKTROART” Racibórz - aparatura elektryczna,
- APS - linały pomiarowe,
- „HYDAC” Sp. z o.o. - zasilacze i elementy hydrauliki siłowej,
- „ARGO-HYTOS” Sp. z o.o. Zator - zasilacze i elementy hydrauliki siłowej,
- NORMAPRESS - armatura hydrauliczna
- „MARAT” Sp. z o.o. Rybnik - łożyska i chłodziwo,

- TLC Łożyska sp. j. - łożyska i pasy,
- MAY FRAN International - komponenty mechaniczne,
- KABELSCHLEPP Sp. z o.o. - osłony i transportery,
- BEFARED - zespoły napędowe, części maszyn,
- „SANDVIK Polska” Sp. z o.o. - płytki skrawające,
- Centrala Techniczna „ELTECH” Sp. z o.o. - narzędzia i płytki skrawające.
- „RAFAMET SERVICE & TRADE” Sp. z o.o. - tłumaczenia i usługi serwisowe,
- FRB Bandurski - fundamenty,
- Polska Grupa Górnicza - węgiel energetyczny.

Udział żadnego dostawcy nie przekroczył 10% przychodów ze sprzedaży RAFAMET S.A.

10. BADANIA I ROZWÓJ, ZARZĄDZANIE JAKOŚCIĄ

A. Projekty badawczo rozwojowe

Tabela 19 Projekty badawczo - rozwojowe.

Lp.	Tematyka
1.	Kontynuacja prac nad dokumentacją konstrukcyjną mechaniczną tokarki kłowej sterowanej numerycznie TCM 130 x 13m
2.	Opracowanie dokumentacji konstrukcyjnej specjalnej wersji obrabiarki TCG 135N umożliwiającej obróbkę profili jezdnych zestawów kołowych
3.	Kontynuacja prac nad dokumentacją konstrukcyjną rodziny dwusuportowych, wysokowydajnych tokarek karuzelowych do produkcji kół kolejowych typu KKB 150 N
4.	Kontynuacja prac nad dokumentacją konstrukcyjną urządzenia pomiarowego do zestawów kołowych SP 125N
5.	Modyfikacja dokumentacji konstrukcyjnej mechanicznej tokarki karuzelowej KCI 500N
6.	Wdrożenie systemu zbierania, magazynowania i analizowania informacji na temat stanu maszyny (parametry pracy, błędy, awarie itp.) podczas całego okresu jej eksploatacji
7.	Wprowadzenie do oferty systemu przepływu informacji pomiędzy oferowanymi urządzeniami opartego o reguły IoT - Internet of Things
8.	Dostosowanie oprogramowania tokarek podtorowych do najnowszych wymagań w zakresie możliwości pomiarowych i opracowania wyników (pomiar stożkowatości ekwiwalentnej profilu, pomiar wielokątności)
9.	Przystosowanie dokumentacji konstrukcyjnej obrabiarek z rodzin TCF, TCE marki PORĘBA pod aktualne potrzeby uruchomienia produkcji

Nakłady osobowe (wynagrodzenia) na prace B+R wyniosły 2.000 tys. zł.

B. Wartości niematerialne i prawne

Tabela 20 Wartości niematerialne i prawne.

L.p.	Temat	Koszty w tys. zł
1.	Zakup dokumentacji KKB 150N	133,9
2.	Przedłużenie ochrony znaku towarowego RAFAMET w Indiach	2,9
3.	Usługi kancelarii patentowej	0,8
4.	Usługi kancelarii patentowej w USA	14,4
5.	Oplata za przedłużenie znaku towarowego RAFAMET na terenie UE	4,5
	Razem	156,5

C. Nakłady inwestycyjne.

Nakłady inwestycyjne w ramach działalności badawczo-rozwojowej w 2019 r. wynosiły 196 tys. zł.

Razem wydatki na badania i rozwój w 2019 r. wynosiły 2.352,5 tys. zł.

D. Instytucje współpracujące.

Instytucje współpracujące to m.in.: dostawcy wyposażenia, materiałów, komponentów oraz oprogramowania, klienci, szkoły wyższe (Politechnika Śląska w Gliwicach), biura projektowe, Urząd Patentowy RP.

Zintegrowany System Zarządzania (ZSZ) i Wewnętrzny System Kontroli (WSK)

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jakość, działania pro-jakościowe realizowane są w toku produkcji przez powołane do tego służby i komórki organizacyjne. Rola Kontroli Jakości polega na inicjowaniu przedsięwzięć jakościowych i nadzorowaniu zgodności działań z ustalonymi procedurami postępowania przyjętego w Systemie Zarządzania Jakością opartego aktualnie o normę PN-EN ISO 9001:2015 oraz na odbiorze wyrobów w całym cyklu wyrobów.

Kontrola Jakości pełni w Spółce wiodącą rolę w zabezpieczaniu wymaganej jakości produkcji, a w szczególności w:

- a) zapewnieniu czynności kontrolno-odbiorczych w całym cyklu technologicznym produkcji,
- b) zapewnieniu spójności pomiarowej w Zakładzie,
- c) dostarczaniu wyrobów zgodnych z wymaganiami i oczekiwaniami odbiorców.

Działania korekcyjno - zapobiegawcze inicjowane są przez Kontrolę Jakości w oparciu o wyniki:

- jakościowe uzyskiwane w toku technologicznym produkcji (wyniki prób i badań),
- ekonomiczne przedsiębiorstwa, ze szczególnym uwzględnieniem kosztów jakości,
- rewizji funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Zarządzania,
- badań jakości typu,
- analiz i badań sfery poprodukcyjnej.

W celu zapewnienia warunków organizacyjnych i technicznych dla stałego podnoszenia jakości czynności kontrolno-pomiarowych produkowanych wyrobów, zmodernizowano stanowisko pomiarów na wydziale obróbki mechanicznej. Stanowisko kontrolne pozwala sprostać coraz bardziej wygórowanym maszynowym normom odbioru obrabiarek i stale rosnącym oczekiwaniom klientów.

Dokonano zakupu programu PolyWorks, który umożliwia pomiary w trybie automatycznym maszyną współrzędnościową Mauser KMZ-S 121210. Program ten obsługuje także nasze mobilne maszyny pomiarowe, którym jest ramię pomiarowe CimCore oraz laser tracker firmy Leica. Program pozwala na użycie dwóch przyrządów pomiarowych, tj. ramienia pomiarowego i laser tracker-a w jednym planie pomiarowym, co znacznie przyspiesza czynności pomiarowe detali wielkogabarytowych, a wykonanie ich jest bardziej precyzyjne. Używanie jednego programu pomiarowego dla w/w przyrządów znacznie ułatwia obsługę, gwarantuje ciągłe doskonalenie i prowadzi do eliminacji błędów w analizie wyników pomiarów.

W okresie rozliczeniowym dokonano również sprawdzenia i kalibracji ramienia pomiarowego CimCore w firmie OBERON 3D oraz lasera tracker Leica w renomowanej firmie HEXAGON. Uzyskane certyfikaty gwarantują dokładność przyrządów pomiarowych oraz stanowią dokument wymagany przez odbiorców zewnętrznych.

Wdrożone w RAFAMET S.A. systemy zarządzania zgodne z poniższymi normami zapewniają pełny nadzór nad projektowaniem, wytwarzaniem, kontrolą obrotu obrabiarkami i narzędziami mechanicznymi oraz prowadzoną działalnością usługową w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji obrabiarek i narzędzi mechanicznych do obróbki metalu oraz obróbką mechaniczną elementów metalowych.

Tabela 21 Zintegrowany system zarządzania w RAFAMET S.A.

L.p	Certyfikat zgodności z normą	Jednostka certyfikująca	Akredytacja	Numer certyfikatu	Data nadania	Data ważności certyfikatu	Data przyznania pierwszego certyfikatu
1.	ISO 9001:2015 (jakość)	Bureau Veritas Certification	UKAS Management Systems	PL 007091/U	29.05.2017	29.05.2020	26.11.1996
2.	ISO 14001:2015 (środowisko)	Bureau Veritas Certification	UKAS Management Systems	PL 007091/U	29.05.2017	29.05.2020	03.06.2011
3.	PN-N 18001:2004 (bhp)	Bureau Veritas Certification	Polskie Centrum Akredytacji	PL 007093/P	29.05.2017	29.05.2020	03.06.2011
4.	Art. 11 ust. 2 ustawy z 29.11.2000 (o obrocie z zagranicą ..)	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.	Polskie Centrum Akredytacji	W-81/10/2019	21.06.2019	20.06.2022	16.07.2007

Zintegrowany system zarządzania to udokumentowany i spójny system zarządzania spełniający od 1996 roku wymagania normy ISO 9001 w zakresie jakości, a od 2011 roku dodatkowo wymagania normy ISO 14001 w zakresie ochrony środowiska oraz normy PN-N-18001 w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Jego wdrożenie umożliwiło skuteczne i równoczesne zarządzanie wieloma podsystemami, poprzez ustanowienie i realizację jednolitej polityki. W 2017 r. dostosowano zintegrowany system zarządzania do nowych norm: ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015, a międzynarodowa jednostka certyfikująca Bureau Veritas Certification przeprowadziła recertyfikację systemu i w 2019 roku potwierdziła jego skuteczność. Po-

zytywne były również wyniki auditów strony drugiej przeprowadzone przez współpracujące ze Spółką firmy: Siemens, Naval Group, Alstom, Michelin, Damen Marine Components, co zaowocowało przyjęciem RAFAMET S.A. do grona ich kwalifikowanych dostawców i dało możliwość dalszej współpracy.

ZSZ umożliwia sprzedaż wyrobów i usług o jakości spełniającej oczekiwania klientów przy zachowaniu bezpiecznych warunków pracy, racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Przejawia się to w prowadzeniu działalności w sposób zgodny z przepisami prawa, w tym prawa miejscowego oraz decyzjami i pozwoleniami miejscowych urzędów, w szczególności w zakresie wytwarzania i postępowania z odpadami, emisji do powietrza czy pozwoleniem wodno-prawnym. Zgodnie z dokumentacją systemu prowadzone są pomiary geometrii detali własnych oraz wszystkich dostarczonych w ramach kooperacji, pomiary geometrii i parametrów elektrycznych wpływających na bezpieczeństwo użytkowania, a także głośności wszystkich produkowanych obrabiarek. Prowadzone są również pomiary obrabiarek i urządzeń w ramach usług klientów, systematyczne pomiary w zakresie wielkości emisji substancji do powietrza, badania jakości odprowadzanych ścieków, badania fizykochemiczne i mikrobiologiczne pobieranej wody. Wszystkie przyrządy pomiarowe, którymi dokonywane są pomiary okresowo są sprawdzane w celu zapewnienia ciągłości pomiarowej z wzorcami krajowymi. Procesy produkcyjne prowadzone są w taki sposób, aby maksymalnie ograniczyć powstawanie uciążliwych dla środowiska zanieczyszczeń. Powstające w toku produkcji oraz podczas montażu maszyn u odbiorców odpady są segregowane i ściśle ewidencjonowane, a tam gdzie jest to możliwe, powtórnie wykorzystywane. Kryteria środowiskowe oraz bezpieczeństwa i higieny pracy uwzględniane są również podczas realizacji zakupów i współpracy z podwykonawcami oraz odbiorcami. W zakresie dostaw dba się, aby stosowane substancje i mieszaniny chemiczne były ewidencjonowane i posiadały aktualne karty charakterystyki substancji chemicznych, a z dostawcami uzgadniane są zasady dotyczące postępowania z opakowaniami po substancjach niebezpiecznych. W zakresie produkcji, a także zakupu maszyn i urządzeń, brane są pod uwagę: energooszczędność, minimalizacja hałasu i wymagania w zakresie stosowanych substancji.

Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. w 2019 roku przeprowadziło audit nadzoru funkcjonującego w RAFAMET S.A. Wewnętrznego Systemu Kontroli i oceniło zgodność z wymaganiami zawartymi w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 29.11.2000 r. o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. System ten reguluje zasady obrotu z zagranicą towarami o znaczeniu strategicznym, określa sposób ewidencji eksportu, importu i tranzytu, wymaga poznania i weryfikacji zagranicznego partnera, dokładnego określenia parametrów technicznych towaru będącego przedmiotem obrotu oraz posiadania wiedzy na temat właściwego wykorzystania towaru. Posiadając własny Wewnętrzny System Kontroli będący fragmentem szerszego systemu łączącego polskie przedsiębiorstwa, polskie instytucje rządowe i organizacje międzynarodowe ustalające reguły i zasady handlu, RAFAMET S.A. jest w stanie chronić swój handlowy interes oraz swój wizerunek w oczach partnerów zagranicznych.

11. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA

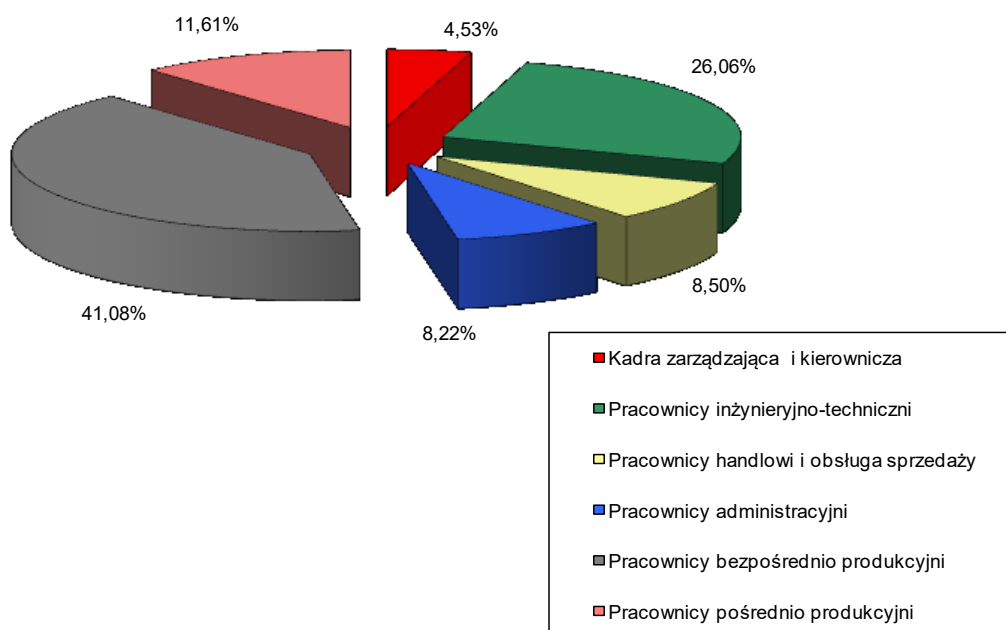
Emitent na przestrzeni 2019 roku prowadził stałą analizę zasobów ludzkich, a decyzje w sprawie korelacji poziomu zatrudnienia ze stanem posiadanej kontraktacji produkcyjnej podejmowane były na bieżąco. Stan zatrudnienia z 355 etatów na 31.12.2018 r. zmalał do 352 etatów na 31.12.2019 r., czyli o niecały 1%.

Przeciętne zatrudnienie w RAFAMET S.A. w 2019 r. wyniosło 353 etaty i było o 3,29% niższe od przeciętnego zatrudnienia roku 2018. Na stanowiskach nierobotniczych zatrudnienie wyniosło 167 etatów (47,3%), a na stanowiskach robotniczych 186 etatów (52,7%). W grupie pracowników na stanowiskach nierobotniczych największy odsetek stanowili pracownicy na stanowiskach inżynieryjno – technicznych (55,08%), natomiast w grupie pracowników na stanowiskach robotniczych - osoby zatrudnione przy produkcji bezpośredniej (77,95%).

Tabela 22 Informacja o przeciętnym zatrudnieniu w 2019 r.

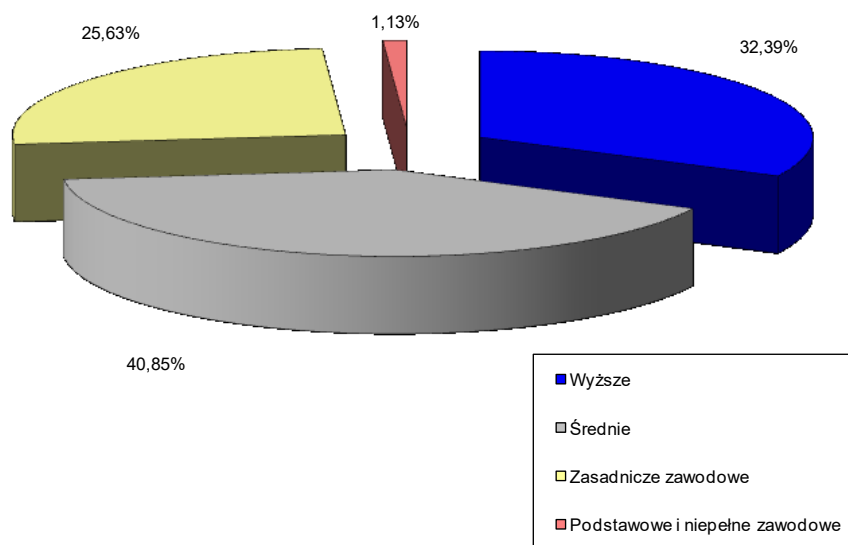
Wyszczególnienie	Przeciętne zatrudnienie (w etatach)	
	2019	2018
Stanowiska nierobotnicze	167	169
Stanowiska robotnicze	186	196
Ogółem	353	365

Wykres 6 Struktura zatrudnienia wg grup zawodowych w 2019 r.

Według stanu na dzień 31.12.2019 r. pracownicy posiadający wykształcenie wyższe i średnie stanowili 73,23% ogółu zatrudnionych, co jest wynikiem realizacji przez Zarząd założonych celów i kierunków polityki kadrowej, polegających na konsekwentnym pozyskiwaniu na stanowiska robotnicze pracowników o wyższych kwalifikacjach.

Wykres 7 Struktura zatrudnienia wg wykształcenia na dzień 31.12.2019 r.

W okresie sprawozdawczym Spółka realizowała plan szkoleń opracowany w oparciu o potrzeby poszczególnych komórek organizacyjnych. W ramach jego realizacji pracownicy wzięli udział w wielu szkoleniach zewnętrznych i wewnętrznych, dofinansowano także naukę na technicznych studiach zaocznych oraz studiach podyplomowych.

Łącznie ze szkoleń oraz z innych form dokształcania skorzystało 203 pracowników. Na szkolenia pracownicze i dofinansowanie nauki w formach szkolnych i pozaszkolnych w 2019 r. wydatkowano kwotę 49 tys. zł, tj. o około 42% mniej niż w roku 2018.

Za okres od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r. osobowy fundusz wynagrodzeń wyniósł 21.815. tys. zł., co stanowi wzrost o 1,9 % w stosunku do wykonania roku poprzedniego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie z osobowego funduszu płac wyniosło 5.150 zł i było o 275 zł wyższe niż w roku 2018, co stanowi wzrost o 5,6 %. Wydajność pracy na jednego zatrudnionego (liczona w odniesieniu do przychodów ogółem) wyniosła 237,193 tys. zł, zatem w stosunku do roku poprzedniego nastąpił jej wzrost o 5,4 %. Zobowiązania wobec zatrudnionych były w okresie sprawozdawczym regulowane terminowo.

12. WYNAGRODZENIA OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

Wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści wypłaconych członkom Zarządu w okresie sprawozdawczym przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 23 Wynagrodzenia członków Zarządu RAFAMET S.A. w 2019 r.

Imię i nazwisko	Funkcja	Kwota (w tys. zł)
E. Longin Wons	Prezes Zarządu	370
Maciej Michalik	Wiceprezes Zarządu	317
Razem		687

Łączna kwota wynagrodzenia członków Zarządu RAFAMET S.A. obejmuje wynagrodzenie z tyt. umowy o świadczenie usług.

W 2019 r. członkowie Zarządu RAFAMET S.A. E. Longin Wons (Przewodniczący Rady Nadzorczej) oraz Maciej Michalik (Członek Rady Nadzorczej) zasiadając w Radzie Nadzorczej ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. nie otrzymali z tego tytułu wynagrodzenia.

W 2019 r. E. Longin Wons pełnił funkcję Prezesa Zarządu, a Maciej Michalik Wiceprezesa Zarządu w spółce zależnej PORĘBA MACHINE TOOLS Sp. z o.o. i również z tytułu pełnienia tych funkcji nie pobierali oni wynagrodzenia.

Wartość wynagrodzeń wypłaconych obecnym i byłym członkom Rady Nadzorczej:

Tabela 24 Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej w 2019 r.

Imię i nazwisko	Funkcja	Kwota (w tys. zł)
Janusz Paruzel	Przewodniczący Rady Nadzorczej	87,19
Paweł Sulecki	Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej	36,73
Aleksander Gaczek	Członek Rady Nadzorczej	84,42
Michał Tatarek	Członek Rady Nadzorczej	84,42
Marek Kaczyński	Członek Rady Nadzorczej	36,73
Piotr Regulski	b. Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej	47,91
Michał Rogatko	b. Członek Rady Nadzorczej	47,91
Razem		425,31

13. INFORMACJA O WSZELKICH UMOWACH ZAWARTYCH Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI.

W dniu 28.08.2017 r. zawarto umowę o świadczenie usług zarządzania oraz umowę o zakazie konkurencji pomiędzy Fabryką Obrabiarek RAFAMET S.A. i Emanuelem Longinem Wonssem. Umowa obowiązuje od 01.09.2017 r. W razie rozwiązania albo wypowiedzenia przez Spółkę umowy, Zarządzającemu przysługują odprawę w wysokości 3 – krotności wynagrodzenia stałego miesięcznego, pod warunkiem pełnienia przez niego funkcji Prezesa Zarządu – Dyrektora Naczelnego przez okres co najmniej 12 miesięcy

przed rozwiązaniem umowy. Ponadto, z umowy o zakazie konkurencji wynika, że z tytułu przestrzegania zakazu konkurencji określonego w umowie, Zarządzającemu przysługuje odszkodowanie w wysokości 6 - krotności wynagrodzenia stałego przez okres 6 miesięcy po ustaniu pełnienia przez Zarządzającego funkcji w Zarządzie Spółki.

W dniu 27.06.2018 r. zawarto aneks do umowy o pracę z dnia 25.06.2008 r. dotyczący Pana Macieja Michalika. W związku z wygaśnięciem mandatu na skutek upływu kadencji członka Zarządu i zaprzestaniem pełnienia przez pracownika funkcji Wiceprezesa Zarządu – Dyrektora Handlowego z dniem 27.06.2018 r. Pan Maciej Michalik będzie pełnić funkcję Dyrektora Sprzedaży Zagranicznej i Krajowej Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. Zapisy w aneksie do umowy o pracę zawartej dnia 25.06.2008 r. z Dyrektorem Sprzedaży Zagranicznej i Krajowej przewidują, w przypadku odwołania Pracownika z pełnionej funkcji, Pracownikowi przysługuje odprawa pieniężna w wysokości 12 miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego z miesiąca poprzedzającego odwołanie. Ponadto, w dniu 27.06.2018 r. zawarto Umowę o zakazie konkurencji pomiędzy Fabryką Obrabiarek RAFAMET S.A. a Dyrektorem Sprzedaży Zagranicznej i Krajowej która, określa zasady wypłaty odszkodowań w zamian za powstrzymanie się, w okresie 12 miesięcy (od dnia odwołania, nabycia praw emerytalno-rentowych lub wypowiedzenia), od zajmowania się interesami konkurencyjnymi bez zgody Rady Nadzorczej Spółki. Wysokość odszkodowania stanowi iloczyn wynagrodzenia zasadniczego określonego w umowie o pracę i liczby miesięcy obowiązywania zakazu.

W dniu 28.06.2018 r. zawarto umowę o świadczenie usług zarządzania pomiędzy Fabryką Obrabiarek RAFAMET S.A a Maciejem Michalikiem. Umowa weszła w życie z datą zawarcia.

W 2019 r. z osobami zarządzającymi Emitenta nie zawierano innych umów przewidujących rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Emitenta przez przejęcie.

14. INFORMACJE O WSZELKICH ZOBOWIĄZANIACH WYNIKAJĄCYCH Z EMERYTUR I ŚWIADCZEŃ O PODOBNYM CHARAKTERZE DLA BYŁYCH OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH, NADZORUJĄCYCH ALBO BYŁYCH CZŁONKÓW ORGANÓW ADMINISTRUJĄCYCH ORAZ O ZOBOWIĄZANIACH ZACIĄGNIĘTYCH W ZWIĄZKU Z TYMI EMERYTURAMI

W roku 2019 nie wystąpiły zobowiązania wynikające z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze, dla byłych osób zarządzających, nadzorujących albo byłych członków organów administrujących oraz zobowiązania zaciągnięte w związku z tymi emeryturami.

15. ZASADY ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM EMITENTA

W 2019 r. nie nastąpiły zmiany w podstawowych zasadach zarządzania przedsiębiorstwem Emitenta i jego Grupą Kapitałową.

16. DZIAŁALNOŚĆ SPONSORINGOWA I CHARYTATYWNA EMITENTA

RAFAMET S.A. jako największy gospodarczy pracodawca na terenie gminy Kuźnia Raciborska oraz istotny pracodawca w powiecie raciborskim, w poczuciu odpowiedzialności firmy za lokalną społeczność od lat prowadzi działania ukierunkowane na lokalne inicjatywy i wspieranie działań prospołecznych oraz dobroczynnych w zakresie edukacji, kultury i sportu. Poprzez działalność w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu RAFAMET S.A. buduje wizerunek nie tylko jako stabilnego pracodawcy, ale również firmy odpowiedzialnej społecznie.

W 2019 r., zgodnie z przyjętymi założeniami, Spółka zrealizowała następujące działania:

- 1) wsparcie działalności sportowej, rekreacyjnej i wychowawczej Klubu Sportowego „STAL” w Kuźni Raciborskiej,
- 2) sponsorowanie projektu medialno – edukacyjnego „Czas na zawodowców”, realizowanego przez Wydawnictwo Nowiny Sp. z o.o. w Raciborzu, którego głównymi celami są: zachęcanie młodzieży do zdobywania zawodów i kompetencji odpowiadających potrzebom współczesnego, lokalnego i regionalnego rynku pracy, prezentowanie potencjału raciborskiego szkolnictwa zawodowego, informowanie o kierunkach rozwoju lokalnego rynku pracy i miejscowych pracodawców,
- 3) współorganizacja wraz z Miejskim Ośrodkiem Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej IV Kuźniańskiego Półmaratonu Leśnego,
- 4) dofinansowanie organizowanego przez Klub Szachowy „SILESIA” w Raciborzu XIX Międzynarodowego Turnieju Szachowego o puchar Prezydenta Raciborza,
- 5) pomoc finansowa na rzecz Szkoły Podstawowej im. Jana Wawrzyńka w Kuźni Raciborskiej w organizacji festynu dobroczynnego z okazji dnia św. Marcina,
- 6) wsparcie finansowe organizowanego przez Miejski Klub Zapaśniczy „UNIA” z siedzibą w Raciborzu Pucharu Polski seniorów w zapasach w stylu klasycznym oraz Mistrzostw Polski Młodzików w zapasach w stylu klastycznym,
- 7) renowacja zabytkowych obiektów położonych na terenie powiatu raciborskiego.

Na działalność charytatywno – sponsoringową Emitenta w roku 2019 przeznaczono kwotę 105,4 tys. zł.

17. INFORMACJA O ŁĄCZNEJ LICZBIE I WARTOŚCI NOMINALNEJ AKCJI SPÓŁKI, BĘDĄCYCH W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

Stan posiadania akcji Spółki przez osoby zarządzające oraz nadzorujące RAFAMET S.A., według stanu na dzień 31.12.2019 r., przedstawia poniższa tabela:

Tabela 25 Stan posiadania akcji RAFAMET S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące.

Osoba	Funkcja	Ilość akcji	Udział w ogólnej liczbie głosów na ZWZ (%)
E. Longin Wons	Prezes Zarządu	30.059	0,70
Maciej Michalik	Wiceprezes Zarządu	5.000	0,12
Paweł Sulecki	Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej	7.729	0,18
Michał Tatarek	Członek Rady Nadzorczej	216.000	5

18. OCHRONA ŚRODOWISKA

Emitent w okresie objętym sprawozdaniem realizował wszelkie zobowiązania wynikające z pozwoleń na korzystanie ze środowiska naturalnego, a także przestrzegał ustalonych limitów: poboru wody podziemnej, odprowadzania ścieków, emisji do powietrza gazów i pyłów z emitorów zlokalizowanych na terenie zakładu oraz wytwarzania odpadów.

Prowadzone są systematyczne badania jakości i ilości pobieranej wody zgodnie z wymaganiami sanitarnymi i pozwoleniem wodnoprawnym. Ścieki przemysłowe odprowadzane są do rzeki za pośrednictwem ogólnospławnej kanalizacji i zakładowej oczyszczalni, w oparciu o posiadane zintegrowane pozwolenie. Prowadzone są ponadto pomiary ilościowe i jakościowe ścieków.

Emitent posiada pozwolenie na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza z instalacji zlokalizowanych na terenie zakładu. Prowadzona jest ewidencja zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza oraz okresowe pomiary kontrolne.

Proces produkcyjny firmy jest źródłem powstawania odpadów. W tym celu Emitent uzyskał odpowiednie zezwolenia na prowadzenie działalności. Wszystkie wytwarzane odpady przekazywane są do unieszkodliwiania odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenia. Prowadzona jest na bieżąco ewidencja ilościowa i jakościowa wytwarzanych odpadów z zastosowaniem kart ewidencji i kart przekazania odpadów. Wprowadzając produkty w opakowaniu Spółka zapewnia odzysk w tym recykling odpadów opakowaniowych za pośrednictwem organizacji działającej w tym zakresie.

Tabela 26 Koszty RAFAMET S.A. związane z ochroną środowiska.

Wyszczególnienie	Koszty poniesione w 2018 r. (w tys. zł)	Koszty poniesione w 2019 r. (w tys. zł)
pobór wody podziemnej	9,68	7,56
odprowadzenie ścieków	27,83	20,32
emisja do powietrza	39,14	33,58
gospodarka odpadami	38,86	55,607
odzysk i recykling odpadów opakowaniowych	0,3	0,76
aktualizacja dostępów do programów środowiskowych	1,44	1,5
pomiary hałasu w środowisku	-	1,7
Razem	117,25	121,03

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. posiada certyfikat systemu zarządzania środowiskiem ISO 14001: 2015 w połączeniu z certyfikacją 9001:2015 oraz normą 18001: 2004. System zarządzania w zakresie środowiska umożliwia Emitentowi prowadzenie w sposób ciągły i systematyczny kontroli wpływu, jaki wywiera swoją działalnością na środowisko naturalne. Zarządzanie środowiskiem jest bardzo istotnym elementem działalności Spółki, dlatego podejmowane są dobrowolnie dodatkowe kroki w celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko oraz systematyzowania działań poprawiających skuteczność środowiskową.

19. TRANSAKCJE ZAWARTE PRZEZ EMITENTA Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE

W okresie objętym raportem Emitent nie zawierał transakcji z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe. Informacje dotyczące transakcji z podmiotami powiązаныmi znajdują się w Informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego.

20. INFORMACJE O POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH

W 2019 roku Emitent i jednostki od niego zależne nie toczyły przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego ani też przed organem administracji publicznej istotnych postępowań dotyczących zobowiązań oraz wierzytelności.

21. UMOWY ZAWARTE Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

W dniu 05.06.2019 r. została zawarta z firmą audytorską UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k. (01-377 Warszawa, ul. Połczyńska 31A) umowa na wykonanie przeglądu śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego RAFAMET S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego na dzień 30.06.2019 r. oraz 30.06.2020 r. i badanie jednostkowego sprawozdania finansowego RAFAMET S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2019 i 2020.

Emitent wcześniej korzystał z usług UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k. Firma audytorska dokonała przeglądu i badań jednostkowych sprawozdań finansowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych za lata 2017 oraz 2018.

Wyboru firmy audytorskiej do badania i przeglądu sprawozdań finansowych RAFMET S.A. oraz Grupy Kapitałowej RAFAMET dokonała Rada Nadzorcza Spółki, jako podmiot do tego uprawniony.

Tabela 27 Wynagrodzenie (należne lub wypłacone) podmiotowi uprawnionemu do badania sprawozdań finansowych.

Przedmiot umowy	UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k.	UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k.
	2019	2018
Badanie rocznych sprawozdań finansowych spółek i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	34,0	26,6
Przegląd sprawozdań finansowych spółek i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	21,0	27,5
Usługi doradztwa podatkowego	-	-
Pozostałe usługi poświadczające	-	-
Razem	55,0	44,1

22. INFORMACJE O PRZYJĘTEJ STRATEGII ROZWOJU RAFAMET S.A I JEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ ORAZ DZIAŁANIACH PODJĘTYCH W RAMACH JEJ REALIZACJI W OKRESIE OBJĘTYM RAPORTEM WRAZ Z OPISEM PERSPEKTYW ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI EMITENTA CO NAJMNIJ W NAJBLIŻSZYM ROKU OBROTOWYM.

22.1. Przewidywany rozwój Emitenta.

Spółka jako zasadę działania przyjmuje koncentrację na działaniach gwarantujących stałe osiągnięcie rentowności produkcji, utrzymywanie zdolności wytwórczych na wysokim poziomie oraz rozwój zdolności do kreowania innowacyjnego, zrównoważonego rozwoju.

„Strategia Rozwoju RAFAMET na lata 2018 – 2022” zdefiniowała obszary funkcjonowania Spółki i sparametryzowała strategiczne cele do osiągnięcia do roku 2022, wraz z określeniem głównych inicjatyw ich realizacji.

Misja Spółki, którą jest „Sprzedaż wyrobów i usług o jakości spełniającej oczekiwania Klientów przy zachowaniu bezpiecznych warunków pracy i szacunku dla środowiska naturalnego”, jest niezmienna.

Wizja firmy sięgająca roku 2022 określa pozycję rynkową, finansową i organizacyjną Spółki w głównych obszarach jej aktywności biznesowej w następujący sposób:

- utrzymanie pozycji czołowego światowego producenta obrabiarek do obróbki profili jezdnych kół pojazdów szynowych,
- odbudowa pozycji renomowanego dostawcy ciężkich tokarek poziomych marki Poręba,
- wzrastająca rentowność biznesu (wskaźnik opisany został poprzez oczekiwany poziom marży EBIDTA),
- innowacyjność asortymentowa i takie jej postrzeganie przez otoczenie,
- zrównoważony rozwój całej firmy również w aspekcie stabilnego, dobrze płatnego miejsca pracy, przy ciągłym minimalizowaniu szkodliwych wpływów działalności Spółki na środowisko oraz przy zapewnieniu bezpiecznych warunków pracy.

Celem działań zarządczych w roku 2020 będzie utrzymanie płynności finansowej firmy na przestrzeni całego 2020 roku, co w następstwie gwałtownego spowolnienia działalności gospodarek światowych z powodu COVID-19 będzie wyjątkowo trudne dla firmy o takim profilu działalności jak RAFAMET S.A. (20-30 dużych przedsięwzięć produkcyjnych rocznie o długim, bo 8-12 miesięcznym cyklu produkcji i bardzo długim cyklu rotacji należności – wynoszącym niejednokrotnie ponad 300 dni). Podobnie jak w roku ubiegłym ważnym celem zarządczym będzie utrzymywanie kompetencji innowacyjności Spółki. Konieczność takich działań, tak w zakresie myślenia o nowych produktach i rynkach, jak również w odniesieniu do modyfikacji kultury organizacyjnej firmy jest stałym i bardzo istotnym elementem działalności Spółki.

Działania marketingowe i handlowe najbliższego okresu koncentrują się na pozyskaniu zamówień dla asortymentu kolejowego, w tym szczególnie w postaci obrabiarek nadtorowych o napędzie ciernym typu UFD 140 N oraz podtorowych typu tandem; lekkich (2UGE 180 N) oraz ciężkich (2UGE 150 N), jak również w odniesieniu do tokarek pionowych i poziomych. Celem handlowo-marketingowym roku 2020 jest pozyskanie zamówienia na obrabiarki karuzelowe typu KCI do wysokowydajnej obróbki bardzo twardych materiałów przy wykorzystaniu specjalnych narzędzi skrawających oraz obrabiarki marki POREBA typu: TCE, TCF, TCM, TRG i TRB.

Kierunki wysiłków marketingowych i sprzedaży na rok 2020 to Europa (Polska, Czechy, Francja, Belgia, Turcja, Białoruś, Rosja), Afryka Środkowa (Mauretania, Gabon), Afryka Wschodnia (Tanzania, Etiopia), Afryka Południowa (RPA), Azja (Azerbejdżan, Kazachstan), Bliski Wschód (Izrael, Arabia Saudyjska) oraz Daleki Wschód (Chiny, Tajlandia, Indie, Malezja, Singapur, Tajwan, Korea Południowa, Japonia). Pracujemy nad jednostkowymi kontraktami dla firm z Australii oraz USA.

22.2. Czynniki zewnętrzne i wewnętrzne istotne dla rozwoju Spółki.

Plany rozwojowe Spółki będą wypadkową gwałtownego spowolnienia gospodarki światowej w następstwie wybuchu COVID-19 i tempa powrotu gospodarek narodowych do „normalności” po tym zawale. Wiele działań Spółki będzie wynikało z dostosowania się do zastosowanych instrumentów wsparcia krajowych gospodarek przez poszczególne rządy krajowe. Ponowny rozruch gospodarczy w branży kolejowej, również bardzo niszowego rynku producentów obrabiarek dla kolejnictwa, będzie ważnym zewnętrznym czynnikiem warunkującym realizację przyjętych założeń 2020 roku w odniesieniu do parametrów przychodów ze sprzedaży netto i zrównanych z nimi.

Czynnikiem zewnętrznym wpływającym na działalność i wyniki RAFAMET S.A. za rok 2020 będzie kształtowanie się relacji kursowych (PLN/EUR oraz PLN/USD). Elementem, który poprawiłby wykonanie planu sprzedaży roku 2020 byłoby osłabienie się na przestrzeni 2020 roku wartości waluty krajowej w relacji do wyżej wymienionych walut.

Pozytywnym czynnikiem przy realizacji planu 2020 r. będzie zaplanowane kolejne dostosowanie poziomu wynagrodzeń do oczekiwań płacowych pracowników firmy oraz konkurencyjnych warunków rynkowych.

Czynnikiem warunkującym zrealizowanie zaplanowanego poziomu sprzedaży ogółem na rok 2020 jest zapewnienie terminowego finansowania zadań rzeczowych dla tego planu oraz brak nieszczęśliwych zdarzeń nadzwyczajnych w drugiej połowie roku 2020 nie uwzględnianych w analizie ryzyka wykonania planu sprzedaży roku bieżącego na poziomie zbliżonym do wykonania roku poprzedniego.

Istotnym wewnętrznym czynnikiem utrudniającym realizację zamierzeń Zarządu na rok 2020 będzie konieczność utrzymania poziomu zatrudnienia, jednak przy uwzględnieniu, że ten stan będzie miał miejsce w okresie dużych odejść pracowniczych na emerytury. Ważnym czynnikiem wspierającym realizację ce-

łów zarządczych na rok 2020 jest przeprowadzony w latach ubiegłych i kontynuowany na bieżąco program inwestycji zarówno infrastrukturalnych, jak i maszynowo - rozwojowych (obrabiarki, urządzenia pomiarowe, komputeryzacja firmy).

23. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO

Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego w RAFAMET S.A. stanowi załącznik nr 1 do niniejszego Sprawozdania.

24. OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

Oświadczenie na temat informacji niefinansowych stanowi załącznik nr 2 do niniejszego Sprawozdania.

Podpisy Zarządu RAFAMET S.A.			
08.04.2020 r.	E. Longin Wons	Prezes Zarządu – Dyrektor Naczelny	
08.04.2020 r.	Maciej Michalik	Wiceprezes Zarządu – Dyrektor Handlowy	

OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO

Zgodnie z § 70 ust. 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29.03.2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U.2018.757) Emitent przekazuje poniższe oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego w RAFAMET S.A. w roku 2019.

1. Wskazanie zbioru zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega RAFAMET S.A. oraz miejsce, gdzie tekst zbioru zasad jest publicznie dostępny.

RAFAMET S.A. w 2019 r. stosował „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”, przyjęte Uchwałą Nr 26/1413/2015 Rady Nadzorczej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z dnia 13.10.2015 r. Dokument „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW” jest dostępny na stronie internetowej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (www.gpw.pl) oraz na stronie internetowej Emitenta (www.rafamet.com).

Emitent nie stosuje żadnego innego, oprócz wymienionego powyżej, zbioru zasad ładu korporacyjnego. Spółka nie stosuje praktyk w zakresie ładu korporacyjnego, które wykraczają poza wymogi przewidziane prawem krajowym.

2. Zasady ładu korporacyjnego nie stosowane przez Emitenta w 2019 r.

Emitent w 2019 r. nie stosował wymienionych poniżej zasad ładu korporacyjnego:

I. Polityka informacyjna i komunikacja z inwestorami

I.Z.2. Spółka, której akcje zakwalifikowane są do indeksów giełdowych WIG20 lub mWIG40, zapewnia dostępność swojej strony internetowej również w języku angielskim, przynajmniej w zakresie wskazanym w zasadzie I.Z.1. Niniejszą zasadę powinny stosować również spółki spoza powyższych indeksów, jeżeli przemawia za tym struktura ich akcjonariatu lub charakter i zakres prowadzonej działalności.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Spółka nie zapewnia dostępności swojej strony internetowej w języku angielskim w zakresie wskazanym w zasadzie I.Z.1, albowiem nie przemawia za tym struktura akcjonariatu. Jednakże na stronie internetowej Spółki znajduje się sekcja relacji inwestorskich w języku angielskim, w której publikowane są wybrane istotne informacje w tym zakresie.

II. Zarząd i Rada Nadzorcza

II.Z.7. W zakresie zadań i funkcjonowania komitetów działających w radzie nadzorczej zastosowanie mają postanowienia Załącznika I do Zalecenia Komisji Europejskiej, o którym mowa w zasadzie II.Z.4. W przypadku gdy funkcję komitetu audytu pełni rada nadzorcza, powyższe zasady stosuje się odpowiednio.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Rada Nadzorcza Emitenta liczy 5 osób, tj. minimalną liczbę członków wymaganą przepisami kodeksu spółek handlowych dla organu nadzoru w spółce publicznej. W związku z tym w Radzie Nadzorczej Spółki funkcjonuje obecnie wyłącznie Komitet Audytu. Członkowie Rady Nadzorczej posiadają odpowiednią wiedzę i kompetencje w zakresie realizacji zadań komitetów.

II.Z.10.1. Poza czynnościami wynikającymi z przepisów prawa raz w roku rada nadzorcza sporządza i przedstawia zwyczajnemu walnemu zgromadzeniu:

ocenę sytuacji spółki, z uwzględnieniem oceny systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego; ocena ta obejmuje wszystkie istotne mechanizmy kontrolne, w tym zwłaszcza dotyczące raportowania finansowego i działalności operacyjnej;

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Rada Nadzorcza nie sporządza oceny sytuacji Spółki w zakresie opisanym w niniejszej zasadzie. Sporządzana corocznie ocena sprawozdania Zarządu i sprawozdania finansowego Spółki, w opinii Rady Nadzorczej, zawiera elementy umożliwiające dokonanie przez Walne Zgromadzenie prawidłowej oceny sytuacji Spółki.

III. Systemy i funkcje wewnętrzne

III.Z.3. W odniesieniu do osoby kierującej funkcją audytu wewnętrznego i innych osób odpowiedzialnych za realizację jej zadań zastosowanie mają zasady niezależności określone w powszechnie uznanych, międzynarodowych standardach praktyki zawodowej audytu wewnętrznego.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: W strukturze organizacyjnej Spółki nie wyznaczono osoby wyłącznie kierującej funkcją audytu wewnętrznego. Osoby odpowiedzialne za ten obszar realizują równocześnie inne zadania.

III.Z.4. Co najmniej raz w roku osoba odpowiedzialna za audyt wewnętrzny (w przypadku wyodrębnienia w spółce takiej funkcji) i zarząd przedstawiają radzie nadzorczej własną ocenę skuteczności funkcjonowania systemów i funkcji, o których mowa w zasadzie III.Z.1, wraz z odpowiednim sprawozdaniem.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Ocena skuteczności funkcjonowania systemów i funkcji, o których mowa w zasadzie III.Z.1 dokonywana jest wewnętrznie w razie konieczności. Zarząd przedstawia Radzie Nadzorczej informacje w tym zakresie na wniosek lub jeśli jest to uzasadnione w ocenie Zarządu.

III.Z.5. Rada nadzorcza monitoruje skuteczność systemów i funkcji, o których mowa w zasadzie III.Z.1, w oparciu między innymi o sprawozdania okresowo dostarczane jej bezpośrednio przez osoby odpowiedzialne za te funkcje oraz zarząd spółki, jak również dokonuje rocznej oceny skuteczności funkcjonowania tych systemów i funkcji, zgodnie z zasadą II.Z.10.1. W przypadku gdy w spółce działa komitet audytu, monitoruje on skuteczność systemów i funkcji, o których mowa w zasadzie III.Z.1, jednakże nie zwalnia to rady nadzorczej z dokonania rocznej oceny skuteczności funkcjonowania tych systemów i funkcji.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Rada Nadzorcza doraźnie monitoruje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego, jednakże nie sporządza rocznej oceny skuteczności funkcjonowania tych systemów i funkcji.

IV. Walne zgromadzenie i relacje z akcjonariuszami

IV.R.2. Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:

- 1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
- 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
- 3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: Zasady udziału w Walnych Zgromadzeniach są zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami kodeksu spółek handlowych i Statutu Spółki, a organizacja ich przebiegu - zdaniem Emitenta - w wystarczający sposób zabezpiecza interesy akcjonariuszy. Ponadto Statut RAFAMET S.A. nie przewiduje możliwości uczestniczenia, wypowiadania się i wykonywania prawa głosu przez akcjonariuszy na Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, co jest przeszkodą formalno-prawną stosowania tej zasady. Aktualna struktura akcjonariatu, który jest w ponad 90% zidentyfikowany przez Spółkę i przeważnie wysoka frekwencja podczas Walnych Zgromadzeń Spółki, również nie uzasadniają ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z wdrożeniem do stosowania tej zasady.

IV.Z.2. Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki:

Struktura akcjonariatu nie uzasadnia przeprowadzania transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym. W ciągu ostatnich kilku lat na walnym zgromadzeniu było reprezentowane zwykle około 70 - 86% kapitału zakładowego.

V. Konflikt interesów i transakcje z podmiotami powiązаныmi

V.Z.6. Spółka określa w regulacjach wewnętrznych kryteria i okoliczności, w których może dojść w spółce do konfliktu interesów, a także zasady postępowania w obliczu konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia. Regulacje wewnętrzne spółki uwzględniają między innymi sposoby zapobiegania, identyfikacji i rozwiązywania konfliktów interesów, a także zasady wyłączenia członka zarządu lub rady nadzorczej od udziału w rozpatrywaniu sprawy objętej lub zagrożonej konfliktem interesów.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *Spółka nie posiada regulacji wewnętrznych określających kryteria i okoliczności, w których może dojść w Spółce do konfliktu interesów, a także zasady postępowania w obliczu konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia, albowiem w przeszłości zdarzenia takie nie wystąpiły. W przypadku zaistnienia zdarzeń tego typu, spółka rozważy zasadność wprowadzenia stosownych regulacji wewnętrznych.*

VI. Wynagrodzenia

VI.R.3. Jeżeli w radzie nadzorczej funkcjonuje komitet do spraw wynagrodzeń, w zakresie jego funkcjonowania ma zastosowanie zasada II.Z.7.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *W Radzie Nadzorczej nie funkcjonuje komitet do spraw wynagrodzeń.*

VI.Z.1. Programy motywacyjne powinny być tak skonstruowane, by między innymi uzależniać poziom wynagrodzenia członków zarządu spółki i jej kluczowych menedżerów od rzeczywistej, długoterminowej sytuacji finansowej spółki oraz długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *Zasady wynagradzania Zarządu ustala Rada Nadzorcza, która ustala również zasady premiowania członków Zarządu, zależne od osiągnięcia przez Spółkę i Grupę Kapitałową określonych na dany rok wyników finansowych. Zasady wynagradzania kluczowych menedżerów określa Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy, zaś premii uzależniona jest od realizacji określonych celów oraz bieżących wyników finansowych.*

VI.Z.2. Aby powiązać wynagrodzenie członków zarządu i kluczowych menedżerów z długookresowymi celami biznesowymi i finansowymi spółki, okres pomiędzy przyznaniem w ramach programu motywacyjnego opcji lub innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki, a możliwością ich realizacji powinien wynosić minimum 2 lata.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *Obowiązujące w Spółce zasady wynagradzania i premiowania członków Zarządu i jej kluczowych menedżerów nie przewidują przyznawania wynagrodzenia w postaci opcji i innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki.*

VI.Z.4. Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia raport na temat polityki wynagrodzeń, zawierający co najmniej:

- 1) ogólną informację na temat przyjętego w spółce systemu wynagrodzeń,
- 2) informacje na temat warunków i wysokości wynagrodzenia każdego z członków zarządu, w podziale na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia, ze wskazaniem kluczowych parametrów ustalania zmiennych składników wynagrodzenia i zasad wypłaty odpraw oraz innych płatności z tytułu rozwiązania stosunku pracy, zlecenia lub innego stosunku prawnego o podobnym charakterze – oddzielnie dla spółki i każdej jednostki wchodzącej w skład grupy kapitałowej,
- 3) informacje na temat przysługujących poszczególnym członkom zarządu i kluczowym menedżerom pozafinansowych składników wynagrodzenia,
- 4) wskazanie istotnych zmian, które w ciągu ostatniego roku obrotowego nastąpiły w polityce wynagrodzeń, lub informację o ich braku,
- 5) ocenę funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Zasada nie jest stosowana.

Komentarz Spółki: *Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia informacje dotyczące wynagrodzeń w zakresie przewidzianym obowiązującymi przepisami prawa.*

3. Opis głównych cech stosowanych systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych.

Zarząd RAFAMET S.A., w wykonaniu swoich statutowych zadań, jest odpowiedzialny za system kontroli wewnętrznej w Spółce i skuteczność jego funkcjonowania w procesie sporządzania okresowych sprawozdań finansowych.

Nadzór merytoryczny i organizacyjny nad procesem przygotowania jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych i raportów okresowych Spółki sprawuje Główny Księgowy.

Dane finansowe stanowiące podstawę sprawozdań finansowych i raportów okresowych pochodzą z systemu księgowo – finansowego, zawierającego dane rejestrowane zgodnie ze stosowanymi w Spółce i Grupie Kapitałowej Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Niezależny biegły rewident, który zgodnie ze Statutem Spółki wybierany jest przez Radę Nadzorczą, dokonuje przeglądu śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Spółki i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej oraz badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Spółki i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej.

Działająca w Spółce Rada Nadzorcza wykonuje statutowe obowiązki kontrolne i nadzorcze w zakresie: procesów sprawozdawczości finansowej, skuteczności funkcjonowania kontroli wewnętrznej oraz systemów identyfikacji i zarządzania ryzykiem, monitorowania relacji Spółki z podmiotami powiązаныmi, zapewnienia niezależności audytorów. Funkcje konsultacyjno – doradcze dla Rady Nadzorczej pełni Komitet Audytu. Szczegółowy zakres działań realizowany przez Komitet Audytu został przedstawiony w pkt. 11 i 12 niniejszego oświadczenia.

4. Akcjonariusze posiadający znaczne pakiety akcji.

Struktura akcjonariatu na dzień sporządzenia sprawozdania, w ilości odpowiadającej co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na ZWZ Spółki, przedstawiała się następująco:

Akcjonariusze	Liczba akcji / liczba głosów na walnym zgromadzeniu	% w kapitale zakładowym / % w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	2.042.214	47,29%
PROMACK Sp. z o.o.	714.120	16,54%
SEZAM IX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	430.000	9,96%
Krzysztof Jędrzejewski	345.455	8,00%
Michał Tatarek z podmiotem powiązany	261.735	6,06%

5. Posiadacze specjalnych uprawnień kontrolnych z tytułu posiadania papierów wartościowych Emitenta.

Spółka nie emitowała papierów wartościowych dających ich posiadaczom specjalne uprawnienia kontrolne. Każda akcja daje na walnym zgromadzeniu prawo do jednego głosu, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

6. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu.

Akcje Spółki nie są objęte ograniczeniami w zakresie wykonywania prawa głosu.

7. Ograniczenia w przenoszeniu prawa własności papierów wartościowych.

Nie istnieją ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych Emitenta.

8. Zasady powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnienia.

Szczegółowe zasady działania Zarządu określa Statut Spółki oraz Regulamin Zarządu przyjęty przez Zarząd Uchwałą nr 7/IV/03 z dnia 09.04.2003 r. W sprawach nieuregulowanych Regulaminem Zarządu oraz Statutem Spółki mają zastosowanie przepisy Kodeksu spółek handlowych.

Zgodnie ze Statutem Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. Zarząd Spółki może być jedno lub wieloosobowy. Wspólna kadencja Zarządu trwa pięć kolejnych lat.

Liczbę członków Zarządu określa Rada Nadzorcza, która powołuje Prezesa Zarządu, a na jego wniosek pozostałych członków Zarządu, w tym Wiceprezesów.

Prezes, Wiceprezes, członek Zarządu lub cały Zarząd Spółki mogą być odwołani przez Radę Nadzorczą przed upływem kadencji. Mandaty wszystkich członków Zarządu, w tym również wybranych w trakcie kadencji, wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe i sprawozdanie z działalności Spółki za ostatni rok ich urzędowania. Mandat członka Zarządu wygasa przed upływem kadencji w przypadku zrzeczenia się mandatu w drodze wypowiedzenia (rezygnacja członka Zarządu), odwołania przez Radę Nadzorczą, a także śmierci członka Zarządu.

Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje Spółkę we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych. Do zakresu uprawnień Zarządu należą wszystkie sprawy nie zastrzeżone do kompetencji innych organów Spółki, w tym podejmowanie decyzji co do nabycia i zbycia nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości. Zarząd działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu, który podlega zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą. W zakresie reprezentacji, w przypadku Zarządu wieloosobowego, do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki wymagane jest współdziałanie Prezesa i członka Zarządu lub dwóch członków Zarządu, albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem.

Zarząd wykonuje swoje prace pod przewodnictwem Prezesa Zarządu, który organizuje pracę Zarządu oraz czuwa nad zgodnością działań Zarządu z prawem i interesem Spółki. Prezes Zarządu określa kompetencje i rozdział zadań dla innych członków Zarządu. Prezes Zarządu jest odpowiedzialny za organizowanie, prowadzenie i nadzorowanie spraw Spółki. W przypadku nieobecności Prezesa Zarządu za organizowanie, prowadzenie i nadzorowanie spraw Spółki odpowiedzialny jest inny członek Zarządu lub dyrektor wskazany przez Prezesa Zarządu. Posiedzenia Zarządu zwoływane są przez Prezesa Zarządu lub zastępującego go członka Zarządu.

Zgodnie ze Statutem Spółki prawo podjęcia decyzji o emisji akcji podejmuje Walne Zgromadzenie Emitenta. Zagadnienia dotyczące wykupu akcji reguluje Kodeks spółek handlowych. Statut RAFAMET S.A. nie zawiera odrębnych uregulowań określających uprawnienia członków Zarządu do podejmowania decyzji o wykupie akcji.

9. Zasady zmiany Statutu Spółki.

Zmiana Statutu Spółki należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia. Uchwała dotycząca zmiany Statutu zapada większością trzech czwartych głosów. Zmiana Statutu wymaga wpisu do rejestru.

10. Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania.

Szczegółowe zasady działania Walnego Zgromadzenia, jego uprawnień oraz praw akcjonariuszy i wykonywania prawa głosu określa Statut Spółki oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. w Kuźni Raciborskiej, uchwalony przez WZA w dniu 23.06.2010 r. W sprawach nieuregulowanych Regulaminem Walnego Zgromadzenia oraz Statutem Spółki mają zastosowanie przepisy Kodeksu spółek handlowych.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd Spółki w terminie sześciu miesięcy po upływie roku obrotowego lub Rada Nadzorcza w przypadku, gdy Zarząd nie zwoła Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w tym terminie.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd z własnej inicjatywy lub Rada Nadzorcza, jeżeli zwołanie go uzna za wskazane. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie może być również zwołane przez akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Spółce. Akcjonariusze wyznaczają przewodniczącego tego zgromadzenia. Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą żądać zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego zgromadzenia. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania Zarządowi Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może upoważnić do zwołania tego Zgromadzenia akcjonariuszy występujących z tym żądaniem.

Walne Zgromadzenie zwołuje się przez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej Spółki oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z przepisami o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. Ogłoszenie powinno być dokonane co najmniej na dwadzieścia sześć dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Walne Zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad. Porządek obrad ustala Zarząd lub Rada Nadzorcza (w sytuacji zwołania Walnego Zgromadzenia przez ten organ).

Akcjonariusz lub Akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno być zgłoszone Zarządowi nie później niż 21 dni przed wyznaczonym terminem Zgromadzenia. Żądanie powinno zawierać uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego porządku obrad i może zostać złożone w postaci elektronicznej. Zarząd jest obowiązany niezwłocznie, jednak nie później niż na 18 dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia, ogłosić zmiany w porządku obrad, wprowadzone na żądanie akcjonariuszy. Ogłoszenie to następuje w sposób właściwy dla zwołania Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Spółce na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad. Spółka niezwłocznie ogłasza projekty uchwał na stronie internetowej. Każdy z akcjonariuszy może również podczas Walnego Zgromadzenia zgłaszać projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad.

Walne Zgromadzenia odbywają się w siedzibie Spółki lub w Warszawie.

Walne Zgromadzenie może podejmować uchwały bez względu na liczbę obecnych akcjonariuszy i reprezentowanych akcji. Uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają bezwzględną większością głosów oddanych, o ile przepisy ustawy lub Statut nie stanowią inaczej.

Głosowanie jest jawne. Tajne głosowanie zarządza się przy wyborach oraz nad wnioskami o odwołanie członków organów Spółki lub likwidatorów, bądź o pociągnięcie ich do odpowiedzialności, jak również w sprawach osobowych. Poza tym tajne głosowanie należy zarządzić na żądanie choćby jednego akcjonariusza obecnego lub reprezentowanego na Walnym Zgromadzeniu. Uchwała w sprawie istotnych zmian przedmiotu działalności Spółki zapada w jawnym głosowaniu imiennym oraz winna być ogłoszona.

Obrady Walnego Zgromadzenia otwiera Przewodniczący Rady Nadzorczej lub osoba przez niego wskazana, po czym zarządza wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia. W przypadku nieobecności na Walnym Zgromadzeniu osób, o których mowa powyżej, Walne Zgromadzenie otwiera Prezes Zarządu albo osoba wyznaczona przez Zarząd. Osoba otwierająca Walne Zgromadzenie oraz akcjonariusze uprawnieni do głosowania zgłaszają do protokołu kandydatów na Przewodniczącego. Przewodniczącym może być wybrana osoba, która jest uprawniona do głosowania na Walnym Zgromadzeniu. Zasady i tryb przeprowadzenia głosowania zarządza osoba otwierająca Walne Zgromadzenie. Wyboru Przewodniczącego dokonuje się przez głosowanie tajne. Przewodniczącym zostaje ten ze zgłoszonych kandydatów, który wyraził zgodę na kandydowanie, a w głosowaniu uzyskał największą ilość ważnie oddanych głosów. Otwierający Walne Zgromadzenie czuwa nad prawidłowym przebiegiem głosowania, ogłasza kogo wybrano Przewodniczącym oraz przekazuje tej osobie kierowanie obradami. W przypadku uzyskania przez poszczególnych kandydatów takiej samej ilości głosów, osoba otwierająca Walne Zgromadzenie zarządza powtórne głosowanie danych kandydatów, aż do uzyskania większości. Jeżeli okaże się to konieczne i uzasadnione potrzebami Zgromadzenia, możliwe jest powołanie Zastępcy, na wniosek wybranego uprzednio Przewodniczącego.

Uchwały Walnego Zgromadzenia powinny być umieszczone w protokole sporządzonym przez notariusza. W protokole należy stwierdzić prawidłowość zwołania Walnego Zgromadzenia, jego zdolność do powzięcia uchwał, wymienić powzięte uchwały, a przy każdej uchwale: liczbę akcji z których oddano ważne głosy, procentowy udział tych akcji w kapitale zakładowym, łączną liczbę ważnych głosów, liczbę głosów „za”, „przeciw” i „wstrzymujących się” oraz zgłoszone sprzeciwy. Do protokołu należy dołączyć odpowiednie dokumenty, m.in. dowody zwołania Walnego Zgromadzenia i listę obecności z podpisami uczestników Walnego Zgromadzenia. Wypis protokołu wraz z dowody zwołania Walnego Zgromadzenia oraz pełnomocnictwami udzielonymi przez akcjonariuszy Zarząd dołącza do księgi protokołów. Akcjonariusze mogą przeglądać księgi protokołów oraz mogą żądać wydania poświadczonych przez Zarząd odpisów uchwał.

Do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy:

- 1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy,
- 2) powzięcie uchwały o podziale zysków lub pokryciu strat,
- 3) udzielanie absolutorium członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków,
- 4) zmiana przedmiotu przedsiębiorstwa Spółki,
- 5) zmiana Statutu Spółki,
- 6) podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego,
- 7) połączenie Spółki i przekształcenie Spółki,
- 8) rozwiązanie i likwidacja Spółki,
- 9) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa,
- 10) wszelkie postanowienia dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu Spółki lub sprawowaniu zarządu lub nadzoru,
- 11) podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia i znoszenia kapitałów i funduszy celowych,
- 12) podejmowanie uchwał w innych sprawach nie wymienionych w punktach poprzedzających oraz w Statucie, a zastrzeżonych w przepisach kodeksu spółek handlowych dla Walnego Zgromadzenia.

Prawo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami Spółki na 16 dni przed datą Walnego Zgromadzenia (dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu) na zasadach określonych w k.s.h. Akcjonariusz może uczestniczyć w walnym zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika.

Do podstawowych praw i obowiązków osób uprawnionych do głosowania należy w szczególności:

- a) wykonywanie prawa głosu,
- b) składanie wniosków,
- c) żądanie przeprowadzenia tajnego głosowania,
- d) prawo do sprzeciwu i żądania jego zaprotokolowania,
- e) zadawanie pytań i żądanie od obecnych na posiedzeniu członków Zarządu i Rady Nadzorczej wyjaśnień w sprawach związanych z przyjętym porządkiem obrad,

- f) przestrzeganie ustalonego porządku obrad, przepisów prawa, postanowień Statutu, Regulaminu WZA oraz dobrych obyczajów.

11. Skład osobowy organów zarządzających i nadzorujących oraz zasady ich działania.

Zarząd

W okresie od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r. Spółką kierował Zarząd w składzie:

- E. Longin Wons – Prezes Zarządu,
- Maciej Michalik – Wiceprezes Zarządu.

Członkowie Zarządu RAFAMET S.A. łączą jednocześnie funkcje w organie zarządzającym z pełnieniem funkcji operacyjnego kierownictwa w strukturze organizacyjnej Spółki. Prezes Zarządu sprawuje jednocześnie funkcję Dyrektora Naczelnego, natomiast Wiceprezes Zarządu – Dyrektora Handlowego.

Regulamin Zarządu RAFAMET S.A. określa zakres i tryb pracy Zarządu oraz sposób podejmowania uchwał.

Zarząd wykonuje swoje prace pod przewodnictwem Prezesa Zarządu, który organizuje pracę Zarządu oraz czuwa nad zgodnością działań Zarządu z prawem i interesem Spółki. Prezes Zarządu określa kompetencje i rozdział zadań dla innych członków Zarządu. Prezes Zarządu jest odpowiedzialny za organizowanie, prowadzenie i nadzorowanie spraw Spółki. W przypadku nieobecności Prezesa Zarządu za realizację tych zadań odpowiedzialny jest inny członek Zarządu lub dyrektor wskazany przez Prezesa Zarządu. Zarząd Spółki może powoływać Radę Dyrektorów jako organ opiniujący i doradczy i określić jej skład osobowy.

Posiedzenia Zarządu zwoływane są przez Prezesa Zarządu lub zastępującego go członka Zarządu co najmniej raz w miesiącu. Porządek posiedzenia Zarządu ustala Prezes Zarządu lub zastępujący go członek Zarządu i może on być uzupełniony na wniosek choćby jednego członka Zarządu. Udział w posiedzeniach Zarządu jest obowiązkowy. Na posiedzenie Zarządu mogą być zaproszone inne osoby. Posiedzeniu Zarządu przewodniczy Prezes Zarządu.

Z posiedzenia Zarządu sporządza się protokół, który powinien zawierać: porządek obrad, imiona i nazwiska obecnych członków Zarządu, ilość oddanych głosów za poszczególnymi uchwałami, zdania odrębne i podpisy obecnych członków Zarządu. Materiały pomocnicze będące przedmiotem obrad (plany, sprawozdania, wnioski) są dołączone do protokołu.

Postanowienia Zarządu zapadają w formie uchwał, które są protokołowane. Uchwały Zarządu wieloosobowego zapadają bezwzględną większością głosów obecnych, przy obecności co najmniej połowy członków. Głosowanie jest jawne. Tajne głosowanie zarządza się w sprawach osobistych oraz na wniosek choćby jednego członka Zarządu biorącego udział w posiedzeniu.

W przypadku sprzeczności interesów Spółki z interesami członka Zarządu, jego współmałżonka, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek Zarządu powinien wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw i może żądać zaznaczenia tego w protokole.

Organizację pracy Zarządu zapewnia Dział Szefa Biura Zarządu.

Rada Nadzorcza

W okresie od 01.01.2019 r. do 24.06.2019 r. funkcję organu nadzorczego pełniła Rada Nadzorcza w składzie:

- Janusz Paruzel – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Piotr Regulski – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- Aleksander Gaczek – Członek Rady Nadzorczej,
- Michał Rogatko – Członek Rady Nadzorczej,
- Michał Tatarek – Członek Rady Nadzorczej.

W dniu 24.06.2019 r., w związku z upływem rozpoczętej w 2016 r. kadencji Rady Nadzorczej, Zwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAMET S.A. powołało Radę Nadzorczą na nową wspólną trzyletnią kadencję. Dnia 04.07.2019 r. nastąpiło ukonstytuowanie się Rady i do dnia 31.12.2019 r. organ nadzoru pracował w następującym składzie:

- Pan Janusz Paruzel – Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Pan Paweł Sulecki – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- Pan Aleksander Gaczek – Członek Rady Nadzorczej,
- Pan Marek Kaczyński – Członek Rady Nadzorczej,
- Pan Michał Tatarek – Członek Rady Nadzorczej.

Zasady działania Rady Nadzorczej RAFAMET S.A. określa Regulamin Rady Nadzorczej. Rada składa się co najmniej z pięciu członków powoływanych i odwoływanych przez Walne Zgromadzenie. Wspólna kadencja Rady Nadzorczej trwa trzy lata, z tym że członkowie Rady mogą być wybierani ponownie.

Szczegółowe zasady działania Rady Nadzorczej określa Statut Spółki oraz Regulamin Rady Nadzorczej przyjęty Uchwałą nr 11/VIII/2010 z dnia 16.11.2010 r. W sprawach nieuregulowanych Regulaminem Rady Nadzorczej oraz Statutem Spółki mają zastosowanie przepisy k.s.h.

Rada Nadzorcza składa się co najmniej z pięciu członków powoływanych i odwoływanych przez Walne Zgromadzenie. Wspólna kadencja Rady Nadzorczej trwa trzy lata, z tym że członkowie Rady mogą być wybierani ponownie.

Mandaty członka Rady wygasają:

- 1) z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej,

- 2) z chwilą śmierci, rezygnacji lub odwołania ze składu Rady Nadzorczej,
- 3) równocześnie z dniem wygaśnięcia mandatu pozostałych członków Rady Nadzorczej, jeżeli członek Rady Nadzorczej powołany został na okres wspólnej kadencji,
- 4) z dniem odwołania członka Rady przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

W miejsce ustępującego przed wygaśnięciem mandatu lub w miejsce zmarłego członka Rady, Rada Nadzorcza może dokooptować członka Rady, lecz liczba członków dokooptowanych nie może przekraczać połowy ogólnej liczby członków Rady Nadzorczej. Dokooptowani członkowie Rady powinni być przedstawieni do zatwierdzenia na najbliższym Walnym Zgromadzeniu. Mandaty nowo wybranych lub dokooptowanych w trakcie kadencji członków Rady Nadzorczej wygasają z upływem odnośnej kadencji. Członkowie Rady Nadzorczej wykonują swoje prawa i obowiązki osobiście.

Rada Nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegialnie, może jednak delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych.

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy stały nadzór nad działalnością Spółki w zakresie przewidzianym w kodeksie spółek handlowych oraz zatwierdzanie na wniosek Zarządu wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.

Do szczególnych kompetencji Rady Nadzorczej należy:

- 1) ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i stanem faktycznym,
- 2) ocena wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty,
- 3) składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników oceny, o której mowa w pkt. 1 i 2,
- 4) badanie i kontrola działalności oraz stanu finansowego Spółki,
- 5) zatwierdzanie, na wniosek Zarządu, wyboru firmy audytorskiej badającej roczne sprawozdanie finansowe Spółki,
- 6) ustalanie wynagrodzenia dla członków Zarządu Spółki oraz innych warunków umowy lub kontraktów z nimi zawieranych,
- 7) zwalnianie członków Zarządu z zakazu konkurencji,
- 8) wyrażanie zgody na wypłatę zaliczki na poczet dywidendy,
- 9) prawo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy,
- 10) prawo Rady i członka Rady Nadzorczej do zaskarżania uchwał Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy naruszających dobre obyczaje i godzących w interes Spółki lub mających na celu pokrzywdzenie akcjonariusza.

W ciągu 14 dni od daty wyboru Rady Nadzorczej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy odbywa się jej pierwsze posiedzenie, na którym Rada wybiera ze swojego grona Przewodniczącą Rady i jego Zastępcę, a w miarę potrzeby, także Sekretarza Rady.

Wyboru dokonuje się w głosowaniu tajnym, bezwzględną większością głosów obecnych na posiedzeniu członków Rady. W razie potrzeby Rada Nadzorcza, na kolejnym posiedzeniu, może dokonać wyborów uzupełniających.

Przewodniczący Rady Nadzorczej, a w przypadku jego nieobecności Zastępca Przewodniczącego, zwołuje posiedzenia Rady i przewodniczy na nich. Przewodniczący Rady Nadzorczej poprzedniej kadencji zwołuje i otwiera pierwsze posiedzenie nowo wybranej Rady i przewodniczy na nim do chwili wyboru Przewodniczącego.

Rada Nadzorcza może odwołać Przewodniczącego, jego Zastępcę i Sekretarza Rady.

Do obowiązków Przewodniczącego Rady Nadzorczej należy w szczególności:

- 1) zwoływanie posiedzeń Rady Nadzorczej i przewodniczenie na nich,
- 2) zawieranie umów o pracę z członkami Zarządu Spółki w imieniu Spółki oraz dokonywanie innych czynności prawnych, w tym związanych ze stosunkiem pracy pomiędzy Spółką a członkiem Zarządu,
- 3) zwoływanie i otwieranie pierwszego posiedzenia nowo wybranej Rady Nadzorczej i przewodniczenie na nim do chwili wyboru Przewodniczącego Rady,
- 4) otwieranie Walnego Zgromadzenia i przewodniczenie na nim do chwili wyboru Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy,
- 5) sprawowanie bieżącego nadzoru nad protokołowaniem posiedzeń Rady oraz podpisywanie korespondencji wychodzącej Rady Nadzorczej.

Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej wykonuje obowiązki Przewodniczącego Rady w razie jego długotrwałej nieobecności, a w szczególności w okresie jego urlopu wypoczynkowego i nieobecności spowodowanej chorobą.

W okresach pomiędzy posiedzeniami Radę Nadzorczą reprezentuje wobec Zarządu Spółki Przewodniczący Rady, a w razie jego nieobecności Zastępca Przewodniczącego albo inny członek Rady upoważniony przez Radę Nadzorczą.

Rada Nadzorcza odbywa posiedzenia nie rzadziej niż jeden raz na kwartał.

Przewodniczący Rady ma obowiązek zwołać posiedzenie Rady także na pisemny wniosek Zarządu Spółki lub członka Rady. W takim przypadku posiedzenie Rady powinno zostać zwołane w ciągu dwóch tygodni od daty zgłoszenia żądania.

Zawiadomienie o zwołaniu posiedzenia, zawierające porządek obrad wysyłane jest członkom Rady w sposób zapewniający jego doręczenie co najmniej na siedem dni przed datą posiedzenia.

Dla ważności uchwał Rady Nadzorczej wymagane jest zawiadomienie o posiedzeniu wszystkich członków Rady oraz obecność na posiedzeniu co najmniej połowy członków Rady, w tym Przewodniczącego, bądź w przypadku jego nieobecności Zastępcy Przewodniczącego. Rada Nadzorcza podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów członków obecnych na posiedzeniu, a w posiedzeniu bierze udział co najmniej połowa członków Rady. W przypadku równej ilości głosów decyduje głos przewodniczącego obradom Rady. Podejmowanie uchwał możliwe jest również korespondencyjnie lub przy wykorzystaniu

środków bezpośredniego komunikowania się na odległość, jeżeli wszyscy członkowie Rady zostali powiadomieni o treści projektu uchwały. Oddanie głosu możliwe jest także na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady, za wyjątkiem spraw wprowadzonych do porządku obrad na posiedzeniu Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym. Przewodniczący obrad zarządza tajne głosowanie z własnej inicjatywy lub na wniosek co najmniej dwóch członków Rady Nadzorczej. Tajne głosowanie zarządza się ponadto przy powołaniu do pełnienia funkcji i odwołaniu z funkcji w Radzie Nadzorczej.

Z posiedzeń Rady Nadzorczej sporządzane są protokoły zawierające w szczególności: numer kolejny, porządek obrad, datę i miejsce posiedzenia, listę obecności, streszczenie dyskusji, treść podjętych uchwał i ich uzasadnienie, wynik głosowania. Protokół winien być podpisany przez wszystkich obecnych na posiedzeniu członków Rady. Protokół z posiedzenia przyjmowany jest na kolejnym posiedzeniu Rady Nadzorczej, przy czym przyjęcie protokołu nie wstrzymuje wykonania ustaleń Rady.

Komitet Audytu

W ramach Rady Nadzorczej funkcjonuje Komitet Audytu, którego zasady działania reguluje ustawa o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, a także Regulamin Komitetu Audytu z dnia 09.10.2017 r. Komitet Audytu składa się z co najmniej trzech członków powoływanych na okres kadencji Rady Nadzorczej.

W okresie od 01.01.2019 r. do 24.06.2019 w skład Komitetu Audytu wchodził wszyscy członkowie Rady Nadzorczej, a funkcję Przewodniczącego Komitetu Audytu pełnił Pan Michał Rogatko.

Rada Nadzorcza nowej kadencji, rozpoczętej w dniu 24.06.2019 r. podjęła w dniu 04.07.2019 r. uchwałę o powołaniu spośród członków Rady pięcioosobowego Komitetu Audytu. Funkcję Przewodniczącego powierzono Panu Januszowi Paruzel.

Do zadań Komitetu Audytu należy w szczególności:

- 1) monitorowanie:
  - a) procesu sprawozdawczości finansowej,
  - b) skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,
  - c) wykonywania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, z uwzględnieniem wszelkich wniosków i ustaleń Komisji Nadzoru Audytowego wynikających z kontroli przeprowadzonej w firmie audytorskiej;
- 2) kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, w szczególności w przypadku, gdy na rzecz Spółki świadczone są przez firmę audytorską inne usługi niż badanie;

- 3) informowanie Rady Nadzorczej o wynikach badania oraz wyjaśnianie, w jaki sposób badanie to przyczyniło się do rzetelności sprawozdawczości finansowej w Spółce, a także jaka była rola komitetu audytu w procesie badania;
- 4) dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta oraz wyrażanie zgody na świadczenie przez niego dozwolonych usług niebędących badaniem w Spółce;
- 5) opracowywanie polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania;
- 6) opracowywanie polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem;
- 7) określanie procedury wyboru firmy audytorskiej przez Spółkę;
- 8) przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji dotyczących wyboru biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie sprawozdań finansowych Spółki. Rekomendacja powinna spełniać wymogi wykazane w rozporządzeniu UE oraz ustawie o biegłych rewidentach;
- 9) przedkładanie Radzie Nadzorczej oraz Zarządowi zaleceń mających na celu zapewnienie rzetelności procesu sprawozdawczości finansowej w Spółce.

W ramach czynności nadzoru dotyczących sprawozdawczości finansowej, Komitet Audytu w szczególności:

- 1) analizuje przedstawiane przez Zarząd informacje dotyczące istotnych zmian w rachunkowości lub sprawozdawczości finansowej oraz szacunkowych danych lub ocen, które mogą mieć istotne znaczenie dla sprawozdawczości finansowej Spółki,
- 2) otrzymuje informacje dotyczące harmonogramu badania sprawozdań finansowych Spółki,
- 3) dokonuje analizy sprawozdania dodatkowego dla Komitetu, o którym mowa w art. 11 rozporządzenia UE i omawia treść tego sprawozdania z firmą audytorską przeprowadzającą badanie sprawozdań finansowych Spółki,
- 4) przedstawia Radzie Nadzorczej rekomendacje w sprawie zatwierdzenia zbadanego przez audytora rocznego sprawozdania finansowego,
- 5) monitoruje poprawność, kompletność i rzetelność informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych Spółki oraz terminowość procesu sprawozdawczości,
- 6) dokonuje przeglądu efektywności procesu badania sprawozdania finansowego oraz odpowiedzi Zarządu na udzielone w toku tego procesu rekomendacje.

W ramach czynności nadzoru dotyczących kontroli wewnętrznej Komitet Audytu bada w szczególności:

- 1) adekwatność prowadzonych przez Zarząd systemów identyfikacji, monitorowania i zmniejszania zagrożeń dla działalności Spółki,
- 2) systemy kontroli wewnętrznej w celu zapewnienia zgodności z przepisami i wewnętrznymi regulacjami oraz procedury zapewniające efektywne działanie tych systemów,
- 3) efektywność audytu wewnętrznego oraz dostępność odpowiednich źródeł informacji i ekspertyz celem zapewnienia odpowiedniego reagowania na wskazówki i zalecenia audytorów zewnętrznych,

4) przestrzeganie dyscypliny finansowej i właściwe funkcjonowanie systemów redukujących możliwość powstania nieprawidłowych zjawisk w funkcjonowaniu Spółki.

12. Informacje dodatkowe dot. Komitetu Audytu.

- **wskazanie osób spełniających ustawowe kryteria niezależności**

Okres od 01.01.2019 r. do 24.06.2019 r.:

Kryteria niezależności w rozumieniu przepisów ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, zgodnie ze złożonymi Spółce oświadczeniami, spełniali w ww. okresie następujący członkowie Komitetu Audytu: Aleksander Gaczek, Janusz Paruzel, Piotr Regulski oraz Michał Rogatko.

Okres od 04.07.2019 r. do 31.12.2019 r.:

Kryteria niezależności w rozumieniu przepisów ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, zgodnie ze złożonymi Spółce oświadczeniami, spełniali w ww. okresie następujący członkowie Komitetu Audytu: Aleksander Gaczek, Marek Kaczyński oraz Janusz Paruzel.

- **wskazanie osób posiadających wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych, ze wskazaniem sposobu ich nabycia**

Okres od 01.01.2019 r. do 24.06.2019 r.:

Kryterium dotyczące posiadania wiedzy i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych w rozumieniu przepisów ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, zgodnie ze złożonymi Spółce oświadczeniami, spełniali w ww. okresie następujący członkowie Komitetu Audytu: Aleksander Gaczek, Janusz Paruzel, Piotr Regulski, Michał Rogatko oraz Michał Tatarek.

Okres od 04.07.2019 r. do 31.12.2019 r.:

Kryterium dotyczące posiadania wiedzy i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych w rozumieniu przepisów ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, zgodnie ze złożonym Spółce oświadczeniem, spełniał w ww. okresie wyłącznie Przewodniczący Komitetu Audytu Pan Janusz Paruzel.

- **wskazanie osób posiadających wiedzę i umiejętności z zakresu branży, w której działa emitent, ze wskazaniem sposobu ich nabycia**

Okres od 01.01.2019 r. do 24.06.2019 r.:

Kryterium dotyczące posiadania wiedzy i umiejętności z zakresu branży, w której działa emitent, ze wskazaniem sposobu ich nabycia spełniali w ww. okresie następujący członkowie Komitetu Audytu: Aleksander Gaczek, Janusz Paruzel, Piotr Regulski, Michał Rogatko oraz Michał Tatarek.

Okres od 04.07.2019 r. do 31.12.2019 r.:

Kryterium dotyczące posiadania wiedzy i umiejętności z zakresu branży, w której działa emitent, ze wskazaniem sposobu ich nabycia, zgodnie ze złożonym Spółce oświadczeniem, spełniali w ww. okresie następujący członkowie Komitetu Audytu: Aleksander Gaczek, Janusz Paruzel, Paweł Sulecki, oraz Michał Tatarek.

Poniżej przedstawiamy informacje dotyczące posiadanego wykształcenia oraz przebiegu pracy zawodowej członków Komitetu Audytu pełniących funkcje w 2019 r.

Janusz Paruzel – Przewodniczący Komitetu Audytu

Posiada wykształcenie wyższe ekonomiczne – ukończył Szkołę Główną Handlową w Warszawie na kierunku Handel Zagraniczny. Posiada uprawnienia do zasiadania w radach nadzorczych spółek Skarbu Państwa. Ukończył szereg szkoleń i kursów w zakresie zarządzania, finansów i księgowości, prawa spółek oraz handlu i marketingu. Doświadczenie zawodowe to m.in: Pepsico Trading, Grupa Lubawa S.A., Len S.A., Miranda S.A., Fabryka Firanek Wisan S.A., Dominet (Fortis) Bank o/Stalowa Wola, Siarkopol Tarnobrzeg Sp. z o.o., Grupa TAURON Polska Energia.

Aleksander Gaczek - Członek Komitetu Audytu

Uzyskał absolutorium na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego. Posiada uprawnienia do zasiadania w radach nadzorczych spółek Skarbu Państwa oraz doświadczenie zawodowe m.in. w następujących podmiotach: Katowickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Maszynami Budownictwa Miejskiego, Centrum Eksportowe „SIMPEX”, Aqua Park Katowice Sp. z o.o., Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. (Pełnomocnik Zarządu). Zasiadał także w radach nadzorczych następujących podmiotów: Fundusz Górnośląski, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze, Katowickie Wodociągi S.A., Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mysłowicach.

Marek Kaczyński – Członek Komitetu Audytu

Pan Marek Kaczyński jest absolwentem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Posiada tytuł radcy prawnego, aplikację radcowską ukończył w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Katowicach. Ukończył ponadto Kolegium Zarządzania i Finansów – Podyplomowe Studia Menedżerskie Oparte Na Strukturze Programu MBA w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

Doświadczenie zawodowe to m.in.: IAC Equity I S.A, Organic Life S.A., Mostostal Zabrze S.A., Hydrapres S.A., Ignis Avem Capital S.A., Autokopex sp. z o.o., Kancelaria Radcy Prawnego Marek Kaczyński, KOPEX S.A., KOPEX Finance&Restructuring sp. z o.o., PBSZ 1 Sp. z o.o., KOPEX Construction Sp. z o.o., KOPEX MIN-LIV d.o.o., KOPEX MIN d.o.o., Elgór+Hansen S.A., KOPEX Foundry Sp. z o.o., Hansen Sicherheitstechnik AG, Węgliki Spiekane Baildonit Sp. z o.o., Śląskie Towarzystwo Wiertnicze DALBIS Sp. z o.o., KOPEX – Przedsiębiorstwo Budowy Szybów S.A., Fabryka Maszyn i Urządzeń TAGOR S.A., Kopex Machinery S.A. Kopex Hydraulika Siłowa Sp. z o.o., KOPEX EX-COAL Sp. z o.o., KOPEX – EKO

Sp. z o.o., Energia w kogeneracji EWK S.A. oraz Machcińska, Lampart i Partnerzy-Kancelaria Radców Prawnych Sp.p. w Zabrzu.

Paweł Sulecki - Członek Komitetu Audytu

Ukończył Wydział Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego (licencjat) oraz zarządzanie małymi i średnimi przedsiębiorstwami w Wyższej Szkole Zarządzania i Marketingu (tytuł magistra). Posiada uprawnienia do zasiadania w radach nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa. Doświadczenie zawodowe: ARP S.A., POLANEX Sp. z o.o., Ad Notam Polska Sp. z o.o., CREOTECH S.A., Fujifilm Polska Distribution Sp. z o.o. oraz Fujitsu General Poland FGP Sp. z o.o.

Michał Tatarek - Członek Komitetu Audytu

Posiada wykształcenie wyższe, jest absolwentem Wyższej Szkoły Ubezpieczeń i Bankowości w Warszawie, kierunku finanse i bankowość, w zakresie usługi finansowe. Związany z AGORA S.A., Browarem Męcka Wola/k. Sieradza, inwestor na rynku nieruchomości i na GPW. Od wielu lat jest akcjonariusz RAFAMET S.A., od 2006 r. posiada powyżej 5% kapitału Emitenta.

Michał Rogatko – były Przewodniczący Komitetu Audytu

Absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego SGPiS (Szkoła Główna Handlowa). Ukończył również kursy podyplomowe, m.in.: International Trade Education Course w Churchill College, Cambridge (Wielka Brytania) oraz studium zarządzania Management Development Programme organizowane przez Swedish Institute of Management Foundation przy Stockholm School of Economics (Szwecja, Belgia), a także studia doktoranckie w Kolegium Zarządzania i Finansów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Jest specjalistą w zakresie nadzoru korporacyjnego. Pracował lub doradzał w firmach międzynarodowych i krajowych o zasięgu międzynarodowym, w tym również w spółkach giełdowych, takich jak: Rolimpex S.A., Alima-Gerber S.A., Leroy-Merlin, Oriflame Poland, Zepter International, Kross S.A., Emax S.A., ComputerLand S.A., Sygnity S.A., Kopex S.A., Autokopex Sp. z o.o. i w innych. Zasiada w radach nadzorczych spółek giełdowych: Hydrapres S.A., Mostostal Zabrze.

Piotr Regulski – były Członek Komitetu Audytu

Jest absolwentem Wydziału Inżynierji – Ekonomicznego Przemysłu Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu. Posiada dyplom ukończenia kursu dla kandydatów na członków Rad Nadzorczych w Spółkach Skarbu Państwa oraz uprawnienia syndyka masy upadłościowej. Związany z "RUCH" S.A., Impel Cleaning Sp. z o.o., MCX Systems Sp. z o.o., Grupą Impel, Impel Volleyball S.A.

- **informacja czy na rzecz emitenta były świadczone przez firmę audytorską badającą jego sprawozdanie finansowe dozwolone usługi niebędące badaniem i czy w związku z tym dokonano oceny niezależności tej firmy audytorskiej oraz wyrażano zgodę na świadczenie tych usług**

Na rzecz Emitenta nie były świadczone przez firmę audytorską UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k., badającą jego sprawozdanie finansowe, dozwolone usługi niebędące badaniem.

- **główne założenia opracowanej polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania oraz polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem**

„Polityka i procedura wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania ustawowego sprawozdań finansowych RAFAMET S.A. i Grupy Kapitałowej RAFAMET oraz polityka świadczenia przez firmę audytorską, podmiot powiązany z firmą autorską lub członka jego sieci dozwolonych usług niebędących badaniem” została przyjęta przez Komitet Audytu uchwałą nr 1/X/2017 z dnia 20.10.2017 r.

Polityka wyboru firmy audytorskiej

Wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych dokonuje Rada Nadzorcza, działając na podstawie rekomendacji Komitetu Audytu. Rada Nadzorcza dokonuje wyboru firmy audytorskiej przy uwzględnieniu zasady bezstronności i niezależności tego podmiotu.

Rekomendacja, a następnie wybór firmy audytorskiej winny być dokonywane z uwzględnieniem poniższych wytycznych:

- 1) cena usługi,
- 2) doświadczenie podmiotu w badaniu sprawozdań finansowych jednostek zainteresowania publicznego oraz badaniu sprawozdań finansowych jednostek o podobnej do podmiotów Grupy Kapitałowej branży i profilu działalności,
- 3) doświadczenie podmiotu w badaniu sprawozdań finansowych spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.,
- 4) zapewnienie świadczenia wymaganego zakresu usług,
- 5) przeprowadzenie badania w terminach określonych przez Spółkę,
- 6) pozycja podmiotu uprawnionego na rynku usług audytorskich.

Maksymalny czas nieprzerwanego trwania zleceń badań ustawowych przeprowadzanych przez tę samą firmę audytorską lub firmę audytorską powiązaną z tą firmą audytorską lub jakiegokolwiek członka sieci działającej w państwach Unii Europejskiej, do której należą te firmy audytorskie, nie może przekraczać 5 lat. Kluczowy biegły rewident nie może przeprowadzać badania ustawowego w podmiotach Grupy Kapitałowej przez okres dłuższy niż 5 lat. Kluczowy biegły rewident może ponownie przeprowadzać badanie ustawowe po upływie co najmniej 3 lat od zakończenia ostatniego badania ustawowego.

Pierwsza umowa o badanie sprawozdania finansowego jest zawierana z firmą audytorską na okres nie krótszy niż dwa lata z możliwością przedłużenia na kolejne co najmniej dwuletnie okresy. Koszty przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego ponosi badana jednostka.

Procedura wyboru firmy audytorskiej

Zapytanie ofertowe dotyczące wyboru firmy audytorskiej do ustawowego badania sprawozdania finansowego RAFAMET S.A. i ustawowego badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej RAFAMET sporządza Główny Księgowy RAFAMET S.A., w porozumieniu z Komitetem Audytu.

Następnie zapytania ofertowe kieruje do wybranych podmiotów spełniających wymagania dotyczące obowiązkowej rotacji podmiotu uprawnionego do badania i kluczowego biegłego rewidenta. Główny Księgowy odpowiadając na zapytania podmiotów uprawnionych do badania biorących udział w procedurze wyboru, przygotowuje dokumentację przetargową oraz prowadzi negocjacje z zainteresowanymi oferentami.

Złożone oferty Spółka przedkłada Komitetowi Audytu, zaś Komitet Audytu przedstawia Radzie Nadzorczej rekomendację, w której:

- 1) wskazuje firmę audytorską, której proponuje powierzyć badanie ustawowe,
- 2) oświadcza, że rekomendacja jest wolna od wpływów stron trzecich,
- 3) stwierdza, że Spółka nie zawarła umów zawierających klauzule, o których mowa w art. 66 ust. 5a ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

W następstwie przedłożonej przez Komitet Audytu rekomendacji Rada Nadzorcza dokonuje wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. Jeżeli decyzja Rady Nadzorczej w zakresie wyboru firmy audytorskiej odbiega od rekomendacji Komitetu Audytu, Rada Nadzorcza uzasadnia przyczyny niezastosowania się do rekomendacji Komitetu Audytu oraz przekazuje takie uzasadnienie do wiadomości organu zatwierdzającego sprawozdanie finansowe.

Rada Nadzorcza dokonuje wyboru firmy audytorskiej do końca II kwartału roku obrotowego, za który będzie badane sprawozdanie finansowe. Informacja o wyborze firmy audytorskiej przekazywana jest do publicznej wiadomości.

Polityka świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem

Firma audytorska przeprowadzająca ustawowe badanie lub podmiot powiązany z tą firmą audytorską, ani żaden z członków sieci, do której należy firma audytorska nie świadczą bezpośrednio ani pośrednio na rzecz Spółki ani podmiotów Grupy Kapitałowej żadnych zabronionych usług niebędących badaniem sprawozdań finansowych ani czynnościami rewizji finansowej. Usługami zabronionymi nie są:

- 1) usługi, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających,
- 2) usługi:
  - a) przeprowadzania procedur należytej staranności (due dilligence) w zakresie kondycji ekonomiczno-finansowej,
  - b) wydawania listów poświadczających,
    - wykonywane w związku z prospektem emisyjnym Spółki, przeprowadzane zgodnie z krajowym standardem usług pokrewnych i polegające na przeprowadzaniu uzgodnionych procedur,
- 3) usługi atestacyjne w zakresie informacji finansowych pro forma, prognoz wyników lub wyników szacunkowych, zamieszczane w prospekcie emisyjnym Spółki,
- 4) badanie historycznych informacji finansowych do prospektu, o którym mowa w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 809/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. wykonującym dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu

- Europejskiego i Rady w sprawie informacji zawartych w prospektach emisyjnych oraz formy, włączenia przez odniesienie i publikacji takich prospektów emisyjnych oraz rozpowszechniania reklam,
- 5) weryfikacja pakietów konsolidacyjnych,
  - 6) potwierdzanie spełnienia warunków zawartych umów kredytowych na podstawie analizy informacji finansowych pochodzących ze zbadanych przez daną firmę audytorską sprawozdań finansowych,
  - 7) usługi atestacyjne w zakresie sprawozdawczości dotyczącej ładu korporacyjnego, zarządzania ryzykiem oraz społecznej odpowiedzialności biznesu,
  - 8) usługi polegające na ocenie zgodności informacji ujawnianych przez instytucje finansowe i firmy inwestycyjne z wymogami w zakresie ujawniania informacji dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zmiennych składników wynagrodzeń,
  - 9) poświadczenia dotyczące sprawozdań lub innych informacji finansowych przeznaczonych dla organów nadzoru, rady nadzorczej lub innego organu nadzorczego Spółki lub właścicieli, wykraczające poza zakres badania ustawowego i mające pomóc tym organom w wypełnianiu ich ustawowych obowiązków.

Świadczenie usług, o których mowa powyżej, możliwe jest jedynie w zakresie niezwiązanym z polityką podatkową Spółki, po przeprowadzeniu przez Komitet Audytu oceny zagrożeń i zabezpieczeń niezależności, o której mowa w art. 69-73 ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym i wyrażaniu przez Komitet Audytu zgody na świadczenie tychże dozwolonych usług.

- **informacja czy rekomendacja dotycząca wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania spełniała obowiązujące warunki, a w przypadku gdy wybór firmy audytorskiej nie dotyczył przedłużenia umowy o badanie sprawozdania finansowego - czy rekomendacja ta została sporządzona w następstwie zorganizowanej przez emitenta procedury wyboru spełniającej obowiązujące kryteria**

Procedura wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania sprawozdań Emitenta i jego Grupy Kapitałowej została rozpoczęta przed wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 11.05.2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym oraz przed przyjęciem przez Komitet Audytu RARAFMET S.A. w dniu 20.10.2017 r. „Polityki i procedury wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania ustawowego sprawozdań finansowych RAFAMET S.A. i Grupy Kapitałowej RAFAMET oraz polityki świadczenia przez firmę audytorską, podmiot powiązany z firmą autorską lub członka jego sieci dozwolonych usług niebędących badaniem”.

Rada Nadzorcza dokonała w dniu 22.05.2019 r. wyboru firmy UHY ECA Audyt Sp. z o.o. Sp. k. (31-523 Kraków, ul. Moniuszki 50), jako podmiotu uprawnionego do badania i przeglądu za rok 2019 i 2020 następujących sprawozdań finansowych:

- 1) półrocznego sprawozdania finansowego Spółki za półrocze zakończone 30 czerwca,
- 2) półrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej za półrocze zakończone 30 czerwca,
- 3) rocznego sprawozdania finansowego Spółki,
- 4) rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej.

Emitent korzystał z usług tej firmy przy badaniu i przeglądzie sprawozdań finansowych za lata 2017 i 2018.

- **liczba odbytych posiedzeń Komitetu Audytu**

W okresie sprawozdawczym Komitet Audytu odbył cztery posiedzenia w następujących terminach:

- 17.01.2019 r.,
- 02.04.2019 r.,
- 24.04.2019 r.,
- 22.05.2019 r.,
- 06.09.2019 r.,
- 03.12.2019 r.

13. Opis polityki różnorodności.

Elementy polityki różnorodności nie zostały w Spółce sformalizowane w postaci dokumentu polityki różnorodności w odniesieniu do władz spółki oraz jej kluczowych menedżerów. Udział poszczególnych osób w wykonywaniu funkcji zarządczych, nadzorczych i kierowniczych w strukturach spółki jest uzależniony przede wszystkim od kompetencji, kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Funkcje członków organu zarządzającego i nadzorczego powierzone zostały konkretnym osobom niezależnie od ich płci, kierunku wykształcenia czy wieku, ale według merytorycznego przygotowania oraz doświadczenia tych osób.

Pomimo braku sformalizowanej polityki różnorodności działania w obszarze zarządzania kadrami uwzględniają kluczowe elementy różnorodności, które naszym zdaniem pozwalają na wybór kandydatów zapewniających efektywną realizację strategii oraz rozwój Spółki, począwszy od najniższego, a skończywszy na najwyższym szczeblu zarządzania. RAFAMET S.A. dokłada starań, aby stosowane były zasady równego traktowania i zarządzania różnorodnością w miejscu pracy, a szczególnie w obszarze rekrutacji, wynagrodzeń, awansów, dostępu do szkoleń, ochrony przed mobbingiem oraz ochrony przed nieuzasadnionym zwolnieniem.

OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

Niniejsze oświadczenie stanowi realizację art. 49b ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U.2019.351 t.j.) i obejmuje informacje niefinansowe dotyczące Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. za okres od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r.

Oświadczenie zostało sporządzone w oparciu o dane niefinansowe zidentyfikowane, przy uwzględnieniu istotności poszczególnych obszarów dla Emitenta oraz jego interesariuszy, których wyboru dokonano na podstawie ich oddziaływania na Spółkę.

Grupy interesariuszy zidentyfikowane jako istotne dla Spółki
1. Klienci 2. Pracownicy 3. Inwestorzy 4. Społeczność lokalna
Zagadnienia niefinansowe zidentyfikowane jako istotne dla Spółki
OBSZAR ŚRODOWISKO NATURALNE
1. Woda 2. Ścieki 3. Odpady 4. Emisja do atmosfery 5. Hałas 6. Obszary chronione 7. Energia i paliwa
OBSZAR SPOŁECZNY I PRACOWNICZY
1. Zatrudnienie 2. Wynagrodzenia 3. Środowisko pracy 4. Równość i różnorodność 5. Dialog społeczny 6. Bezpieczeństwo i higiena pracy 7. Rozwój i edukacja 8. Społeczności lokalne i zaangażowanie społeczne 9. Bezpieczeństwo produktów i ich użytkowników
OBSZAR POSZANOWANIE PRAW CZŁOWIEKA I PRZECIWDZIAŁANIE KORUPCJI

OBSZAR ZARZĄDCZY

1. Model biznesowy RAFAMET S.A.

Głównym przedmiotem działalności Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. jest produkcja obrabiarek, działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji obrabiarek oraz obróbka mechaniczna elementów metalowych. Obecna działalność RAFAMET S.A. to przede wszystkim produkcja sterowanych numerycznie obrabiarek skrawających specjalizowanych dla kolejnictwa, w szczególności obrabiarek do reprofilowania kół zestawów kołowych pojazdów szynowych oraz wielkogabarytowych obrabiarek jednostkowych typu tokarki pionowe i poziome oraz frezarki bramowe, w tym typu gantry.

Strategia działania RAFAMET S.A. nie wprowadza żadnych ograniczeń politycznych, geograficznych czy klimatycznych co do rynków zbytu poza wynikającymi z kryteriów przyjmowanych przez społeczność międzynarodową, które mają na celu utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa światowego.

RAFAMET S.A. funkcjonuje w środowisku rynkowym, które charakteryzuje się ograniczoną liczbą konkurujących podmiotów. Biorąc jednak pod uwagę niszowy charakter prowadzonej działalności i stosunkowo niewielki rozmiar rynku zagrożenie konkurencyjne (głównie ze strony firm niemieckich, włoskich i hiszpańskich posiadających ugruntowaną światową reputację, zasoby finansowe na prace badawczo-rozwojowe i marketing) należy uznać za porównywalne z innymi sektorami przemysłu maszynowego.

Niektóre technologie stosowane przez RAFAMET S.A. do produkcji są unikalne w skali kraju i świata. Są rezultatem prac B+R, efektem idei pracowników firmy, sugestii klientów i dostawców oraz stałej modernizacji istniejących produktów.

Obecne ścieżki strategicznego rozwoju Spółki zakładają rozwój organiczny pomijający potencjalne możliwości ekspansji poprzez przejęcia i fuzje. Odrzucono również koncepcje skracania łańcucha dostaw i przejmowania dostawców jako nieodpowiednią dla RAFAMET S.A. Wyzwaniem rozwojowym dla Spółki jest rozbudowa bazy kooperacyjnej w zakresie pozyskiwania usług bezpośrednio i pośrednio produkcyjnych oraz zagwarantowanie stabilnych dostaw komponentów i podzespołów maszynowych.

Firma otwiera się na pracowników z zagranicy, w tym przede wszystkim z Ukrainy i Białorusi. Kierunkiem działań, który Spółka chce rozwijać jest stopniowa rezygnacja z dostaw na niektóre rynki (np. Chiny, Indie) wybranych części i podzespołów możliwych do zakupu na rynkach lokalnych przez klienta lub partnera biznesowego.

Spółka widzi potrzebę powiększenia potencjału własnych biur konstrukcyjnych i technologicznych w celu zapewnienia potencjału innowacyjnego kreowania wyrobów. Spółka będzie otwarta na współpracę z wyspecjalizowanymi biurami inżynieryjnymi w kraju i zagranicą oraz jednostkami naukowymi.

Unikalna technologia, wysoka jakość oferowanych produktów, w tym w zakresie zgodności wymiarowej wyrobu z wymaganiami geometrycznej specyfikacji produktu (GSP), wysoki poziom kwalifikacji pracowniczych, a także duża elastyczność rynkowa oraz krótkie terminy dostaw i dobra obsługa posprzedażowa, tworzą katalog przewag konkurencyjnych Spółki pozwalających na zajmowanie specyficznej niszy rynkowej, ale i osiągnięcie na niej pozycji czołowego gracza światowego. Zagadnienia te są jednak obszarami, które warto i trzeba poprawiać szukając w nich dalszych przewag konkurencyjnych, jak i kierunków optymalizacji kosztów działania.

Analiza wewnętrzna potencjału strategicznego organizacji wskazuje, że wysoka jakość produktów i dostosowanie ich do specyficznych potrzeb konkretnego klienta oraz pozycja i image firmy to czynniki budujące na dzień dzisiejszy znaczącą pozycję rynkową firmy, pomimo średniej oceny efektywności czy ochrony własności przemysłowej.

Spółka jako zasadę działania przyjmuje koncentrację na działaniach gwarantujących stałe osiągnięcie rentowności produkcji, utrzymywanie zdolności wytwórczych na wysokim poziomie oraz rozwój zdolności do kreowania innowacyjnego zrównoważonego rozwoju.

Misją firmy jest: „Sprzedaż wyrobów i usług o jakości spełniającej oczekiwania Klientów przy zachowaniu bezpiecznych warunków pracy i szacunku dla środowiska naturalnego.”

Wizja firmy określa pozycję rynkową, finansową i organizacyjną Spółki w głównych obszarach jej aktywności biznesowej w następujący sposób:

- utrzymanie pozycji czołowego światowego producenta obrabiarek do obróbki profili jezdnych kół pojazdów szynowych,
- odbudowa pozycji renomowanego dostawcy ciężkich tokarek poziomych marki Poręba,
- wzrastająca rentowność biznesu (wskaźnik opisany został poprzez poziom marży EBIDTA),
- innowacyjność asortymentowa i takie jej postrzeganie przez otoczenie,
- zrównoważony rozwój całej firmy również w aspekcie stabilnego, dobrze płatnego miejsca pracy, przy ciągłym minimalizowaniu szkodliwych wpływów działalności Spółki na środowisko oraz przy zapewnieniu bezpiecznych warunków pracy.

Tabela 28 Kluczowe wskaźniki efektywności.

Wskaźniki efektywności	2019	2018
Przychody ze sprzedaży (w tys. zł)	83 729	82 339
Ebitda	8 292	7 764
Marża Ebitda	9,90%	9,43%
Zysk netto (w tys. zł)	771	69

2. Ład zarządczy.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Fabryka Obrabiarek RAFAMET i wpisana została do rejestru handlowego w 2001 r. Od roku 2007 Spółka jest notowana na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie i zaliczana do sektora „Urządzenia mechaniczne”.

Spółka stosuje zasady ładu korporacyjnego zachowując standardy właściwego zarządzania, uregulowane w takich dokumentach jak: Statut RAFAMET S.A., Regulamin działania Zarządu, Regulamin Rady Nadzorczej, Regulamin Komitetu Audytu oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia. Ponadto Spółka stosuje „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”. Działania w tym zakresie pozwalają na właściwe rozłożenie odpowiedzialności w Spółce oraz ściśle określenie funkcji jej kluczowych organów, co przekłada się na proces podejmowania decyzji zarządczych.

Funkcjonujący w RAFAMET S.A. Zintegrowany System Zarządzania to udokumentowany i spójny system spełniający od 1996 roku wymagania normy ISO 9001 w zakresie jakości, a od 2011 roku dodatkowo wymagania normy ISO 14001 w zakresie ochrony środowiska oraz normy PN-N-18001 w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. W 2017 r. dostosowano zintegrowany system zarządzania do nowych norm: ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015, a międzynarodowa jednostka certyfikująca Bureau Veritas Certification przeprowadziła recertyfikację systemu i w 2019 roku potwierdziła jego skuteczność.

Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. w 2019 roku przeprowadziło audit nadzoru funkcjonującego w RAFAMET S.A. Wewnętrznego Systemu Kontroli i oceniło zgodność z wymaganiami zawartymi w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 29.11.2000 r. o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. System ten reguluje zasady obrotu z zagranicą towarami o znaczeniu strategicznym, określa sposób ewidencji eksportu, importu i tranzytu, wymaga poznania i weryfikacji zagranicznego partnera, dokładnego określenia parametrów technicznych towaru będącego przedmiotem obrotu oraz posiadania wiedzy na temat właściwego wykorzystania towaru. Posiadając własny Wewnętrzny System Kontroli będący fragmentem szerszego systemu łączącego polskie przedsiębiorstwa, polskie instytucje rządowe i organizacje międzynarodowe ustalające reguły i zasady handlu, RAFAMET S.A. jest w stanie chronić swój handlowy interes oraz swój wizerunek w oczach partnerów zagranicznych.

3. Zarządzanie ryzykiem.

Zarząd Emitenta identyfikuje i monitoruje następujące ryzyka zewnętrzne i wewnętrzne, mogące wpływać na Spółkę:

Ryzyko wynikające z COVID-19

Wymienione poniżej ryzyka i zagrożenia prowadzenia działalności przez Emitenta w roku 2020 będą większe niż opisano poniżej lub niewiadome do oszacowania czy przewidzenia już obecnie w następstwie sytuacji umownie nazywanej w tym Rozdziale jako „COVID-19”, tj. jako skutek działań zmierzających do powstrzymywania rozprzestrzeniania się koronawirusa SAR2-COV-19 (kwarantanny pracowników, przerwy w dostawach materiałów oraz podzespołów kooperacyjnych) lub jako następstwo sytuacji epidemiologicznej w Spółce lub u poddostawców (powstrzymywanie się od pracy).

Ryzyko konkurencji

Charakter prowadzonej działalności Emitenta i stosunkowo niewielki rozmiar rynku powodują, iż zagrożenie konkurencyjne należy uznać za porównywalne z innymi sektorami przemysłu maszynowego. Największe zagrożenie konkurencyjne występuje ze strony firm włoskich, niemieckich, hiszpańskich i czeskich, które posiadają wieloletnie doświadczenie w działalności na rynku światowym i ugruntowaną pozycję. Istotnym czynnikiem przewagi konkurencyjnej – w ocenie Emitenta – jest elastyczność i szybkość dostosowania oferty produkcyjnej do specyficznych wymogów poszczególnych odbiorców. Istotnym elementem konkurencyjności jest także skuteczne rozpoznanie rynku ostatecznych odbiorców-użytkowników obrabiarek. Emitent w swoich działaniach handlowych na rynkach międzynarodowych korzysta z usług pośredników handlowych i lokalnych agentów, zatem potencjalnym czynnikiem ryzyka jest nietrafny dobór agenta na obsługiwany rynku i ewentualne konsekwencje w zakresie skutecznego konkurowania na danym rynku. Zamknięcie lub ograniczenia swobodnego przepływu towarów i ludzi w następstwie COVID-19 może powodować przedkładanie przez klientów lokalnych dostaw nad zagranicznymi na wybranych rynkach sprzedaży obrabiarek.

Ryzyko dotyczące specyfiki działalności operacyjnej i charakteru produktów Emitenta

Produkcja RAFAMET S.A. ma charakter jednostkowy lub małoseryjny, a zawierane kontrakty charakteryzują się wysoką wartością jednostkową i długim czasem realizacji, co stwarza potencjalne zagrożenie związane z relatywnie wysokim wpływem pojedynczych kontraktów na wyniki finansowe oraz ryzyko niepełnej i nieterminowej realizacji płatności za produkt. Celem minimalizacji powyższego ryzyka w kontraktach stosowany jest etapowy tryb płatności. W przypadku kontrahentów z rynków charakteryzujących się małą wiarygodnością wykorzystywane są akredytywy bankowe. Corocznie istotna część produktów Spółki kierowana jest do odbiorców, których właścicielami są podmioty państwowe (w segmencie kolejowym). Emitent jest w stanie wytwarzać zróżnicowany asortyment obrabiarek, jednakże struktura posiadanego parku maszynowego generalnie jest dostosowana do produkcji obrabiarek o średnich gabarytach (kolejnictwo) oraz wielkogabarytowych (zaplecze przemysłu energetycznego). W przypadku znaczącej zmiany

w strukturze popytu na rzecz obrabiarek wielkogabarytowych ograniczeniem w sferze produkcji może być obróbka dużych elementów i ich montaż.

Jednostkowy i małoseryjny charakter produkcji i ograniczenia w elastyczności dostosowania struktury produkcji do zmian popytu mogą powodować wahania przychodów ze sprzedaży i rentowności osiąganą przez Emitenta.

Istotne ryzyko związane jest także z pozyskiwaniem, w skorelowany sposób z procesem produkcyjnym i cyklem finansowania produkcji niektórych istotnych komponentów takich jak: łożyska wielkogabarytowe czy ciężkie odlewy.

Istotnym czynnikiem ryzyka może stać się skumulowanie zamówień od klientów, co może wpływać na czas realizacji zamówienia. Głównym czynnikiem mającym wpływ na czas produkcji pozostaje wydajność spółki zależnej Emitenta – ODLEWNI RAFAMET Sp. z o.o. W celu ograniczenia tego ryzyka RAFAMET S.A. podjął działania, mające na celu zwiększenie mocy produkcyjnych odlewni oraz zmianę profilu produkcji tej spółki, polegające na odejściu od produkcji detali lekkich na rzecz skoncentrowania się na produkcji detali ciężkich żeliwa szarego i sferoidalnego oraz wprowadzenia na większą skalę produkcji odlewów w oparciu o technologię Lost Foam.

W przypadku przerywania lub przerwania przez COVID-19 międzynarodowego łańcucha dostaw mogą wystąpić przerwy w dostawach towarów osiągalnych z preferowanych rynków i trudności w utrzymaniu rytmu pracy maszyn i ludzi.

Ryzyko rynków zbytu

Emitent sprzedaje produkty głównie na rynkach zagranicznych, w krajach o zróżnicowanej sytuacji makroekonomicznej. Cykl zakupów produktów Emitenta wiąże się co prawda bardziej z koniecznością odnawiania parku maszynowego użytkowników i nie jest bezpośrednio powiązany z bieżącą koniunkturą, ale dłuższe pogorszenie sytuacji makroekonomicznej w danym kraju stanowi zagrożenie dla uzyskiwania stabilnych przychodów i marż na danym rynku. Emitent prowadzi swoją działalność handlową także na rynkach o podwyższonym ryzyku politycznym i w krajach, wobec których społeczność międzynarodowa wprowadziła ograniczenia swobody obrotu. Zaostrzenie sytuacji politycznej i konieczność uzyskiwania licencji eksportowej stanowią zatem czynnik ryzyka.

Sygnaly dochodzące z rynków zagranicznych oraz krajowego nie wskazują na szybką poprawę sytuacji związanej z COVID-19, co powoduje, że perspektywa stabilnego wzrostu rynku sprzedaży obrabiarek ciężkich na świecie jest wątpliwa. Dlatego uważamy, że rok 2020 będzie okresem wyjątkowo trudnym w aspekcie precyzyjnego lokowania zdolności produkcyjnych i ludzkich oraz selekcjonowania wypłacalnych płatników. Obawy stagnacyjne w gospodarce światowej są uzasadnione, w tym dotyczące gospodarki europejskiej, co dodatkowo może wzmacniać walkę cenową pomiędzy firmami konkurującymi o spadające wolumeny zamówień, co z kolei musi powodować spadek rentowności wyrobów.

Ryzyko kursowe

Wysoki udział sprzedaży eksportowej w przychodach Emitenta generuje wysokie ryzyko kursowe, szczególnie istotne w przypadku kontraktów zawartych na dłuższe okresy czasu. Dla ograniczenia ryzyka kontraktów z odbiorcami z krajów o mniej stabilnych walutach, umowy zawierane są w EUR lub USD. Na

ograniczenie ryzyka kursowego wpływa realizacja zakupów komponentów i materiałów w walutach sprzedaży wyrobów gotowych (materiały importowane, denominowane stanowią około 37% wartości materiałów ogółem stosowanych w produkcji). Instrumentem ograniczania ryzyka kursowego może stać się zawieranie walutowych transakcji zabezpieczających. Produkcja RAFAMET S.A. w znacznym stopniu opiera się o komponenty, których ceny zależą od kursu EUR. Kompensowanie sprzedaży w EUR z zakupami komponentów do produkcji w EUR ogranicza ryzyko walutowe. Spółka posiada politykę zarządzania ryzykiem walutowym jednak ryzyko zawierania w 2020 transakcji zabezpieczających będzie szczególnie ryzykowne, gdyż Spółka nie będzie umiała precyzyjnie wskazywać przyszłych dat wpływu środków pieniężnych z tytułu realizacji kontraktów (częste, wielomiesięczne przesuwania odbiorów maszyn). Potencjalna ujemna wycena pozycji zabezpieczającej w danym momencie może być nieakceptowalnym ryzykiem ze strony Spółki, większym aniżeli podążanie za rynkiem walut na poziomach rozliczeniowych dla PLN / EUR wyższych aniżeli na dzień 31.12.2019 roku.

Ryzyko stóp procentowych

Działalność Emitenta w przypadku zwiększenia finansowania obcego może w przypadku wzrostu rynkowych stóp procentowych (mało prawdopodobne po obniżce stóp procentowych w marcu br. przez NBP) wiązać się ze zwiększonymi kosztami finansowymi z tytułu obsługi zaciągniętych zobowiązań.

Ryzyko współpracy z instytucjami finansowymi

W strukturze finansowania bieżącej działalności istotną rolę odgrywa finansowanie z wykorzystaniem kredytów bankowych. Istnieje ryzyko, że Spółka nie będzie w stanie wypełnić wszystkich warunków umów kredytowych (covenants). Wpływ COVID-19 na możliwość uzyskania uzgodnionych z bankami kowenantów jest jednoznacznie negatywny, jednak należy przyjąć, iż banki finansujące gospodarkę w okresie „kryzysu COVID-19” odstąpią od przestrzegania tych reguł. Powyższy czynnik może mieć jednak negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową oraz osiągnięte wyniki.

Ryzyko wzrostu cen materiałów zaopatrzeniowych

Wzrost cen materiałów zaopatrzeniowych w istotny sposób wpływać może na ryzyko wzrostu kosztów produkcji i kształtowania się rentowności, bowiem produkcja ma charakter materiałochłonny, a udział wyrobów hutniczych i komponentów w postaci części maszyn i urządzeń elektrotechnicznych w kosztach produkcji jest wysoki. Emitent zabezpiecza się przed zmianami cen importowanych materiałów zaopatrzeniowych wykorzystując tzw. hedging naturalny (dostawę dewiz pozyskanych z eksportu). Kolejnym sposobem na ograniczenie ryzyka wzrostu cen jest dokonywanie zakupu materiałów i usług do produkcji w oparciu o politykę kilku dostawców jednego materiału, usługi i towaru, co powoduje poprawne relacje rynkowe skutkujące możliwością oddziaływania w znacznym stopniu na poziom cen. W przypadku dostawców – monopolistów istnieje duże uzależnienie i mała możliwość oddziaływania na cenę. Rynek w okresie COVID-19 będzie charakteryzował się wzrostem cen, trudnymi warunkami finansowymi potencjalnych dostaw, brakiem gwarancji ich terminowości. Emitent jest firmą realizującą swoje kontrakty w długich terminach 8-12 miesięcy i jest sprzedawcą finalnym dóbr inwestycyjnych, który nie może realizować polityki stosowanej przez podwykonawców.

Ryzyko związane z otoczeniem makroekonomicznym

Otoczenie gospodarcze charakteryzujące się brakiem oznak możliwego wzrostu koniunktury światowej w branży obrabiarek ciężkich i stabilizacją ilości nowych zamówień na wyroby dla branży kolejowej produkowane przez Spółkę - to najważniejsze zewnętrzne czynniki wpływające na warunki funkcjonowania Emitenta. Ze względu na specyfikę produktów na poziom sprzedaży wpływa ogólne tempo wzrostu gospodarczego, a przede wszystkim poziom realizowanych inwestycji (zakupy nowych maszyn). Aktualna sytuacja ekonomiczna wpływa na spadek nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw, co przekłada się na spadek sprzedaży, osiągane wyniki i sytuację finansową. Pogorszenie globalnej sytuacji gospodarczej, w tym w następstwie COVID-19, w krótkiej perspektywie będzie miało negatywny wpływ a w długiej perspektywie może negatywnie oddziaływać na sytuację finansową odbiorców i przełożyć się na sytuację finansową Emitenta.

Ryzyko niestabilnego otoczenia prawnego

Istnieje ryzyko wdrożenia sankcji gospodarczych lub okresowego zamykania dostępu do niektórych rynków przez władze danego państwa lub społeczność międzynarodową na eksport wyrobów do wybranych państw świata lub wskazanych odbiorców, np. firm lub osób (przeciwdziałanie: dywersyfikacja rynków zbytu). Ryzyko dotyczy również wprowadzania okresowego zakazu przemieszczanie się ludzi (pracowników) pomiędzy krajami lub firmami.

Ryzyko niedostosowania się do wymogów w zakresie ograniczenia emisji

Zidentyfikowano ryzyko niespełnienia w niedługim czasie wymogów w zakresie emisji pyłów z obecnie eksploatowanej kotłowni węglowej (przeciwdziałanie: wspieranie działań mających na celu doprowadzenie gazu ziemnego do miasta Kuźnia Raciborska i budowa systemu ogrzewania hal fabrycznych w oparciu o ogrzewanie gazowe).

W ocenie Zarządu Spółka jest w średnim stopniu narażona na działanie opisanych czynników ryzyka i zagrożeń, z zastrzeżeniem, iż wpływ COVID-19 na działalność firmy w roku 2020 oraz na wyniki finansowe tego roku nie jest możliwy do oszacowania liczbowego już obecnie. Plan rzeczowo – finansowy roku 2020 będzie ulegał stałym zmianom jako rezultat wpływu COVID-19 na poszczególne obszary życia Spółki. Utrzymanie płynności finansowej firmy na przestrzeni poszczególnych miesięcy roku 2020 jest nadrzędnym, najważniejszym celem zarządczym firmy w dobie „COVID-19”, któremu to zostaną podporządkowane inne cele zarządcze, w tym poziom wyniku finansowego. Jego realizacja ma pozwolić na utrzymanie miejsc pracy w firmie gwarantujących utrzymanie zdolności produkcyjnych oraz rozwój RAFAMET S.A. w długim okresie.

Pozostałe ryzyka zewnętrzne i wewnętrzne, zidentyfikowane i monitorowane przez Zarząd Emitenta i mogące wpływać na Spółkę, opisane są w dalszej części niniejszego oświadczenia.

OBSZAR ŚRODOWISKO NATURALNE

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. opracowała, wdrożyła i utrzymuje Zintegrowany System Zarządzania obejmujący wszystkie regulacje wynikające z normy PN-EN ISO 9001:2015, PN-EN ISO 14001:2015 oraz PN-N18001:2004. Prowadzi działalność w oparciu o zasadę polityki zrównoważonego rozwoju, zakładającą świadome i odpowiednio ukształtowane relacje pomiędzy wzrostem gospodarczym, dbałością o środowisko naturalne oraz zdrowie człowieka. Świadoma wpływu prowadzonej działalności na środowisko naturalne działa w sposób dla środowiska przyjazny, realizując procesy ukierunkowane na doskonalenie metod zapobiegania negatywnym skutkom oddziaływania na środowisko. Elementem strategii działalności firmy jest utrzymanie i ciągle doskonalenie Systemu Zarządzania Środowiskowego, zgodnego z normą ISO 14001:2015. Przestrzegane są wymagania prawne i inne uregulowania środowiskowe, mające zastosowanie w prowadzonej działalności gospodarczej. Podejmowane są również działania mające na celu zahamowanie ewentualnych negatywnych wpływów wywieranych przez jakikolwiek aspekt działalności na środowisko naturalne.

Mając na celu realizację niniejszej polityki realizowane są następujące cele strategiczne:

- realizacja odpowiedniej, selekcyjnej gospodarki odpadami,
- minimalizacja ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza i wody,
- optymalizacja zużycia surowców i materiałów eksploatacyjnych i przeznaczonych do produkcji,
- eliminacja ryzyka wystąpienia awarii środowiskowych przez stały monitoring maszyn, urządzeń i instalacji.

Polityka środowiskowa realizowana jest w szczególności poprzez:

- stosowanie w procesach produkcyjnych surowców i technologii sprawdzonych pod względem bezpieczeństwa dla ludzi i środowiska,
- działania zmierzające do ochrony zasobów naturalnych poprzez ograniczanie zużycia papieru, wody, energii elektrycznej i paliw,
- doskonalenie procesów technologicznych, inwestycje i modernizacje urządzeń zmierzających do zmniejszenia szkodliwego wpływu na środowisko.

W firmie propaguje i przekazuje się systemowo pracownikom informacje na temat ochrony środowiska, motywując ich do zachowań proekologicznych. Kadra kierownicza na wszystkich szczeblach zarządzania firmy jest aktywnie zaangażowana w realizację strategicznych celów środowiskowych i monitoruje poziom ich realizacji. Wprowadzono szereg wewnętrznych regulacji oraz procedur zapewniających przestrzeganie obowiązujących norm w obszarze ochrony środowiska. Określono obszary wpływu na środowisko i zidentyfikowano wszystkie aspekty środowiskowe. Ustalono środki służące nadzorowi oraz doskonaleniu i weryfikacji działań dotyczących tych aspektów, które wywierają znaczący wpływ na środowisko. Na bieżąco śledzone są obowiązujące Spółkę ustawowe wymagania prawne i inne dotyczące ochrony środowiska i związane z prowadzoną działalnością gospodarczą firmy. W celu identyfikacji awarii dokonano podziału instalacji zakładu na węzły, które stanowiły podstawę do wykonania

analizy zagrożeń środowiskowych. W wyniku przeprowadzonej analizy został określony poziom ryzyka dla ważniejszych zagrożeń występujących w wytypowanych procesach. We wszystkich rozpatrywanych przypadkach ryzyko wystąpienia awarii określone zostało na poziomie średnim i niskim, wskazując w ten sposób, że wszystkie zastosowane środki zabezpieczające przed wystąpieniem awarii są wystarczające. Ocena ryzyka w obszarach środowiskowych została opracowana dla następujących instalacji i obszarów; kotłowni, hartowni, urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych, urządzeń spalinowych i gazowych, rozdzielni głównej i stacji transformatorowo-rozdzielczych, eksploatacji obrabiarek, gospodarki smarowniczej, transportu wyrobu, magazynów odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, serwisowania u klienta, magazynowania środków chemicznych, myjni do mycia, czyszczenia i odtłuszczania części, warsztatu ładowania wózków akumulatorowych, oczyszczalni ścieków, lakierni, poboru wód, podwykonawców świadczących usługi na terenie Spółki.

1. Woda.

Zakład prowadzi pobór wód z własnych ujęć, na które posiada pozwolenie wodno prawne, udzielone na pobór wód podziemnych na potrzeby technologiczno-produkcyjne i socjalno-bytowe. Racjonalne zarządzanie zużyciem wody w zakładzie realizowane jest poprzez kształtowanie świadomości poszanowania zużycia wody wśród zatrudnionych pracowników oraz prowadzenie systemu pomiaru wody w zakładzie. Ilości pobieranej wody ze studni są rejestrowane na wodomierzach zainstalowanych w obudowie każdej eksploatowanej studni, co umożliwi odpowiednią kontrolę w zakresie dotrzymywania warunków dyktowanych ich ustaloną wydajnością oraz warunkami pozwolenia wodnoprawnego. Pobierana woda wykorzystywana jest również do celów pitnych, w związku z tym prowadzone są systematyczne badania wody, zgodnie z wymaganiami w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Tabela 29 Kluczowe wskaźniki zużycia wody.

Zużycie wody	Ilość (tys.m ³)	
	2019	2018
Ogółem	27	32
Woda zużyta na cele socjalno-bytowe	12	14
Woda zużyta do celów produkcyjnych	15	18

2. Ścieki.

Na terenie zakładu powstają ścieki bytowe, deszczowe i przemysłowe ujmowane przez kanalizację ogólnospławną. Mieszaniny tych ścieków stanowiące ścieki przemysłowe, po oczyszczeniu w mechanicznej oczyszczalni ścieków odprowadzane są wylotem do rzeki. Dla instalacji oczyszczalni ścieków zlokalizowanej na terenie Spółki, zakład posiada pozwolenie zintegrowane na odprowadzanie ścieków. Określone są dopuszczalne wartości ilości ścieków i wskaźników zanieczyszczeń

występujących w ściekach przemysłowych odprowadzanych do rzeki. Prowadzony jest monitoring ilości, stanu i składu ścieków odprowadzanych do wód.

Tabela 30 Kluczowe wskaźniki odprowadzania ścieków.

Ścieki	Ilość (tys.m ³)	
	2019	2018
Ogółem	52	49
Ścieki techniczno-bytowe	20	24
Ścieki deszczowe	32	25

Wytworzone odpady powstające w związku z eksploatacją oczyszczalni ścieków przekazywane są uprawnionym firmom zewnętrznym posiadającym stosowne pozwolenia w zakresie gospodarowania odpadami. W celu monitorowania ilości powstających odpadów prowadzona jest ewidencja ilościowa i jakościowa powstających odpadów.

Tabela 31 Kluczowe wskaźniki odpadów ściekowych.

Rodzaj odpadu	2019		2018	
	Ilość wytworzona (Mg)	Ilość przekazana (Mg)	Ilość wytworzona (Mg)	Ilość przekazana (Mg)
Skratki	0,630	1,00	1,190	1,000
Inne nie wymienione odpady (osady z poletek)	10,560	10,560	7,660	7,660

3. Odpady.

Gospodarka odpadami na terenie zakładu prowadzona jest w oparciu o posiadane pozwolenie na wytwarzanie i zbieranie odpadów. W celu monitorowania ilości powstających odpadów Spółka prowadzi ewidencję ilościową i jakościową powstających odpadów, zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów. Ewidencja odpadów prowadzona jest z zastosowaniem karty ewidencji odpadów, prowadzonej dla każdego rodzaju odpadów odrębnie oraz karty przekazania odpadów. Odpady przekazywane są do zagospodarowania uprawnionym firmom zewnętrznym, posiadającym wymagane pozwolenia w zakresie gospodarowania odpadami.

Zapobieganie powstawania odpadów lub ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, jest realizowane poprzez:

- prowadzenie właściwej eksploatacji instalacji, co zapobiega jej nadmiernemu zużyciu,
- selektywne gromadzenie wytwarzanych w trakcie prowadzenia działalności odpadów i ich ewidencjonowanie zgodnie z wymogami przepisów ochrony środowiska,
- magazynowanie odpadów w sposób uniemożliwiający ich negatywne oddziaływanie na środowisko, z przestrzeganiem wyznaczonych i oznakowanych miejsc,

- przekazywanie wytwarzanych odpadów do zagospodarowania posiadaczom mającym stosowne zezwolenia w zakresie gospodarowania odpadami,
- przeprowadzenie analizy zarządzania ryzykiem środowiskowym w zakresie odpadów,
- utrzymywanie porządku na terenie zakładu i przestrzeganie wprowadzonych z zakładu procedur postępowania z odpadami,
- przestrzeganie przez pracowników instrukcji i przepisów ppoż. oraz BHP,
- szkolenie pracowników w zakresie prawidłowego postępowania z wytworzonymi odpadami.

Tabela 32 Kluczowe wskaźniki wytwarzanych odpadów.

Rodzaj odpadu	2019		2018	
	Ilość wytworzona (Mg)	Ilość przekazana (Mg)	Ilość wytworzona (Mg)	Ilość przekazana (Mg)
Odpady niebezpieczne				
Odpady farb i lakierów zawierające rozpuszczalniki organiczne lub substancje niebezpieczne	0,874	0,874	0,968	0,968
Alkalia trawiące	0,202	0,202	0,322	0,322
Odpadowe emulsje i roztwory z obróbki metali niezawierające chlorowców	2,000	4,000	8,500	7,500
Szlamy z obróbki metali zawierające oleje (np. szlamy z szlifowania, gładzenia i pokrywania)	1,485	1,685	3,403	3,203
Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chloroorganicznych	3,600	3,600	4,880	4,880
Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone (np. środkami ochrony roślin I i II klasy toksyczności – bardzo toksyczne i toksyczne)	2,033	2,033	2,320	2,320
Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB)	4,004	4,004	4,203	4,205
Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy	0,467	0,492	0,096	0,271
Baterie i akumulatory ołowiowe	0,000	0,000	1,300	1,300
Odpady z usuwania farb i lakierów (zużyte pędzle)	0,000	0,000	0,000	0,000
Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych zawierające lub zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi	0,000	0,000	0,000	0,000
Odpady inne niż niebezpieczne				
Odpadowy toner drukarski	0,01112	0,01112	0,06254	0,06254
Żużle popioły paleniskowe i pyły z kotłów	255,478	292,408	319,135	316,000
Odpady z toczenia i piłowania żelaza oraz jego stopów	275,830	275,830	232,020	232,020
Zużyte materiały szlifierskie inne	0,583	0,583	0,638	1,038
Opakowania z papieru i tektury	1,034	1,874	1,362	0,522
Opakowania z tworzyw sztucznych	1,035	1,644	0,791	0,182
Opakowania z drewna	1,970	1,970	1,710	1,710
Odpadowa papa	0,000	0,000	0,000	0,000
Zużyte urządzenia inne	0,060	0,090	0,353	0,543

Baterie alkaiczne inne	0,0001	0,0015	0,0000	0,000
Odpady z betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	0,000	0,000	0,000	0,000
Drewno	0,931	0,931	0,350	0,350
Szkło	0,052	0,052	0,373	0,373
Żelazo i stal	23,578	23,578	133,266	133,266
Kable inne	0,456	0,456	0,320	0,320
Tworzywo sztuczne	0,140	0,140	1,486	1,486
Mieszanki metali	0,000	0,000	0,000	0,000
Inne niewymienione odpady (złom narzędziowy)	0,000	0,000	0,000	0,000
Miedź, brąz, mosiądz	0,000	0,000	0,000	0,000
Aluminium	1,04	1,04	0,000	0,000
Odpady z toczenia metali nieżelaznych	5,970	5,970	5,520	5,520
Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania, ubrania ochronne	0,025	0,025	0,000	0,000
Inne niewymienione odpady (zużyte pędzle)	0,000	0,000	0,000	0,000
Zużyte opony	0,134	0,134	0,024	0,024

Spółka nie prowadzi we własnym zakresie działalności zagospodarowania odpadów, odbywa się to poza terenem zakładu, w instalacjach należących do innych podmiotów gospodarczych posiadających stosowne uprawnienia.

4. Emisja do atmosfery.

RAFAMET S.A. posiada decyzję pozwalającą na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza dla instalacji pracujących na terenie zakładu z określeniem wielkości dopuszczalnej emisji. W zakładzie występują następujące źródła emisji substancji wprowadzanych do powietrza:

- lakiernia (stanowisko do lakierowania - emisja lotnych związków organicznych z procesu nakładania powłok, suszenia oraz magazynowania preparatów używanych w lakierni),
- magazyn na wydziale montażu (emisja lotnych związków organicznych z procesów magazynowania preparatów stosowanych na wydziale montażu),
- magazyn główny (emisja lotnych związków organicznych z procesów magazynowania preparatów stosowanych w całym zakładzie),
- kotłownia (kotły grzewcze - emisja gazów i pyłów ze spalania miału węglowego),
- hartownia (wanny hartownicze – emisja węglowodorów aromatycznych, piec do nawęglania- emisja pyłów z procesów nawęglania, piaskarka – emisja pyłów z procesów piaskowania),
- akumulatorownia (stanowiska ładowania akumulatorów – emisja kwasu siarkowego).

Z wyżej wymienionych instalacji standardem emisyjnym dla spalania paliw podlega instalacja kotłowi wyposażona w 4 kotły wodne WLM 2,5 opalana węglem kamiennym o nominalnej mocy 2,9 MW.

Kotłownia pracuje na potrzeby ogrzewania wszystkich obiektów w zakładzie. Wszystkie kotły wyposażone są w indywidualne odpylacze cyklonowe o skuteczności 81%. Prowadzone są okresowe pomiary emisji z częstotliwością raz w roku w okresie pracy kotłów.

Standardom emisyjnym dla instalacji, w których używane są rozpuszczalniki organiczne podlega instalacja lakierni. W hali lakierni prowadzone są procesy lakierowania oraz szpachlowania części oraz gotowych zespołów maszyn. Emisja z procesu lakierowania i suszenia poprzez system podłogowy odciągów, a następnie przez emitery wprowadzana jest do atmosfery. Ze względu na dotrzymanie standardów nie wymaga stosowania urządzeń ograniczających wielkości emisji LZO, a co za tym idzie nie wymaga prowadzenia ciągłych bądź okresowych pomiarów emisji do powietrza.

Ewidencjonowana wielkość emisji zanieczyszczeń emitowanych przez zakład prowadzona jest w zakresie wymaganych do ustalenia opłat za korzystanie ze środowiska oraz do Krajowej Bazy o Emisjach Gazów Ciepłarnianych i Innych Substancjach (KOBIZE).

Tabela 33 Kluczowe wskaźniki emisji.

Rodzaj substancji	2019	2018
	Ilość przekazana (Mg)	Ilość wytworzona (Mg)
Dwutlenek siarki	14	19
Tlenek azotu	4	7
Tlenek węgla	13	15
Dwutlenek węgla	3094	4261
Pyły ze spalania paliw	3	4
Pyły węglowo-grafitowe (sadza)	2	2
Łączna emisja z lakierni	9	10
Łączna emisja niezorganizowana	0,6	0,7

Eksploatowane urządzenia klimatyzacyjne i chłodnicze zawierające fluorowane gazy cieplarniane użytkowane są w Spółce w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska naturalnego. Prowadzona jest ewidencja rodzaju i ilości użytych w nich gazów cieplarnianych i wykonywane są cykliczne kontrole szczelności. Wszystkie urządzenia, które zawierają fluorowane gazy cieplarniane w ilości i składzie ujętym w przepisach prawa zostały zgłoszone do Centralnego Rejestru Operatorów. Prowadzona jest dokumentacja, tzw. Karty Urządzeń. Instalowanie, konserwacja i serwisowanie urządzeń jest realizowane wyłącznie przez personel i firmy posiadające certyfikaty F-gazowe.

5. Hałas.

Firma uzyskała pozwolenie zintegrowane dla instalacji oczyszczalni ścieków, w którym również określono dopuszczalny poziom hałasu. Pozwolenie udzielone zostało na emisję hałasu przenikającego z terenu zakładu na obszary podlegające ochronie akustycznej dla terenów zabudowy mieszkaniowo - usługowej.

Jedynym źródłem emisji hałasu do środowiska jest hałas emitowany z zespołów napędowych (silniki elektryczne) pomp pionowych wirowych zlokalizowanych wewnątrz budynku przepompowni ścieków. Pozostałe urządzenia instalacji oczyszczalni znajdują się pod powierzchnią gruntu, przez co ich funkcjonowanie nie wiąże się z emisją hałasu do otoczenia. Monitoring hałasu jest wykonywany zgodnie z wymogami przepisów. Pomiary wielkości emisji hałasu prowadzone są w jednym punkcie pomiarowym w porze dnia i w porze nocy z częstotliwością raz na dwa lata. Z przeprowadzonych przez zakład obliczeń i badań akustycznych wynika, że instalacja mechanicznej oczyszczalni ścieków nie jest obiektem uciążliwym dla środowiska pod względem akustycznym. Zastosowane urządzenia (zespoły napędowe pomp) oraz ich lokalizacja w budynku przepompowni zapewniają dotrzymanie standardów akustycznych, na najbliższych sąsiadujących z zakładem terenach podlegających ochronie akustycznej.

6. Obszary chronione.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. zlokalizowana jest na obszarze Parku Krajobrazowego – „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Park Krajobrazowy powstał na mocy Rozporządzenia Wojewody Katowickiego z dnia 23.11.1993 r. i obejmuje obszar 49 387 ha. Celem utworzenia Parku jest zachowanie i ochrona dóbr i walorów przyrodniczych oraz przyrodniczo-kulturowych oraz kulturowych na obszarze wielowiekowej działalności Cystersów. Cystersi stworzyli na tym terenie koncepcje przestrzenną krajobrazu, na którą składa się sieć osadnicza i komunikacyjna, założenia parkowe i aleje, systemy wodne i melioracyjne ze stawami rybnymi. Park obejmuje kompleks lasów Rudzkich będących pozostałością dawnej Puszczy Śląskiej. We florze parku występuje ponad 100 gatunków roślin rzadkich i chronionych. Duża ilość zbiorników wodnych oraz otaczające je rozległe kompleksy leśne stwarzają dogodne warunki dla ptaków lęgowych i przelotnych. Na terenie Parku, na południe od siedziby Spółki, znajduje się rezerwat przyrody „Łęczczok” oddalony o około 5,3 km oraz specjalny obszar chroniony siedlisk SOO Natura 2000 „Stawy Łęczczok” PLH240010 w odległości około 4,9 km. Obejmują one zespół stawów rybnych wraz z otaczającymi je lasami lęgowymi i grądowymi oraz pomniki przyrody ożywionej i pomniki przyrody nieożywionej – gład narzutowy.

Badania eksploatowanej instalacji z terenu RAFAMET S.A. na elementy środowiska dowodzą, że oddziaływanie to jest niewielkie i nie powoduje przekroczeń standardów jakości środowiska oraz nie powoduje pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach, a także zagrożenia życia lub zdrowia ludzi.

Spółka RAFAMET nie zalicza się do zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku powstawania poważnej awarii przemysłowej. Ilość substancji niebezpiecznych mogących występować na terenie zakładu nie przekracza wartości progowych, których występowanie decydowałoby o zaliczeniu zakładu jako podmiotu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Spółka RAFAMET wpływa na środowisko naturalne w granicach wynikających z decyzji organów administracji rządowej i samorządowej. Nie płaci obecnie żadnych kar za przekroczenie norm i wymogów ochrony środowiska. Sąsiedzi i społeczność lokalna, a także podmioty administracji publicznej nie wnoszą żadnych zastrzeżeń do prowadzonej działalności.

7. Energia i paliwa.

Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. zasilana jest dwiema liniami kablowymi elektroenergetycznymi 15 kV z odrębnych systemów energetyki zawodowej rozdzielni GZE S.A. 110/15 kV. Obie linie są całkowicie opomiarowane (energia czynna, energia bierna, energia pojemnościowa), a także wyposażone w wieloparametrowe elektroniczne liczniki energii do przekazywania odczytów drogą radiową. Koszty energii elektrycznej obejmują koszty dystrybucji oraz zakupu energii. Dystrybutorem energii dla Spółki jest TAURON Dystrybucja S.A. Koszty dystrybucji naliczane są w oparciu o zawartą umowę w grupie taryfowej B 23. Jest to taryfa dla odbiorców zasilanych średnim napięciem z rejestracją zużycia energii w trzech strefach czasowych. Energia kupowana jest obecnie od PAK Volt S.A. W Spółce funkcjonuje monitoring (ERGON) poboru mocy i zużywanej energii (dla trzech stanowisk terminalowych), pozwalający kontrolować utrzymanie się w limitach ustalonej mocy.

Zakład posiada własną kotłownię, w której zainstalowane są 4 kotły wodne wysokociśnieniowe i wysokotemperaturowe typu WLM 2,5/3 o wydajności 2,5 Gcal/h (2,9 MW) każdy i całkowitej mocy cieplnej kotłowni 10 Gcal/h (11,6 MW). Kotłownia opalana jest węglem kamiennym energetycznym Miał II A typ 31 lub 32.

Tabela 34 Kluczowe wskaźniki dla energii i ciepła.

Energia i ciepło	Jednostka	2019	2018
Zużycie energii elektrycznej	MWh/rok	3 474,1	3 658,3
Produkcja ciepła przez kotłownię zakładową	GJ/rok	22 267	24 773
Zużycie ciepła	GJ/rok	18 708	19 993

Tabela 35 Kluczowe wskaźniki zużycia surowców energetycznych.

Surowce energetyczne	Jednostka (tona)	
	2019	2018
Węgiel kamienny	1 547	1 852
Benzyna silnikowa	5,5	5,7
Oleje napędowe	21,8	21,3
Oleje silnikowe, smarowe, pozostałe	16,1	17,5
Gaz skroplony	1,0	1,0
Nafta	0,2	0,2

Ryzyka w obszarze środowiskowym

W obszarze gospodarki wodą występuje ryzyko związane z bezpieczeństwem funkcjonowania systemów technicznych w zakresie wartości zdrowotnych wody do spożycia oraz ilości i jakości zasobów środowiskowych wody. W związku z tym Spółka posiada opracowaną ocenę ryzyka środowiskowego w

zakresie podstawowych zasad zarządzania kryzysowego, którego celem jest przygotowanie zasobów i społeczeństwa na wypadek wystąpienia zdarzenia niepożądanego, powodującego zagrożenia dla życia, mienia, środowiska i infrastruktury.

Spółka na bieżąco prowadzi monitorowanie procesów technologicznych, istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska, polegających na bieżącym prowadzeniu obserwacji parametrów technologicznych instalacji oczyszczalni (czas pracy przepompowni ścieków i osadów, rejestracja ilości oczyszczonych ścieków). Stałe monitorowanie i rejestrowanie danych technologicznych pozwala na szybką reakcję w razie wystąpienia nieprawidłowości i natychmiastowe podjęcie prac remontowo-naprawczych i konserwacyjnych. Awarie i niesprawności w oczyszczalni ścieków mogą wystąpić na każdym etapie tego procesu, mogą też powodować różne skutki. Działając zapobiegawczo na wypadek zajścia tych zdarzeń, opracowana została analiza zarządzania ryzykiem środowiskowym dla instalacji oczyszczalni ścieków.

OBSZAR SPOŁECZNY I PRACOWNICZY

1. Zatrudnienie.

Zasady zatrudnienia i wynagradzania w Fabryce Obrabiarek RAFAMET S.A. określa Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy, który obowiązuje od 01.01.1997 r. wraz z protokołami dodatkowymi nr 1 - 11, które zostały podpisane w latach 1998 – 2019 pomiędzy Zarządem Spółki a działającymi w fabryce organizacjami związkowymi.

Zasady nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy, czas pracy, kwestie urlopów pracowniczych, podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, opisane w ZUZP, są spójne z powszechnie obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. Obowiązki pracodawcy i pracowników, oprócz zdefiniowanych w przepisach prawa pracy, określa w RAFAMET S.A. Regulamin pracy.

Kluczowe niefinansowe wskaźniki dotyczące zatrudnienia obrazują zestawienia przedstawione poniżej.

Tabela 36 Kluczowe wskaźniki zatrudnienia.

Wyszczególnienie	Przeciętne zatrudnienie (etaty)		Struktura (%)		Zatrudnienie (osoby)		Struktura (%)	
	2019	2018	2019	2018	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Stanowiska nierobotnicze	167	169	47,31	46,30	170	169	47,89	47,21
Stanowiska robotnicze	186	196	52,69	53,70	185	189	52,11	52,79
Ogółem	353	365	100	100	355	358	100	100

Priorytetowym zadaniem w zakresie polityki pracowniczej jest dostosowanie stanu i struktury zatrudnienia do potrzeb jak najbardziej efektywnego i racjonalnego ich wykorzystania, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego wynagrodzenia w celu zapobieżenia odpływowi kadry o najwyższych kwalifikacjach zawodowych. Podejmowane działania służą terminowej realizacji produkcji, osiągnięciu zadowalającej wydajności pracy, jak też stworzeniu niezbędnego potencjału intelektualnego ukierunkowanego na wzrost i tempo produkcji oraz rozwój posiadanego asortymentu handlowego.

Tabela 37 Kluczowe wskaźniki płci.

Płeć	Liczba osób		Struktura (%)	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Kobiety	58	57	16,34	15,93
Mężczyźni	297	301	83,66	84,07
Ogółem	355	358	100	100

Ze względu na profil działalności Spółki (przemysł maszynowy) i charakter jej produkcji w strukturze zatrudnienia dominujący udział mają mężczyźni (prawie 84% w roku 2019). Wynika to z faktu, iż w zawodach technicznych, zarówno w przypadku stanowisk nierobotniczych (konstruktorzy, technolodzy) jak i robotniczych (operatorzy maszyn osn, ślusarze, monterzy), kształcą się i aplikują głównie mężczyźni.

Tabela 38 Kluczowe wskaźniki stanowisk.

Zatrudnienie	Liczba etatów (przecięte)		Struktura (%)	
	2019	2018	2019	2018
Pracownicy na stanowiskach nierobotniczych:	167	169	47,31	46,30
<i>Kadra zarządzająca i kierownicza</i>	16	17	4,53	4,65
<i>Pracownicy inżynieryjno – techniczni</i>	92	94	26,06	25,75
<i>Pracownicy handlowi i obsługa sprzedaży</i>	30	29	8,50	7,95
<i>Pracownicy administracyjni</i>	29	29	8,22	7,95
Pracownicy na stanowiskach robotniczych:	186	196	52,69	53,70
<i>Robotnicy bezpośrednio produkcyjni</i>	145	156	41,08	42,74
<i>Robotnicy pośrednio produkcyjni</i>	41	40	11,61	10,96
Ogółem	353	365	100	100

Polityka kadrowa zakłada niski poziom rotacji z uwagi na długi czasokres konieczny do zdobycia niezbędnego doświadczenia, zwłaszcza w przypadku pracowników pionu technicznego, zarówno na stanowiskach nierobotniczych, jak i robotniczych. Spółka prowadzi stałe działania mające na celu pozyskanie jak największej grupy wykwalifikowanej kadry technicznej. Obserwuje się tym samym tendencję do obniżania zatrudnienia w grupie pracowników administracyjno – ekonomicznych i pomocniczych.

Tabela 39 Kluczowe wskaźniki rodzaju zawartych umów.

Typ umowy o pracę	Liczba osób		Struktura (%)	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Umowa na czas nieokreślony	339	329	95,50	91,90
Umowa na czas określony	14	28	3,94	7,82
Umowa na okres próbny	2	1	0,56	0,28
Ogółem	355	358	100	100

Realizowana polityka zatrudnieniowa opiera się na zawieraniu umów o pracę, przy czym większość umów o pracę zawarta jest na czas nieokreślony. Umowy z pracownikami, którzy podejmują pracę po raz pierwszy zawierane są na trzymiesięczny okres próbny, a następnie – do czasu stwierdzenia pełnej przydatności pracownika do pracy na zajmowanym stanowisku – na czas określony. Ilość i czasokres umów na czas określony zawartych z jednym pracownikiem wynika z możliwości jakie daje kodeks pracy oraz uzależniona jest od oceny predyspozycji zatrudnionego do pracy na powierzonym odcinku, której każdorazowo dokonuje bezpośredni przełożony.

Tabela 40 Kluczowe wskaźniki wykształcenia.

Wykształcenie	Liczba osób		Struktura (%)	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Wyższe (w tym licencjat)	115	107	32,39	29,89
Średnie i policealne	145	154	40,85	43,01
Zasadnicze zawodowe	91	93	25,63	25,98
Podstawowe	4	4	1,13	1,12
Ogółem	355	358	100	100

W przedsiębiorstwie największa liczba zatrudnionych pracowników posiada wykształcenie średnie i wyższe, co obrazuje tendencję do pozyskiwania na stanowiska robotnicze pracowników o wyższych kwalifikacjach. Także już zatrudniona kadra – w miarę możliwości – podnosi swoje kwalifikacje poprzez naukę organizowaną w formach szkolnych i różnego rodzaju kursach i szkoleniach specjalistycznych.

Tabela 41 Kluczowe wskaźniki wieku.

Wiek	Liczba osób		Struktura (%)	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Poniżej 30 lat	38	46	10,71	12,84
30 – 40 lat	55	50	15,49	13,97
40 – 50 lat	89	90	25,07	25,14
50 – 60 lat	173	172	48,73	48,05
Ogółem	355	358	100	100

W strukturze zatrudnienia dominują pracownicy powyżej 50-go roku życia, co obrazuje istniejącą tendencję starzenia się załogi w przedsiębiorstwach produkcyjnych położonych na terenach przygranicznych.

Tabela 42 Kluczowe wskaźniki mobilności zawodowej.

Mobilność zawodowa	2019	2018
Liczba pracowników nowozatrudnionych	20	35
Liczba odejść	23	37

2. Wynagrodzenia.

Szczegółowe zasady wynagradzania oraz przyznawanie świadczeń związanych z pracą i warunkami pracy mają głównie charakter regulacji wewnętrzzakładowych. Zgodnie z zapisami ZUZP do podstawowych czynników kształtujących wycenę pracy należą: charakter wykonywanej pracy, wymagane kwalifikacje teoretyczne i praktyczne, wysiłek fizyczny i umysłowy, wpływ podejmowanych decyzji na działalność jednostki organizacyjnej oraz stopień uciążliwości oraz warunki pracy w jakich praca jest wykony-

wana. Wynagrodzenie zasadnicze pracownika określa umowa o pracę. Wynagrodzenie za pełny miesięczny wymiar czasu pracy dla pracowników objętych układem wynika ze stawki osobistego zaszeregowania oraz pozostałych składników określonych w układzie i nie może być mniejsze niż 100% minimalnego wynagrodzenia.

Świadczeniami dodatkowymi dla pracowników objętych układem zbiorowym są:

- 1) dodatki (brygadzystowski, mistrzowski, na stanowiskach kierowniczych i zrównanych z nimi, za samokontrolę (SKT) dla pracowników na stanowiskach robotniczych),
- 2) premia regulaminowa i uznaniowa,
- 3) wynagrodzenie za dodatkowe czynności wykonywane okresowo,
- 4) nagroda (pracownikom, po konsultacji ze związkami zawodowymi, może być przyznana przez pracodawcę specjalna nagroda pieniężna lub rzeczowa za szczególne osiągnięcia na zajmowanym stanowisku pracy lub z okazji zaistnienia okoliczności o ważnym znaczeniu dla Spółki, jak np. jubileusze zakładowe, przyznanie odznaki „Zasłużony dla RAFAMETU”),
- 5) jednorazowa odprawa emerytalno-rentowa,
- 6) dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych,
- 7) dodatek za pracę w godzinach nocnych w wysokości 20% stawki godzinowej wynikającej z minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- 8) zryczałtowane wynagrodzenie za pełnienie obowiązków Społecznego Inspektora Pracy,
- 9) odprawa pośmiertna,
- 10) nagroda z zysku do podziału wg regulaminu opracowanego przez Zarząd i uzgodnionego ze związkami zawodowymi w przypadku podjęcia przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy stosownej uchwały.

Kluczowe niefinansowe wskaźniki dotyczące wynagrodzeń obrazują zestawienia przedstawione poniżej.

Tabela 43 Kluczowe wskaźniki średniego wynagrodzenia podstawowego.

Wynagrodzenie	2019	2018
Średnie wynagrodzenie podstawowe (w zł)	3940	3 782

Tabela 44 Kluczowe wskaźniki przeciętnego wynagrodzenia.

Kategorie zaszeregowania		2019		2018	
		Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Kadra kierownicza	przeciętne wynagrodzenie (w zł)	7 046	8 898	6 040	7 971
	stosunek przeciętnego wynagrodzenia kobiet do mężczyzn	79,19%		75,77%	
Pozostali pracownicy	przeciętne wynagrodzenie (w zł)	3 693	4 656	3 385	4 458
	stosunek przeciętnego wynagrodzenia kobiet do mężczyzn	79,32%		75,93%	
Ogółem	przeciętne wynagrodzenie (w zł)	4 196	5 154	3 848	4 853

stosunek przeciętnego wynagrodzenia kobiet do mężczyzn	81,41%	79,29%
przeciętne wynagrodzenie bez względu na płeć	5 001	4 649

Tabela 45 Kluczowe wskaźniki stosunku przeciętnego wynagrodzenia zasadniczego członków Zarządu do najniższego wynagrodzenia zasadniczego w Spółce.

Wynagrodzenie	2019	2018
Przeciętne wynagrodzenie zasadnicze członków Zarządu (w zł)	28 625	29 524
Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w Spółce (w zł)	2 400	2 200
Stosunek (wielokrotność)	11,93	13,42

3. Środowisko pracy.

W trosce o zdrowie i poprawę jakości życia pracowników Spółki stosowane są dodatkowe świadczenia pozapłacowe, do których uprawnieni są wszyscy pracownicy, niezależnie od wymiaru etatu czy stażu pracy.

Do stosowanych świadczeń pozapłacowych należą:

- dofinansowanie pakietu opieki medycznej, polegającej w głównej mierze na szybkim dostępie do lekarzy specjalistów kilkunastu rodzajów poradni na terenie całej Polski,
- dofinansowanie do pracowniczego ubezpieczenia grupowego na życie, obejmującego również wypadki, leczenie szpitalne czy wystąpienie ciężkich chorób,
- pomoc socjalna adresowana do potrzebujących wsparcia pracowników czy emerytów i rencistów, znajdujących się w trudnej sytuacji, w oparciu o działający Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych,
- bezprocentowe pożyczki dla pracowników będących członkami Międzyzakładowej Pracowniczej Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej.

Tabela 46 Kluczowe wskaźniki warunków pracy.

Warunki pracy	Struktura (%)	
	2019	2018
Pracownicy mający dostęp do opieki medycznej	100	100
Pracownicy korzystający z MPKZP	51	54

4. Równość i różnorodność.

Kluczowymi aspektami różnorodności w Fabryce Obrabiarek RAFAMET S.A. są: płeć, wiek, kompetencje, wiedza, doświadczenie i zdolności psychofizyczne. Pomimo braku sformalizowanej polityki różnorodności działania w obszarze zarządzania kadrami uwzględniają kluczowe elementy różnorodności, które

pozwalają na wybór kandydatów zapewniających efektywną realizację zadań oraz rozwój Spółki, począwszy od najniższego, a skończywszy na najwyższym szczeblu zarządzania. RAFAMET S.A. dokłada starań, aby stosowane były zasady równego traktowania i zarządzania różnorodnością w miejscu pracy, a szczególnie w obszarze rekrutacji, wynagrodzeń, awansów, dostępu do szkoleń, ochrony przed mobbingiem oraz ochrony przed nieuzasadnionym zwolnieniem.

Tabela 47 Kluczowe wskaźniki równości i różnorodności.

Różnorodność	Struktura (%)	
	2019	2018
Dostęp do stanowisk		
Kobiety	19,53	17,81
Kobiety na stanowiskach menedżerskich	24,32	29,73
Stosunek podstawowego wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według zajmowanego stanowiska (wynagrodzenie mężczyzn to 100%)		
Ogółem	87,85	84,02
Stanowiska niemenadżerskie	85,09	81,28
Stanowiska menadżerskie	89,22	79,06
Niepełnosprawność		
Zatrudnione osoby z niepełnosprawnością	2,27	1,79

Wysokość składek na PFRON odprowadzonych w 2019 r. wyniosła 132.268,50 zł, w 2018 r. kwota ta wyniosła 107.412,00 zł.

5. Dialog społeczny.

W Fabryce Obrabiarek RAFAMET S.A. respektowane jest prawo pracowników do zrzeszania się w związkach zawodowych. Zakładowe organizacje związkowe są stroną we wszelkich negocjacjach w zakresie zagadnień dot. spraw pracowniczych, a w szczególności w zakresie ogólnozakładowych ruchów płacowych, dysponowania środkami z funduszu socjalnego oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. W roku 2019 raz na kwartał Zarząd i związki zawodowe analizowały sytuację ekonomiczno – finansową Spółki w zakresie oceny procesu kształtowania poziomu wynagrodzeń.

Pracodawca i strona pracownicza prowadzi regularny dialog, którego formalnym wyrazem są:

- 1) Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla Pracowników Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. (ZUZP) zawarty dnia 15.11.1996 r.
- 2) porozumienie z dnia 24.05.2006 r. dotyczące informowania pracowników i przeprowadzania z nimi konsultacji,
- 3) protokoły uzgodnień w zakresie bieżących spraw pracowniczych,
- 4) wewnętrzne akty normatywne regulujące kwestie pracownicze,
- 5) inne dokumenty, których sygnatariuszami są organizacje związkowe działające w RAFAMET S.A., jak m.in. regulamin dysponowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Najważniejszym dokumentem zawartym pomiędzy Pracodawcą a stroną społeczną reprezentowaną przez Międzyzakładowy Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników przy Fabryce Obrabiarek „RAFAMET” S.A. oraz Międzyzakładową Organizację Związkową NSZZ „Solidarność” jest Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy. Układ ten określa warunki, jakim powinna odpowiadać treść stosunku pracy, wzajemne zobowiązania stron układu oraz inne sprawy, które nie zostały uregulowane w przepisach prawa pracy w sposób bezwzględnie obowiązujący. Żadne postanowienia Układu nie są dla pracowników mniej korzystne niż wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawa pracy.

W RAFAMET S.A. nie działa rada pracowników, ponieważ na mocy ustawy o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji w RAFAMET S.A. zostało zawarte porozumienie dotyczące informowania pracowników i przeprowadzania z nimi konsultacji. Przedmiotowe porozumienie zapewnia warunki informowania i przeprowadzania konsultacji co najmniej równe określonym w ustawie oraz uwzględnia interes pracodawcy i pracowników.

Tabela 48 Kluczowe wskaźniki dialogu społecznego.

Dialog społeczny	2019	2018
Liczba działających w RAFAMET S.A. związków zawodowych	3	3
Liczba pracowników w związkach zawodowych:	154	157
<i>MNSZZ Pracowników przy Fabryce Obrabiarek RAFAMET S.A.</i>	88	87
<i>MOZ NSZZ „Solidarność”</i>	54	58
<i>WZZ „Sierpień 80”</i>	12	12
Odsetek pracowników zrzeszonych w związkach zawodowych	43,38%	43,85%
Odsetek pracowników objętych ZUZP	100%	100%

6. Bezpieczeństwo i higiena pracy.

Polityka bezpieczeństwa i higieny pracy zakłada:

- zapewnienie warunków organizacyjnych i technicznych pozwalających na sukcesywne obniżanie i eliminowanie ryzyka zawodowego występującego w miejscach pracy,
- zapewnienie ciągłego doskonalenia działań w zakresie BHP,
- ciągłe doskonalenie skuteczności Zintegrowanego Systemu Zarządzania funkcjonującego w Spółce, ze szczególnym uwzględnieniem dotrzymania wymagań wynikających z normy PN-N 18001:2004,
- ciągłą edukację pracowników w zakresie BHP.

Kluczowe niefinansowe wskaźniki dotyczące zagadnień BHP obrazują zestawienia przedstawione poniżej.

Tabela 49 Kluczowe wskaźniki pracowniczych badań profilaktycznych.

Rodzaj badania	Liczba przebadanych pracowników	
	2019	2018
Badania wstępne	20	26
Badania okresowe	104	191

Tabela 50 Kluczowe wskaźniki wypadkowości.

Rodzaj wskaźnika	2019	2018
Zatrudnienie (stan na koniec roku w osobach)	355	358
Absencja chorobowa (dni)	243	351
Wypadki pracy ogółem	7	9
Wypadki ciężkie	0	0
Wypadki śmiertelne	0	0
Częstotliwość	19,7	24,5
Ciężkość wypadków	34,7	39
Choroby zawodowe	0	0

Wnioski z analizy wypadków przy pracy w Spółce w omawianym okresie:

- zmalał wskaźnik częstotliwości wypadków przy pracy, tj. w roku 2018 wskaźnik wyniósł 24,5, natomiast w roku 2019 wyniósł 19,7,
- zmalał wskaźnik ciężkości wypadków przy pracy z 39 w roku 2018 do 34,7 w roku 2019,
- najbardziej zagrożoną na wypadki grupą zawodową są pracownicy produkcyjni Wydziału Montażu,
- prawdopodobieństwo wypadków u osób w wieku 18-20 lat jest wyższe w stosunku do pozostałych pracowników.

Najczęściej występującymi przyczynami wypadków przy pracy był czynnik ludzki (nieprawidłowe zachowanie pracownika) oraz nieprawidłowa organizacja pracy.

W roku 2019 nie stwierdzono żadnego przypadku choroby zawodowej, jak też nie stwierdzono podejrzenia o taką chorobę.

W zakładzie stosuje się procedurę identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka zawodowego dla czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych oraz montażu maszyn i podzespołów, która określa sposób postępowania w zakresie:

- identyfikacji zagrożeń utraty życia i zdrowia pracowników,
- oceny wielkości ryzyka zawodowego z zidentyfikowanymi zagrożeniami,
- sposobów eliminowania lub ograniczania zagrożeń i oceny ryzyka zawodowego,
- sposobu informowania pracowników o istniejących, potencjalnych zagrożeniach i wielkości ryzyka,

- sposobu poddawania przeglądowi kart oceny ryzyka w odniesieniu do zmian technologicznych i organizacyjnych w zakładzie.

W roku 2019 dokonano oceny ryzyka lub aktualizacji oceny dla czynników fizycznych na 33 stanowiskach pracy. Przeprowadzono także ocenę ryzyka dla 3 procesów technologicznych związanych z montażem produkowanych obrabiarek i ich podzespołów.

Ponadto, zgodnie z obowiązującą w Spółce procedurą, dotyczącą współpracy z firmami zewnętrznymi, przekazywana jest tym firmom informacja o zagrożeniach i ryzyku zawodowym występującym na terenie zakładu. Proces informowania odbywa się poprzez przekazywanie firmom zewnętrznym właściwych dokumentów zgodnie z zapisami w procedurze Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

W roku 2019 akredytowane Laboratorium ds. Badań Środowiska Pracy wykonało badania i pomiary środowiskowe dla określonych stanowisk pracy w zakładzie, dla których kończył się termin ważności pomiarów. Pomiary dotyczyły czynników fizycznych oraz substancji chemicznych. Przeprowadzone pomiary wskazują, iż wyniki na poszczególnych stanowiskach pracy mieszczą się na poziomie dopuszczalnych norm.

W roku 2019 przeprowadzono 12 kontroli tematycznych, zakończonych protokołami pokontrolnymi i stosownymi zaleceniami oraz wykazano 11 nieprawidłowości, które zostały usunięte. Dodatkowo, w wyniku codziennych rutynowych kontroli służby BHP, wydała 21 poleceń i zaleceń dotyczących niedociągnięć i nieprawidłowości stwierdzonych w wydziałach/działach zakładu. Zostały przeprowadzone cztery kwartalne przeglądy warunków pracy w ramach Zakładowej Komisji BHP. W wyniku tych przeglądów zostało wydanych 8 zaleceń poprawiających warunki pracy. W roku 2019 Państwowa Inspekcja przeprowadziła kontrolę, w wyniku której wydała nakaz zawierający 3 decyzje do realizacji.

W roku 2019 dokonano przeszkolenia 20 osób w zakresie szkolenia wstępnego ogólnego BHP i 104 osób w ramach szkoleń okresowych.

7. Rozwój i edukacja.

Polityka szkoleń pracowników RAFAMET S.A. zdefiniowana została w procedurach Zintegrowanego Systemu Zarządzania, zgodnego z wymaganiami norm: ISO 9001, ISO 14001 i PN - N 18001.

System szkoleń stanowi jeden z podstawowych elementów systemu zarządzania zasobami ludzkimi w naszej firmie. Pracownicy stanowią cenny kapitał firmy, którego wartość jest systematycznie podnoszona poprzez szkolenia oraz doszkącanie zawodowe w celu dostosowania kwalifikacji pracowników zarówno do obecnych warunków, jak i przyszłych zadań naszej firmy.

Szkolenia przeprowadza się w celu przyuczenia do pracy osób niewykwalifikowanych, rozwoju umiejętności w zakresie posługiwania się nowymi technikami i technologiami oraz pogłębienia i rozszerzenia posiadanych przez pracowników umiejętności, w celu dostosowania się do zmieniających się warunków oraz wymagań na danym stanowisku pracy lub do objęcia innego stanowiska.

Pracownicy Spółki szkoleni są na bieżąco w zakresie zmieniających się przepisów prawnych oraz potrzeb w bieżącym funkcjonowaniu firmy, a przede wszystkim w odniesieniu do strategicznych celów przedsiębiorstwa oraz wymagań stawianych przez otoczenie konkurencyjne. Podstawę planowania szkoleń stanowi strategia przedsiębiorstwa oraz analiza potencjału zatrudnionych pracowników. Ważną rolę odgrywają ponadto potrzeby szkoleniowe zgłaszane przez samych pracowników, które wynikają zwykle z chęci poszerzenia swoich kwalifikacji.

Szkolenia odbywają się zarówno na terenie zakładu pracy jak i poza nim, w ośrodkach szkoleniowych. Ważną rolę w doborze jednostki szkolącej odgrywają metody i techniki wykorzystywane podczas prowadzenia szkoleń. Analiza przedstawionych przez pracowników ocen poszczególnych szkoleń dostarcza nam informacji o tym co jest istotne z punktu widzenia osoby szkolonej. Ocena efektywności szkolenia natomiast informuje nas na temat zarówno merytorycznej jak i organizacyjno-technicznej jakości szkolenia, a także wpływu szkolenia na wyniki osiągnięte przez pracownika w miejscu pracy. Doświadczenie pokazuje, że pracownicy zwracają szczególną uwagę zwłaszcza na takie czynniki jak: wielkość grup szkoleniowych oraz czy szkolenia są aktywizujące, czy raczej pasywne.

Podnoszenie kwalifikacji w formach szkolnych, pomimo pomocy ze strony firmy, wymaga wyrzeczeń ze strony pracowników. Doksztalcanie odbywa się często w weekendy, które są dla pracowników czasem wolnym od pracy. W przypadku podjęcia studiów przez pracownika, firma zazwyczaj finansuje w 100 % czesne za studia oraz zwraca koszty przejazdów na uczelnię, a po ukończeniu studiów analizuje zdobyte kwalifikacje pod kątem ewentualnego awansu zawodowego.

W celu pozyskania informacji o potencjale zawodowym zatrudnionych pracowników, standardem Spółki jest system okresowych ocen pracowniczych. Ocenę kwalifikacji i wyników pracy pracowników nowoprzyjętych przeprowadza się w związku z zawarciem kolejnych umów o pracę. Dokonuje jej kierownik komórki organizacyjnej, w której zatrudniony jest pracownik, następnie dyrektor danego pionu ustosunkowuje się do oceny i przedkłada ją do ostatecznej do decyzji Zarządowi Spółki. W odniesieniu do pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony, ocenę wyników pracy przeprowadza się w celu pozyskania informacji o potencjale i kompetencjach zawodowych oraz dla określenia stopnia przydatności zawodowej pracownika i decyzji dotyczących systemu motywacji poprzez wynagrodzenie oraz system szkoleń. Oceny tej dokonuje kierownik komórki organizacyjnej a w odniesieniu do kierowników oceny dokonuje dyrektor pionu. Ocena przeprowadzana jest co najmniej raz na dwa lata. Wnioski płynące z prowadzonych ocen stanowią wsparcie w podejmowaniu długofalowych decyzji kadrowych w zakresie zatrudniania, motywacji oraz rozwoju pracowników. Zasady dokonywania ocen pracowniczych sformalizowane są w wewnętrznych aktach normatywnych.

Tabela 51 Kluczowe wskaźniki edukacji i rozwoju zawodowego.

Szkolenia	Liczba osób	
	2019	2018
Szkolenia obowiązkowe	95	97
Szkolenia fakultatywne	108	122
	203	219
Studia wyższe	8	8
Studia podyplomowe	1	1
Studia MBA	1	1
Przewody doktorskie	1	1
	11	11
Ogółem	214	230
Liczba pracowników nowoprzyjętych podlegających regularnym ocenom	14	25
Liczba pracowników zatrudnionych na umowy stałe	335	329

8. Społeczności lokalne i zaangażowanie społeczne.

RAFAMET S.A. jako największy gospodarczy pracodawca na terenie gminy Kuźnia Raciborska oraz istotny pracodawca w powiecie raciborskim, w poczuciu odpowiedzialności firmy za lokalną społeczność od lat prowadzi działania ukierunkowane na lokalne inicjatywy i wspieranie działań prospołecznych oraz dobroczynnych w zakresie edukacji, kultury i sportu. Poprzez działalność w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu RAFAMET S.A. buduje wizerunek nie tylko jako stabilnego pracodawcy, ale również firmy odpowiedzialnej społecznie. Spółka nie posiada sformalizowanej polityki w zakresie zaangażowania społecznego. Decyzje w zakresie wydatkowania środków na cele charytatywne i sponsoring podejmuje Zarząd Spółki, biorąc pod uwagę doraźne potrzeby podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych.

Tabela 52 Kluczowe wskaźniki dla darowizn i sponsoringu.

Darowizny i sponsoring	2019	2018
Wysokość środków przekazanych na darowizny i sponsoring (w tys. zł)	105,4	82,5
Liczba beneficjentów	9	7

Działalność sponsoringowa i charytatywna w 2019 r.:

- 1) wsparcie działalności sportowej, rekreacyjnej i wychowawczej Klubu Sportowego „STAL” w Kuźni Raciborskiej,
- 2) sponsorowanie projektu medialno – edukacyjnego „Czas na zawodowców”, realizowanego przez Wydawnictwo Nowiny Sp. z o.o. w Raciborzu, którego głównymi celami są: zachęcanie młodzieży do zdobywania zawodów i kompetencji odpowiadających potrzebom współczesnego, lokalnego i regionalnego rynku pracy, prezentowanie potencjału raciborskiego szkolnictwa zawodowego, informowanie o kierunkach rozwoju lokalnego rynku pracy i miejscowych pracodawców,

- 3) współorganizacja wraz z Miejskim Ośrodkiem Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej IV Kuźniańskiego Półmaratonu Leśnego,
- 4) dofinansowanie organizowanego przez Klub Szachowy „SILESIA” w Raciborzu XIX Międzynarodowego Turnieju Szachowego o puchar Prezydenta Raciborza,
- 5) pomoc finansowa na rzecz Szkoły Podstawowej im. Jana Wawrzyńka w Kuźni Raciborskiej w organizacji festynu dobroczynnego z okazji dnia św. Marcina,
- 6) wsparcie finansowe organizowanego przez Miejski Klub Zapaśniczy „UNIA” z siedzibą w Raciborzu Pucharu Polski seniorów w zapasach w stylu klasycznym oraz Mistrzostw Polski Młodzików w zapasach w stylu klasycznym,
- 7) renowacja zabytkowych obiektów położonych na terenie powiatu raciborskiego.

9. Bezpieczeństwo produktów i ich użytkowników.

Kwestia bezpieczeństwa produktów jest w znaczącym stopniu uregulowana przez prawodawstwo unijne i krajowe. Zgodnie z ustawą o systemie oceny zgodności oraz posiadaniem przez Polskę statusu członka Unii Europejskiej, każdy nasz wyrób dopuszczony do obrotu towarowego w krajach UE posiada deklarację zgodności wystawioną przez wytwórcę lub upoważnionego przedstawiciela i jest oznakowany „CE”. RAFAMET S.A. ma obowiązek zapewnić, że wyrób, który ma zostać wprowadzony na rynek Unii, został zaprojektowany i wyprodukowany zgodnie z postanowieniami odpowiedniej dyrektywy (lub kilku dyrektyw) nowego podejścia.

W Spółce obowiązuje „Polityka Jakości, Środowiska, Bezpieczeństwa i Higieny Pracy”, której podstawowym celem jest sprzedaż wyrobów i usług o jakości spełniającej oczekiwania klientów przy zachowaniu bezpiecznych warunków pracy i szacunku dla środowiska naturalnego. Jednym z jej głównych założeń jest zgodność z wymaganiami prawnymi związanymi z działalnością i zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi.

W oparciu o wprowadzony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami ISO 9001:2015 w zakresie jakości, ISO 14001:2015 w zakresie środowiska i PN-N18001:2004 w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy produkowane wyroby spełniają wymagania: Dyrektywy maszynowej 2006/42/WE, Dyrektywy niskonapięciowej 2014/35/UE oraz Dyrektywy dotyczącej kompatybilności elektromagnetycznej 2004/108/WE.

Systemem objęto: projektowanie i rozwój, wytwarzanie, instalowanie, dostarczanie i serwis obrabiarek i urządzeń dla kolejnictwa, tokarek karuzelowych i obrabiarek specjalnych. Dotyczy on wszystkich komórek organizacyjnych firmy. Spółka posiada szczegółowo opracowane procedury, zapewniające zgodność produktów i usług z obowiązującymi normami oraz gwarantujące bezpieczeństwo klientów, opisujące procesy związane z realizacją wyrobu. W tym celu zostały określone:

- cele jakościowe, środowiskowe i w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- postępowanie w zakresie komunikacji z klientem,
- wymagania dotyczące wyrobu,
- zasoby do wykonania wyrobu,
- działania dotyczące weryfikacji, monitorowania, kontroli i badań oraz kryteria przyjęcia wyrobu,

- zapisy potrzebne do dostarczenia dowodów, że procesy realizacji i wyrób, który jest wynikiem procesów, spełniają określone wymagania.

Weryfikację surowców, z których wytwarzany jest produkt, opisuje procedura „Zasady przyjmowania, przychodowania, wydawania materiałów i komponentów do produkcji”. Obejmuje ona zasady przyjmowania i kontroli dostaw, magazynowania materiałów i komponentów w magazynach i składowiskach otwartych, oznaczania dostaw, nadzorowania inspekcyjnego sposobu składowania oraz wydawania materiałów do produkcji.

Obowiązujące procedury zapewniają, że procesy produkcji i instalowania oraz serwisu są zaplanowane i sterowane w sposób umożliwiający ich bieżącą kontrolę, a operacje, które są związane ze zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi są prowadzone w taki sposób, że związane z nimi niekorzystne wpływy na środowisko są nadzorowane i zmniejszane. Szczegółowe zasady postępowania w zakresie sterowania procesem produkcyjnym i podział odpowiedzialności określają procedury:

- „Zasady przyjmowania, przychodowania, wydawania materiałów i komponentów do produkcji”,
- „Przygotowanie produkcji”,
- „Utrzymanie ruchu”,
- „Sterowanie procesem produkcji i pomiarów wyrobów”,
- „Obsługa techniczna wyrobów”,
- „Identyfikacja aspektów środowiskowych”,
- „Monitorowanie i pomiary środowiskowe, ocena zgodności z wymaganiami prawnymi oraz stan bezpieczeństwa i higieny pracy”.

Procedura „Oznaczenie identyfikacyjne wyrobów” ustala jednolite zasady znakowania identyfikacyjnego materiałów i wyrobów. Obejmuje znakowanie dostaw, półfabrykatów i części w toku produkcji oraz wyrobów finalnych dla zachowania pełnej identyfikacji materiałów i wyrobów w całym cyklu produkcji.

Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z produktów i usług oferowanych przez Spółkę normuje procedura „Obsługa techniczna wyrobu”. Obejmuje ona sprawy związane ze sprawną obsługą klientów w zakresie świadczonych usług montażowych i przekazania maszyn do eksploatacji oraz obsługę posprzedażną wyrobów.

W Spółce ustalono, wdrożono i utrzymuje się okresową ocenę zgodności z mającym zastosowanie ustawodawstwem i przepisami prawnymi oraz innymi wymaganiami. Firma posiada zapisy z tej oceny zgodnie z procedurami:

- „Przegląd umowy”,
- „Obsługa techniczna wyrobu”,
- „Identyfikacja wymagań prawnych i innych”,
- „Monitorowanie i pomiary środowiskowe, ocena zgodności z wymaganiami prawnymi oraz stan bezpieczeństwa i higieny pracy”.

Okresowa ocena zgodności dokonywana jest raz w roku. W przypadku potrzeby (nagle zdarzenie, awarie lub negatywne informacje zewnętrzne lub wewnętrzne) jest przeprowadzana częściej lub w ramach oceny celowej.

W Spółce obowiązuje ponadto polityka kontroli obrotu. Jednocześnie wprowadzony i certyfikowany przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. Wewnętrzny System Kontroli (WSK) spełnia wymagania ustawy o obrocie z zagranicą towarami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

Z punktu widzenia zarządzania WSK funkcjonuje jako instrument zabezpieczający firmę przed działaniami, niezgodnymi z krajowymi wymogami kontroli obrotu oraz zobowiązaniami międzynarodowymi w tym zakresie. Posiadając własny wewnętrzny system kontroli firma jest w stanie chronić swój handlowy interes oraz swój wizerunek w oczach partnerów zagranicznych.

Wewnętrzny System Kontroli obejmuje następujące elementy: deklaracje polityki firmy, dobór personelu, archiwizację danych, szkolenie, procedury realizacji zamówień, powiadamianie, analizę listy odmów, klasyfikację produktów, analizę ryzyka zmiany przeznaczenia towarów, kontrolę wewnętrzną, transfer technologii i certyfikację systemu.

Wewnętrzny System Kontroli opiera się na 3 filarach:

- znaj swojego zagranicznego partnera,
- znaj parametry techniczne towaru którym handlujesz,
- miej wiedzę do czego twój wyrób może być użyty.

Tabela 53 Kluczowe wskaźniki bezpieczeństwa obrotu.

Monitorowany wskaźnik	2019	2018
Liczba postępowań administracyjnych prowadzonych przeciwko Spółce lub wartość kar za niezgodność z prawem lub normami wyprodukowanych maszyn	brak	brak
Liczba wypadków zaistniałych na maszynach wyprodukowanych przez RAFAMET S.A. u odbiorców w trakcie eksploatacji, wynikających z błędów lub niezgodności z prawem lub normami wyprodukowanych maszyn	brak	brak
Liczba reklamacji złożonych przez użytkowników na wyprodukowane przez Spółkę obrabiarki	brak	brak
Liczba postępowań administracyjnych prowadzonych przeciwko Spółce lub nałożonych kar związanych z obrotem z zagranicą towarami i usługami o znaczeniu strategicznym	brak	brak

Opracowano analizy zarządzania ryzykiem w oparciu o ISO 31000, zgodnie z wymagania norm ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 i PN-N 18001:2004.

W produkcji podstawowej Spółki wykorzystywane są surowce o wysokim stopniu przetworzenia. Materiały i surowce o znaczeniu strategicznym pozyskiwane są od certyfikowanych – kwalifikowanych dostawców na podstawie Procedury Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Obowiązują procedury pozyskiwania/zakupu materiałów i surowców zgodnie z normą PN-EN 9000:2015 oraz procedury określające spo-

sób postępowania w zakresie magazynowania i utylizacji odpadów produkcyjnych zgodnie z normą PN-EN 14001:2015.

Tabela 54 Kluczowe wskaźniki zużycia materiałów.

Grupa asortymentowa	Wartość (w tys. zł)	
	2019	2018
Maszyny i urządzenia	33 992	14 082
Wyroby przemysłu elektrotechnicznego	5 550	6 135
Wyroby przemysłu metalowego, w tym odlewy żeliwne	8 997	6 752
Wyroby hutnictwa żelaza	1 451	781
Wyroby przemysłu precyzyjnego	1 795	576
Wyroby przemysłu chemicznego	741	652
Wyroby metali nieżelaznych	124	120

Pod względem ilościowym (wagowym) największe zapotrzebowanie Spółka generuje w zakresie zakupu materiałów hutniczych i odlewów żeliwnych.

Odlewy żeliwne jak i materiały stalowe użyte w procesie produkcji podlegają po zakończeniu życia produktu w całości recyklingowi i wykorzystywane są jako materiały wsadowe w procesie produkcji stali i odlewów żeliwnych. Asortyment produktów Spółki jest zróżnicowany. Obrabiarki klasyfikowane są wg typów. Każdy typ charakteryzuje się innym zużyciem materiałowym.

Tabela 55 Kluczowe wskaźniki efektywności dla wybranej obrabiarki.

Tokarka cierna portalowa UFD 140 N	2019	2018
	Wartość (w zł)	
Koszt odlewów	95 905	87 832
Koszt materiałów hutniczych	83 068	56 968
Całkowite zużycie materiałowe	1 811 250	1 814 199
	Struktura (%)	
Udział materiałów hutniczych i odlewów w kosztach materiałowych produktu	9,9%	8,0%

Do porównania przyjęto obrabiarkę typu UFD 140 N. Wzrost nakładów w stosunku do 2018 był spowodowany zmianami konstrukcyjnymi oraz wzrostem cen stali na rynkach światowych.

Tabela 56 Zagrożenia występujące w procesie zakupów.

Rodzaj zagrożenia	Ryzyko	Działania ograniczające ryzyko
Zagrożenie wynikające z procesu zakupu materiałów i surowców	Wysoki koszt wytworzenia, z uwagi na wzrost kosztów zakupu	Poszukiwanie tańszych dostawców materiałów i surowców
	Terminowość dostaw	Szczegółowe opracowanie zamówień, planowanie dostaw zgodnie z planem produkcji
	Niezgodność dostaw	Nadzór jakościowy kontroli dostaw
	Wady ukryte	Reklamacje, uzgodnienia z dostawcami

Zgodnie z wymogami normy PN-EN 14001:2015 Systemu Zarządzania Środowiskowego opracowano procedurę, której przedmiotem jest gospodarka odpadami na terenie Spółki, ich usuwanie, wykorzystanie i unieszkodliwianie w sposób zapewniający zminimalizowanie niekorzystnego oddziaływania na środowisko, zgodnie z zasadami gospodarności oraz wymaganiami prawnymi i innymi. Wszystkie odpady produkcyjne powstające na terenie Spółki są odpowiednio magazynowane, i przekazywane wyspecjalizowanym firmom do utylizacji. Spółka prowadzi ścisłą ewidencję powstających odpadów. Największą pozycję stanowi złom stalowy powstały w procesie obróbki wiórowej.

Ryzyka w obszarze społecznym i pracowniczym

Istnieją ograniczenia w pozyskaniu wykwalifikowanych i wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz osób chętnych do podjęcia się prac ciężkich przy spełnianiu optymalnych oczekiwań pracodawcy. Ewentualna utrata wykwalifikowanych pracowników kadry inżyniersko – technicznej w związku z obniżeniem ustawowego wieku emerytalnego oraz ograniczenia w pozyskaniu nowych pracowników na zastępstwa zatrudnieniowe (wysoka średnia wieku załogi), a także procedury rekrutacji i koszty związane z wdrażaniem nowozatrudnionych pracowników, mogą skutkować spadkiem wydajności pracy i wpływać na efektywność działalności. Niewystarczające kompetencje nowych pracowników i wysoki wskaźnik odejść mogą powodować zdemotywowanie załogi i możliwość wystąpienia konfliktów.

Z uwagi na tendencje panujące na rynku pracy (rynek pracownika) i specyfikę lokalnego rynku pracy (położenie Spółki na terenie polsko - czeskiego przygranicza, bliskość aglomeracji śląskiej) dostrzega się ryzyko utraty młodszych stażem, ale wysoko wyspecjalizowanych pracowników, a zatem ryzyko utraty przez organizację kluczowych kompetencji. Dla przedsiębiorstwa produkcyjnego, które buduje swoją przewagę konkurencyjną na wiedzy i innowacyjności odpływ wiedzy i umiejętności na rzecz innych podmiotów, w tym konkurencyjnych, jest szczególnie niewskazany.

COVID-19 może mieć duży wpływ na rytm i efektywność (wydajność) pracy pracowników firmy. Każda kwarantanna nałożona na pracowników, a szczególnie kluczowych, może potęgować problemy w realizacji zadań kontraktowych, a co za tym idzie nieterminowego ich wykonania.

W związku z brakiem sformalizowanej polityki w zakresie zaangażowania społecznego (darowizny na cele charytatywne i sponsoring) istnieje ryzyko postrzegania Spółki przez interesariuszy jako niedostatecznie transparentnej w wyborze partnerów społecznych.

OBSZAR POSZANOWANIE PRAW CZŁOWIEKA I PRZECIWDZIAŁANIE KORUPCJI

RAFAMET S.A. traktuje przestrzeganie praw człowieka w ramach prowadzenia działalności gospodarczej jako podstawowy element etycznego biznesu, który firma prowadzi od wielu lat w ponad 70 krajach świata. Firma stoi na straży wartości takich jak szacunek i otwartość w stosunku do innych, integracja społeczna, tolerancja, przejrzystość oraz poszanowanie prawa do prywatności. Respektowanie praw człowieka wyraża się głównie w prawie do wolności zrzeszania się, w zapewnieniu pracownikom bezpiecznego środowiska pracy, stosowaniu zakazu dyskryminacji, pracy dzieci i pracy przymusowej, co zostało sformalizowane w wewnętrznych aktach firmy dotyczących głównie obszaru pracowniczego i społecznego.

Charakter prowadzonej przez Spółkę działalności i jej zasięg geograficzny potwierdza, że respektujemy różnorodność pochodzenia, rasy, płci, kultury, wieku i stanu cywilnego, a także przekonań religijnych, politycznych i przynależności do organizacji społecznych i zawodowych.

Tabela 57 Kluczowe wskaźniki związane z prawami człowieka.

Prawa człowieka	2019	2018
Zgłoszone i potwierdzone przypadki pracy dzieci	brak	brak
Zgłoszone i potwierdzone przypadki pracy przymusowej	brak	brak
Zgłoszone i potwierdzone przypadki dyskryminacji	brak	brak
Liczba skarg w zakresie naruszenia prywatności	brak	brak
Liczba skarg w zakresie naruszenia praw człowieka	brak	brak
% produktów podlegających ocenie norm bezpieczeństwa	100%	100%

W Fabryce Obrabiarek RAFAMET S.A. nie została sformalizowana polityka przeciwdziałania korupcji, pomimo to nie toczyły się sprawy sądowe dotyczące naruszeń zasad uczciwej konkurencji przeciwko Spółce.

Tabela 58 Kluczowe wskaźniki związane z zachowaniami korupcyjnymi.

Zachowania korupcyjne	2019	2018
Liczba zgłoszonych przypadków zachowań noszących znamiona korupcji	brak	brak
Liczba potwierdzonych przypadków korupcji	brak	brak

Ryzyka w obszarze poszanowanie praw człowieka i przeciwdziałanie korupcji

W przypadku wystąpienia zjawisk dyskryminacji skutkujących wszczęciem postępowań sądowych przeciwko Spółce może wystąpić ryzyko finansowe i wizerunkowe. W ocenie Emitenta Spółka jest w małym stopniu narażona na wystąpienie ryzyka we wskazanym obszarze.